

หนังสือพระราช

อนุญาตว่าด้วย

ความหลากหลายทางชีวภาพ

เล่ม 2

การปฏิบัติงานของ

อนุญาตว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ



สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

เป็นเวลาหนึ่งทศวรรษที่อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ได้ถือกำเนิดขึ้นมาในโลก ตลอดเวลาที่ผ่านมา อนุสัญญาฯ ได้ดำเนินบทบาทสนองต่อวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ตลอดจนแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมอย่างดีที่สุด อนุสัญญาฯ ได้ให้โอกาสแก่ประเทศกำลังพัฒนาและองค์กรพัฒนาเอกชนในการดำเนินโครงการต่างๆ เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศ และในภูมิภาค โดยมีกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกให้การสนับสนุน

ประชาคมโลกเชื่อว่าการดำเนินงานตามกรอบของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเข้มแข็ง จะช่วยให้โลกสามารถชะลอการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพลงบ้างแม้ไม่มากก็น้อย

แน่นอนว่าพร้อมๆ ไปกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ประเทศไทยมีอาจจะเลยการก้าวให้ทันประชาคมโลกในเรื่องนี้ เพื่อส่งเสริมความแข็งแกร่งของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประเทศ







ดังนั้นเพื่อเปิดประตูบานแรกแห่งความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในสาระของอนุสัญญาฯ เพื่อก้าวให้ทันกระแสการอนุรักษ์ และความเคลื่อนไหวในการสนองตอบต่อพันธกรณีของอนุสัญญาฯ ในระดับโลก และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมในเวทีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำหนังสือชุดหนึ่งทศวรรษ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเล่ม 1 บรรยายถึงความเป็นมาและเนื้อหาของอนุสัญญาฯ อย่างละเอียด และเล่ม 2 กล่าวถึงการดำเนินงานของอนุสัญญาฯ ในระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้ที่ถูกต้องและความเข้าใจที่กระจ่างชัดแก่สาธารณชน หนังสือชุดนี้จะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านในหลายระดับ ทั้งที่ต้องการทราบถึงสถานการณ์โลก ในด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ที่สนใจในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากความตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมไปจนถึงผู้ริเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอขอบคุณคณะอนุกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทุกท่าน ตลอดจนคณะทำงานชุดต่างๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพด้วยดีตลอดมา

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

๘	การประชุมของสมาชิกอนุสัญญาฯ และ	
	คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ	5
	สมาชิกอนุสัญญาฯ ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ	5
	คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ และเทคโนโลยี	7
	คณะทำงานวิชาการและคณะผู้เชี่ยวชาญ	7
	รูปแบบและเนื้อหาของข้อมติ	8
๙	หัวข้อสาระสำคัญหลักในข้อมติของสมาชิกอนุสัญญาฯ	9
	ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง	9
	ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้	13
	ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร	14
	ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศน้ำจืด	16
	ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งขึ้น	18
	ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศภูเขา	19
๑๐	ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่องในข้อมติของสมาชิก	
	อนุสัญญาฯ	21
	แนวทางเชิงระบบนิเวศ	21
	การจำแนกวินิจฉัย การติดตามตรวจสอบ และการศึกษาวิเคราะห์	22
	อนุกรมวิธาน และการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน	23
	ความรู้ การประดิษฐ์คิดค้น และการถือปฏิบัติ ของชุมชนพื้นเมืองและ ท้องถิ่น	25
	ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น	27
	มาตรการแรงจูงใจและการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจ	29
	การวิเคราะห์ผลกระทบ การรับผิด และการชดใช้	30
๑๑	ประเด็นที่สัมพันธ์กับงานขององค์กรและอนุสัญญาอื่น	
	ในข้อมติของสมาชิกอนุสัญญาฯ	32
	การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยว	32
	ความหลากหลายทางชีวภาพกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	33
	ชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น	35
	การให้การศึกษาและการส่งเสริมความตระหนักแก่สาธารณชน	36
๑๒	แนวทางที่รับรองโดยข้อมติสมาชิกอนุสัญญาฯ	38
	แนวทางการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์	38
	กลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช	41
	แผนกลยุทธ์สำหรับอนุสัญญาฯ	42

	
13	กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และรายงานแห่งชาติ 45
	กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร 45
	รายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุวัติอนุสัญญาฯ 46
14	การรับรองพิธีสาร 47
	การยกร่างพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ 47
	ขอบเขตของพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ 48
	การเตรียมการเพื่ออนุวัติพิธีสาร 49
	ศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ 49
	ความสัมพันธ์ระหว่างพิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ กับองค์การการค้าโลก 50
15	ข้อตกลงทางการเงิน และกลไกทางการเงิน 51
	การจัดหางบประมาณ 51
	ทรัพยากรการเงิน 52
	กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก 53
	ทรัพยากรการเงินเพิ่มเติม 54
16	อนาคตของอนุสัญญาฯ 55
	ประสบการณ์ที่ได้รับและบทเรียนในการอนุวัติอนุสัญญาฯ 55
	อนุสัญญาฯ กับแผนปฏิบัติการสำหรับศตวรรษที่ 21 56
	แผนปฏิบัติการจากการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลกว่าด้วยการพัฒนา อย่างยั่งยืน 57
	ข้อมูลเพิ่มเติม 59
	

8

การประชุมของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ และคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์



โครงสร้างการบริหารจัดการของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ซึ่งทำหน้าที่เป็นสภามบริหาร สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ และคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นหน่วยงานของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ นอกจากนี้ยังมี กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และกลไกการเงินซึ่งเอื้ออำนวยให้การอนุรักษ์พันธุกรรมของอนุสัญญาฯ บรรลุวัตถุประสงค์ และมีการติดตามตรวจสอบการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ (Conference of the Parties) เป็นหน่วยบริหารสูงสุดของอนุสัญญาฯ และควบคุมดูแลการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ ผ่านข้อมติที่เป็นผลจากการประชุมเป็นระยะๆ

ประเด็นสำคัญในการบริหารและควบคุมดูแลอยู่ที่ว่า **ได้มีการปฏิบัติตามข้อมติไปแล้วแค่ไหน อย่างไร**

ตามปกติงานของอนุสัญญาฯ แบ่งออกเป็นสามส่วนตามความรับผิดชอบ

- ✿ งานที่หน่วยงานของอนุสัญญาฯ ได้แก่ คณะที่ปรึกษาต่างๆ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ และกลไกการเงิน ดำเนินการเอง

- ✿ งานที่หน่วยงานระหว่างประเทศต่างๆ ดำเนินการ

- ✿ งานที่ภาคีดำเนินการ

งานสองส่วนแรกมีการรายงานต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ โดยตรงอยู่แล้ว พร้อมทั้งมีการทบทวนการดำเนินงานเป็นระยะๆ อีกด้วย งานส่วนที่สามนั้นขึ้นอยู่กับการเสนอรายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ (national report) กับการเสนอกรณีศึกษาหรือข้อมูลข่าวสารตามความสมัครใจของภาคี

เพื่อช่วยให้เกิดความกระจ่างในเรื่องเกี่ยวกับความรับผิดชอบและผลการดำเนินงาน สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้รับรองข้อมติที่ระบุเป้าหมาย คือ กำหนดว่าใครรับผิดชอบปฏิบัติการดังกล่าว และได้เริ่มกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ สำหรับอนุสัญญาฯ จนถึงปี ค.ศ. 2010 นอกจากนี้ ยังได้ขยายรายละเอียดของวิธีปฏิบัติงาน (*modus operandi*) ของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะปรับปรุงสมรรถนะของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ เพื่อสนองต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในเรื่องคำแนะนำทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ และเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จนถึงปัจจุบันสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้มีการประชุมแล้ว 6 ครั้งตามปกติ และ 1 ครั้งพิเศษ ซึ่งครั้งพิเศษ (extra ordinary meeting) นี้ มีขึ้นเพื่อรับรองพิธีสารความปลอดภัยทางชีวภาพ

ตั้งแต่ ค.ศ. 1994 ถึง 1996 ได้มีการประชุมสมัยสามัญเป็นประจำทุกปี หลังจากนั้น ได้มีการประชุมห่างขึ้น และโดยการเปลี่ยนแปลงกฎของขั้นตอนวิธี (rule of procedure) ของอนุสัญญาฯ ในปี ค.ศ. 2000 การประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จึงมีขึ้นทุกสองปี จนถึงปัจจุบันสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้เห็นชอบในข้อมติถึง 146 ข้อด้วยกัน

การประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ

การประชุมสมัชชาภาคี	สถานที่	ระยะเวลา	จำนวนข้อมติ
สมัยสามัญครั้งที่ 1 (COP-1)	กรุงนัสซอ ประเทศบาฮามาส	28 พ.ย.-9 ธ.ค. 1994	13
สมัยสามัญครั้งที่ 2 (COP-2)	กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย	4-17 พ.ย. 1995	23
สมัยสามัญครั้งที่ 3 (COP-3)	กรุงบัวโนสไอเรส ประเทศอาร์เจนตินา	3-14 พ.ย. 1996	27
สมัยสามัญครั้งที่ 4 (COP-4)	กรุงบราทิสลาวา ประเทศสโลวาเกีย	4-15 พ.ค. 1998	19
สมัยวิสามัญครั้งที่ 1 (ExCOP)	นครคาร์ตาเฮนา ประเทศโคลัมเบีย และนครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	22-24 ก.พ. 1999 และ 24-29 ม.ค. 2000	3
สมัยสามัญครั้งที่ 5 (COP-5)	กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา	15-26 พ.ค. 2000	29
สมัยสามัญครั้งที่ 6 (COP-6)	กรุงเอก ประเทศเนเธอร์แลนด์	8-19 เม.ย. 2002	32
สมัยสามัญครั้งที่ 7 (COP-7)	กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย	9-20 ก.พ. 2004	



ในการประชุมสมัยที่ 1 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้มีมติเกี่ยวกับโปรแกรมงานระยะกลางสำหรับ-
ระยะปี ค.ศ. 1995-1997 การอนุมัติโปรแกรมงานนี้เป็นรากฐานของการอนุมัติอนุสัญญาฯ ในระยะยาว
โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ก่อให้เกิดการพัฒนาโปรแกรมตามหัวข้อที่เป็นสาระสำคัญจำนวนหนึ่ง และจำแนกระบุ-
ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งจะได้ให้รายละเอียดต่อไป

ในการประชุมสมัยที่ 4 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้จัดตั้งโปรแกรมงานครอบคลุมระยะเวลาจากนั้น-
จนถึงการประชุมสมัยที่ 7 และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นได้จัดตั้งกระบวนการที่จะพิจารณาทบทวนปฏิบัติการ
ของอนุสัญญาฯ และจัดวางโปรแกรมงานที่มีระยะยาวกว่า ตามกระบวนการนี้จึงมีการประชุมระหว่างสมัย
(intersessional meeting) ในปี ค.ศ. 1999 ซึ่งสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้รายงานผลการประชุมนี้-
ต่อการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ซึ่งผลการประชุมได้กลายเป็นพื้นฐานสำหรับข้อมติว่าด้วย-
การดำเนินงานในอนาคตของอนุสัญญาฯ

ในข้อมติดังกล่าว สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้วางหัวข้อหลักว่าวาระการประชุม ประกอบด้วย

- * เรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประชุม
- * รายงานจากคณะที่ปรึกษาฯ กลไกการเงิน และเลขาธิการอนุสัญญาฯ
- * การทบทวนการอนุมัติโปรแกรมงาน
- * ประเด็นที่มีลำดับความสำคัญ สำหรับการทบทวนและนำทาง และ
- * เรื่องอื่นๆ

หัวข้อสาระสำคัญหลักในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ

การประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ	หัวข้อที่ได้รับการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง
สมัยที่หนึ่ง (1994)	แนวทางของกลไกการเงิน โปรแกรมงานระยะกลาง
สมัยที่สอง (1995)	ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ความปลอดภัยทางชีวภาพ
สมัยที่สาม (1996)	ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร ทรัพยากรและกลไกการเงิน การจำแนกระบุ การติดตามตรวจสอบ และการศึกษาวิเคราะห์ สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา
สมัยที่สี่ (1998)	ระบบนิเวศน้ำจืด (แหล่งน้ำในแผ่นดิน) การทบทวนปฏิบัติการของอนุสัญญาฯ มาตรา 8 (j) และประเด็นที่เกี่ยวข้อง (ความรู้ตามขนบธรรมเนียม) การแบ่งปันผลประโยชน์
สมัยที่ห้า (2000)	ระบบนิเวศพื้นที่แห้งแล้ง เมดิเตอร์เรเนียน ทะเลทราย กึ่งทะเลทราย ทุ่งหญ้า และซาวานน่า การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมถึงการท่องเที่ยว การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม
สมัยที่หก (2002)	ระบบนิเวศป่าไม้ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น การแบ่งปันผลประโยชน์ แผนกลยุทธ์ ค.ศ. 2002-2010
สมัยที่เจ็ด (2004)	ระบบนิเวศภูเขา พื้นที่คุ้มครอง การถ่ายทอดเทคโนโลยี และความร่วมมือเกี่ยวกับเทคโนโลยี

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้เตรียมการและจัดทำแผนกลยุทธ์สำหรับอนุสัญญาฯ (Strategic Plan for
the Convention) ซึ่งคาดว่าจะได้รับการรับรองในการประชุมสมัยที่หก แผนกลยุทธ์ดังกล่าวจะครอบคลุม-
ระยะปี ค.ศ. 2002-2010 และขึ้นอยู่กับโปรแกรมงานระยะยาวกว่านั้นของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ และ-
คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ แผนกลยุทธ์นี้จึงจะวางแนวทางด้านกลยุทธ์และการปฏิบัติงาน-

สำหรับการอนุมัติโปรแกรมงานเหล่านี้ แผนกลยุทธ์นี้จะประกอบด้วยเป้าหมายการปฏิบัติงานต่อเนื่องกันเป็นชุดตามที่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ประารถนาเพื่อให้บรรลุความสำเร็จในระยะที่แผนครอบคลุมถึง ทั้งนี้โดยเกี่ยวข้องกับงานในสามส่วน คือ

- ✿ โปรแกรมงานตามหัวข้อสาระสำคัญ
- ✿ งานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่องและงานความริเริ่มต่างๆ
- ✿ งานอนุวัตบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ



คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ และเทคโนโลยี

จนถึงปัจจุบันคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ (Subsidiary Body on Scientific Technical and Technological Advice-SBSTTA) ได้ประชุมกัน 8 ครั้ง โดยเสนอ 71 ข้อเสนอแนะ (recommendations) ต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ซึ่ง เมื่อข้อเสนอแนะได้รับการรับรองโดยสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ แล้ว จึงกลายเป็นข้อมติ (solutions) ของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ข้อเสนอแนะบางข้อได้รับการปรับเปลี่ยนก่อนนำเสนอ

การประชุมของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ

การประชุมของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ	สถานที่	วันที่	จำนวนข้อเสนอแนะ
การประชุมสมัยแรก (SBSTTA1)	กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส	4-8 ก.ย. 1995	9
การประชุมสมัยที่สอง (SBSTTA2)	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	26 ก.ย. 1996	12
การประชุมสมัยที่สาม (SBSTTA3)	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	1-5 ก.ย. 1997	7
การประชุมสมัยที่สี่ (SBSTTA4)	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	21-25 มิ.ย. 1999	7
การประชุมสมัยที่ห้า (SBSTTA5)	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	31 ม.ค.-4 ก.พ. 2000	14
การประชุมสมัยที่หก (SBSTTA6)	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	12-16 มี.ค. 2001	9
การประชุมสมัยที่เจ็ด (SBSTTA7)	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	12-16 พ.ย. 2001	13
การประชุมสมัยที่แปด (SBSTTA8)	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	10-14 มี.ค. 2003	12
การประชุมสมัยที่เก้า (SBSTTA9)	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	10-14 พ.ย. 2003	

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ตระหนักดีว่าควรปรับปรุงคุณภาพของคำแนะนำทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ และเทคโนโลยี ซึ่งคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ จัดทำขึ้น จึงได้มีมติในการประชุมสมัยที่ 6 ในปี ค.ศ. 2000 ให้แนวทางแก่คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ เพื่อปรับปรุงงานที่เสนอต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ มีมติว่าจะต้องมีการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ทุกปี และให้ความยืดหยุ่นมากพอที่คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ จะดำเนินงานของตน ตัวอย่างเช่น โดยยอมให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ร้องขอต่อเลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้โดยตรง แทนที่จะผ่านสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ดังที่เคยทำมา และโดยใช้กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (clearing house mechanism-CHM) ช่วยเตรียมการประชุม



คณะทำงานวิชาการและคณะผู้เชี่ยวชาญ

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 4 ได้มีมติให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ จัดทำข้อเสนอแนะต่อสมัชชาภาคีในการประชุมสมัยที่ 5 เกี่ยวกับข้อกำหนด (terms of reference) สำหรับคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญวิชาการว่าด้วยหัวข้อสาระสำคัญต่างๆ ที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้เห็นชอบแล้ว และจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญวิชาการ ว่าด้วย

- ✿ พื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง
- ✿ การเพาะเลี้ยงในทะเล
- ✿ ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้
- ✿ ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งขึ้น

นอกจากนั้น สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ยังได้จัดทำบัญชีรายชื่อคณะผู้เชี่ยวชาญ (roster of experts) เฉพาะเรื่องต่อไปนี้

- * การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์
- * ความหลากหลายทางชีวภาพในการเกษตร
- * พื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งชื้น
- * ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้
- * การริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน
- * ดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพ
- * ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง
- * แหล่งน้ำในแผ่นดิน
- * ความปลอดภัยทางชีวภาพ

คณะผู้เชี่ยวชาญในบัญชีรายชื่อดังกล่าว จะได้รับเชิญตามคำขอของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ที่ต้องการให้มีการหารือเพื่อจัดทำโปรแกรมงาน หรือแนวทาง พิจารณาทบทวน จัดทำแบบสอบถาม วิเคราะห์สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพ ตามหัวข้อสาระสำคัญและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง

รูปแบบและเนื้อหาของข้อมติ

ข้อมติของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ครอบคลุมเรื่องต่างๆ ตั้งแต่วันที่และสถานที่การประชุมครั้งต่อไป จนถึงประเด็นที่เป็นสาระ เช่น งบประมาณของอนุสัญญาฯ การรับรองพิธีสาร และการจัดวางโปรแกรมงานหลักๆ ภายใต้มาตรา 29 ภาคีอาจมีมติให้แก้ไขเนื้อหาของอนุสัญญาฯ แม้ว่าจะไม่เคยมีมาก่อนก็ตาม

ข้อมติมีความแตกต่างหลากหลายในรูปแบบและเนื้อหา อย่างไรก็ตาม ข้อมติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่เป็นสาระ มักจะมีลักษณะบางส่วนหรือทั้งหมด ดังต่อไปนี้

- * คำแนะนำ (advice) ต่อภาคี รวมถึง
 - * คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายระดับชาติ และกิจกรรม
 - * คำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการของอนุสัญญาฯ ได้แก่ การเสนอกรณีศึกษาต่อเลขาธิการอนุสัญญาฯ การแบ่งปันประสบการณ์โดยผ่านกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รูปแบบ เนื้อหา และกำหนดเวลาเสนอรายงานแห่งชาติ
 - * คำสั่ง (instructions) ให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ ดำเนินงานตามข้อมติ รวมถึงกลไกสำหรับรายงานกลับสู่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ
 - * คำสั่งและคำร้องขอ (requests) คำแนะนำแนวทางจากคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์
 - * การตอบสนองต่อข้อเสนอแนะ (recommendations) ที่ได้จากคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงการรับทราบและการรับรองอย่างเต็มที่หรือบางส่วน
 - * การจัดตั้งและกำหนดขอบเขตการทำงาน (terms of reference) แก่คณะที่ปรึกษาต่างๆ ที่ประชุมระหว่างสมัยประชุมของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ และกิจกรรม รวมถึงคณะผู้ประสานงาน คณะผู้เชี่ยวชาญ และคณะทำงาน
 - * คำแนะนำต่อสถาบันที่กำลังดำเนินกลไกการเงิน
 - * ข้อมติ (decisions) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอนุสัญญาฯ กับกระบวนการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมถึงการถ่ายทอดค่าแถมการณจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ไปสู่กระบวนการอื่น

ในภาคผนวกของข้อมติ มักจะประกอบด้วย โปรแกรมงานในรายละเอียด ชุดของหลักการแนวทาง และค่าแถมการณสำหรับถ่ายทอดไปสู่กระบวนการอื่นๆ ต่อไป

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ที่ประชุมตัดสินใจที่จะพยายามวางมาตรฐานของข้อมติ โดยให้หลักประกันว่า ข้อมติเหล่านี้จะต้องระบุ *อย่างมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้*

- * ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
- * กิจกรรมที่จะบรรลุความสำคัญได้ผลดังกล่าว
- * ผู้ที่ต้องดำเนินงานตามข้อมติ
- * ตารางเวลาสำหรับปฏิบัติงานและติดตามผล

นอกจากนั้น จะมีการทบทวนข้อมติก่อนหน้านี้เป็นระยะเพื่อประเมินการอนุวัติอนุสัญญาฯ





หลังจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้รับรองแนวทางในการอนุวัติอนุสัญญาฯ แล้ว แนวทางดังกล่าวได้รับให้เป็นการพัฒนาโปรแกรมงานสาระสำคัญ ต่อเนื่องกันเป็นชุดเกี่ยวกับระบบนิเวศประเภทหลักๆ ปัจจุบันโปรแกรมงานเหล่านี้ครอบคลุม

- ✿ ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง
- ✿ ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้
- ✿ ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศน้ำจืด
- ✿ ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร
- ✿ ความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งชื้น
- ✿ ความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขา

โปรแกรมเหล่านี้มีบางเรื่องที่เหมือนกัน ทุกโปรแกรมวางหลักการพื้นฐานสำหรับงานในอนาคตตั้งประเด็นสำคัญเพื่อพิจารณาในสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จำแนกระบุผลที่อาจจะได้รับ และเสนอแนะกำหนดเวลาและวิถีทางตลอดจนวิธีการผลิตผลที่คาดว่าจะได้รับ (output) ดังกล่าว เป็นที่คาดหวังว่าแต่ละโปรแกรมจะได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลจากภาคี สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ และองค์กรที่เกี่ยวข้องมากมาย โดยในเบื้องต้นเน้นที่การรวบรวมข้อมูลจาก

- ✿ กิจกรรมที่ดำเนินอยู่แล้ว
- ✿ การศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ภาพและแนวโน้ม
- ✿ การเสริมสร้างสมรรถนะ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโปรแกรมเหล่านี้จะประกอบด้วย

- ✿ แนวทางและคู่มือการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด
- ✿ เกณฑ์และดัชนี
- ✿ ข้อถือปฏิบัติ (codes of conduct) และ
- ✿ คำแนะนำสำหรับหน่วยต่างๆ ของอนุสัญญาฯ

ซึ่งผลเหล่านี้จะเอื้ออำนวยต่อการอนุวัติมาตราต่างๆ ของอนุสัญญาฯ ซึ่งต่างก็จำเป็นต้องมีการดำเนินงานเป็นพิเศษเฉพาะ เพื่อให้มีความก้าวหน้าต่อไป

ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่งเป็นหนึ่งในประเด็นหลักแรกๆ ที่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ระบุถึง สืบเนื่องจากคำแนะนำของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่สองที่กรุงจาการ์ต้า ประเทศอินโดนีเซีย จึงได้วางข้อมติที่ขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการที่ใช้ในการจัดทำโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง และเกี่ยวกับเรื่องหลักๆ ที่จะรวมอยู่ในโปรแกรมงานดังกล่าว ในคำแถลงการณ์ระดับรัฐมนตรี (Ministerial Statement) ว่าด้วยการอนุวัติอนุสัญญาฯ ในการประชุมครั้งนี้ได้อ้างถึงปัญหาเร่งด่วนทั่วโลกเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง และเป็นที่มาของ**อามันติจากจาการ์ต้า**ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง (Jakarta Mandate on Marine and Coastal Biological Diversity)

หลังจากนั้นได้มีการประชุมหารือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยครั้งที่ 3 ซึ่งขยายความโปรแกรมงานดังกล่าวในรายละเอียดต่อไป ต่อมาในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 4 ที่ประชุมจึงได้รับรองโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง โปรแกรมงานนี้ประกอบด้วย 5 หัวข้อหลักๆ ดังนี้

- ✿ การจัดการพื้นที่ทะเลและชายฝั่งแบบผสมผสาน
- ✿ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรสิ่งมีชีวิตทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน
- ✿ พื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง
- ✿ การเพาะเลี้ยงในทะเล
- ✿ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

แต่ละหัวข้อมีวัตถุประสงค์ทางการปฏิบัติงานอยู่ 1-3 ประการ ได้มีการวางกิจกรรมที่จะสนองต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว พร้อมด้วยกำหนดเวลา วิธีการและวิชาการที่จะดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีทั้งการเชื่อมโยงกันดำเนินงานร่วมกัน การประสานงานกันของสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ และการใช้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งอยู่ในบัญชีรายชื่อที่ได้จัดทำขึ้น

แนวปะการังและการมีสีซีดของปะการัง สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 5 ได้สนองต่อปรากฏการณ์รุนแรงที่เกี่ยวกับการมีสีซีดของปะการัง ซึ่งได้รับรายงานจากหลายๆ แห่งในโลก ในปี ค.ศ. 1998 และ 1999 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ตัดสินใจที่จะผสานแนวปะการังเข้าในโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่งด้วย ในหัวข้อทรัพยากรสิ่งมีชีวิตทางทะเลและชายฝั่ง และจำแนกพื้นที่ที่มีลำดับความสำคัญหลายแห่งเพื่อปฏิบัติการในเรื่องการมีสีซีดของปะการัง ตามที่ได้มีการประชุมผู้เชี่ยวชาญที่กรุงมนิลา ค.ศ. 1999 ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่า มีหลักฐานสำคัญแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นสาเหตุเบื้องต้นของการมีสีซีดของปะการังอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และได้กระตุ้นเตือนให้อนุสัญญาฯ ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ดำเนินปฏิบัติการทั้งหมดที่เป็นไปได้ ในอันที่จะลดผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่ออุณหภูมิของน้ำและแก๊สผลกระทบต่อทางสังคม-เศรษฐกิจที่มีต่อประเทศและชุมชนที่ได้รับจากการมีสีซีดของปะการัง

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ที่ประชุมเห็นว่าแผนงานเรื่องการมีสีซีดของปะการังและการเสื่อมโทรมทางกายภาพและการทำลายแนวปะการังเป็นงานที่วางเป้าหมายไว้สูงมาก จึงขอให้มีการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม ที่ประชุมได้หารือถึงการที่ภูมิอากาศมีผลต่อเรื่องดังกล่าวและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ที่ประชุมได้แสดงความกังวลว่างานที่ทำอยู่ในปัจจุบันค่อนข้างเป็นงานวิจัยมากกว่างานเชิงปฏิบัติการ และควรมีการหารือกับคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อแนวปะการังด้วย



ที่ประชุมได้มีข้อเสนอแนะโดยสรุปดังนี้ :

- ✿ เชื้อเชิญให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ ส่งเสริมและเอื้ออำนวยการดำเนินงานตามแผนงานการมีสีซีดของปะการัง และการเสื่อมโทรมทางกายภาพและการทำลายแนวปะการัง
- ✿ เรียกร้องให้สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ตรวจสอบความต้องการ ให้มีการสนับสนุนทางการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาการมีสีซีดของปะการัง และการเสื่อมโทรมทางกายภาพและการทำลายแนวปะการัง
- ✿ เสนอแผนงานทางวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับการมีสีซีดของปะการังซึ่งประกอบด้วย
 - ✗ การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร
 - ✗ การเสริมสร้างสมรรถนะ
 - ✗ การจัดทำนโยบายและการดำเนินงาน
 - ✗ การจัดหาทุนสนับสนุน
- ✿ เสนอแผนงานเกี่ยวกับการเสื่อมโทรมทางกายภาพและการทำลายแนวปะการัง ประกอบด้วย
 - ✗ การศึกษาวิเคราะห์ และดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพ
 - ✗ การจัดการ
 - ✗ การเสริมสร้างสมรรถนะ
 - ✗ การจัดหาทุน
 - ✗ การให้การศึกษาและการส่งเสริมความตระหนัก



ในการประชุมสมัชชาภาคีสสมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีข้อมติเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง แสดงความยินดีถึงความก้าวหน้าในการดำเนินโปรแกรมงาน รวมถึงการผนวกประเด็นเกี่ยวกับแนวปะการังเข้าในองค์ประกอบที่ 2 ของโปรแกรมงาน และร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาสนับสนุนการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านการมีชีวิตรอดของปะการังและแผนการดำเนินงานด้านการเสื่อมสภาพและการทำลายแนวปะการัง โดยมุ่งเน้นที่ความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นเกาะขนาดเล็ก และกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว (least developed countries-LDC) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น และความต้องการในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการเสื่อมสภาพและการทำลายแนวปะการังของกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา

ในการประชุมสมัยที่ 8 ของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ มีข้อเสนอแนะระบุว่า**พื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง** มีบทบาทหน้าที่คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ให้หลักประกันความมั่นใจว่ามีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างสมรรถนะทางเศรษฐกิจ เป้าหมายของพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง คือ

- ✦ การจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งควรสอดคล้องกับกฎหมายในชาติเมื่ออยู่ในเขตอำนาจรัฐ และสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศเมื่ออยู่นอกเหนือเขตอำนาจรัฐ
- ✦ เป้าหมายสำหรับงานอนุสัญญาฯ ควรเป็นการจัดตั้งและธำรงรักษาพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง ที่เป็นตัวแทนของเครือข่ายพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งระดับโลก รวมถึงการคุ้มครองในหลายระดับด้วย
- ✦ ต้องจัดทำกลยุทธ์ เพื่อให้สนองต่อเป้าหมายของการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงเครือข่ายที่เป็นตัวแทนระดับโลกภายในปี ค.ศ. 2012

เกี่ยวกับ**กรอบงานระดับชาติสำหรับพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง** ข้อเสนอแนะนี้ กระตุ้นให้ภาคีสัญญาฯ และรัฐบาลที่มีเขตอำนาจเหนือพื้นที่ทะเลและชายฝั่ง ให้จัดกรอบงานการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ภายใต้เขตอำนาจรัฐ

ข้อเสนอแนะได้ระบุอีกว่า

- ✦ กรอบงานการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วย การถือปฏิบัติและการปฏิบัติงานอย่างยั่งยืน รวมถึงเครือข่ายพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งแบบผสมผสาน ประกอบด้วย ตัวแทนพื้นที่ที่ไม่อนุญาตให้มีการขุดเจาะทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่คุ้มครองที่อนุญาตให้ขุดเจาะ
- ✦ แต่ละประเทศควรเลือกพื้นที่คุ้มครองให้มีความสมดุลระหว่างพื้นที่ประเภทดังกล่าว โดยคำนึงถึงคำแนะนำของคณะผู้เชี่ยวชาญ
- ✦ ปัจจัยหลักในการบรรลุความสำเร็จในการจัดการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึง การจัดการดูแลที่ดี การบังคับใช้กฎหมาย การเสริมสร้างสมรรถนะ และการจัดหาทุนสนับสนุน
- ✦ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

เกี่ยวกับ**พื้นที่คุ้มครองฯ ที่อยู่นอกเหนือเขตอำนาจรัฐ** ข้อเสนอแนะนี้ตกลงว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งต่อไป โดยสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ข้อเสนอแนะนี้ร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ ทำงานร่วมกับองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อจำแนกกลไกที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งที่อยู่นอกเหนือเขตอำนาจรัฐ และการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารข้อเสนอแนะสำหรับการประชุมสมัชชาภาคีสสมัยที่ 7 บรรจุหัวข้อเกี่ยวกับ

- ✦ การประเมินวิเคราะห์ การติดตามตรวจสอบ และลำดับความสำคัญของงานวิจัย
 - ✦ การสนับสนุนระหว่างประเทศเพื่อสร้างเครือข่ายของพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง
 - ✦ การติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าตามเป้าหมายที่วางไว้
- และประกอบด้วย 4 ภาคผนวก ดังนี้
- ✦ ลำดับความสำคัญของงานวิจัย รวมถึงการวิจัยนำร่องและการติดตามตรวจสอบ
 - ✦ คำแนะนำสำหรับการจัดทำกรอบงานระดับชาติ การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง

- * การปรับปรุงข้อมูลที่มีอยู่สำหรับประเมินวิเคราะห์ความก้าวหน้าตามเป้าหมายที่วางไว้
- * องค์ประกอบกรอบการดำเนินงานการจัดการ

คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ รับทราบถึงผลกระทบของการเพาะเลี้ยงในทะเลต่อความหลากหลายทางชีวภาพเช่นเดียวกับผลกระทบทางบวกที่อาจมีได้ ข้อเสนอแนะนี้กระตุ้นภาคีให้รับรองวิธีการและเทคนิคที่หลีกเลี่ยงผลกระทบเสียหายของการเพาะเลี้ยงในทะเล และผลสานวิชาการและเทคนิคดังกล่าวเข้าสู่กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติด้วย และเสนอแนะว่าภาคีควรรับรองการใช้วิชาการและการถือปฏิบัติพิเศษเฉพาะ รวมถึง

- * การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับการพัฒนาการเพาะเลี้ยงในทะเล โดยคำนึงถึงมิติสังคมขงภาคีอนุสัญญาฯ ด้วย
- * แผนการจัดการทรัพยากรพันธุกรรม
- * การใช้ประโยชน์เครื่องมือประมง
- * การใช้ชนิดพันธุ์ท้องถิ่นและชนิดพันธุ์ย่อยท้องถิ่น
- * มาตรการป้องกันการปล่อยสัตว์ที่เลี้ยงไว้และสิ่งมีชีวิตที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพันธุกรรมโดยพลั้งเผลอ

- * การใช้ยาปฏิชีวนะในระดับต่ำ
- * ความรู้ตามชนบประเพณีเป็นแหล่งพัฒนาเทคนิคการเพาะเลี้ยงในทะเลอย่างยั่งยืน

เอกสารข้อเสนอแนะฉบับนี้ยังกระตุ้นให้ภาคีรับรองการถือปฏิบัติทางการจัดการที่ดีที่สุด และการดำเนินการทางกฎหมายและสถาบัน สำหรับการเพาะเลี้ยงในทะเลอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการพิเศษและอุปสรรคในประเทศกำลังพัฒนา

- * ร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ ดำเนินการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการถือปฏิบัติที่ดีที่สุด และการเผยแพร่ผลที่ได้ผ่านกลไกการเผยแพร่ข้อมูลเพิ่มเติมข่าวสาร (CHM) ก่อนการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยที่ 10

- * เห็นชอบกับลำดับความสำคัญของงานวิจัยและการติดตามตรวจสอบ ที่จำแนกโดยคณะผู้เชี่ยวชาญและเสนอแนะการดำเนินงานเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง

- * ร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ โดยการดำเนินงานร่วมกับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง หาทางที่จะดำเนินงานตามลำดับความสำคัญดังกล่าว

- * ตัดสินใจที่จะส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและโปรแกรมการฝึกอบรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ภาคผนวกของเอกสารนี้บรรจุข้อเสนอแนะสำหรับโครงการวิจัยและติดตามตรวจสอบในอนาคต รวมถึง ความต้องการงานวิจัย งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการเพาะเลี้ยงในทะเลต่อความหลากหลายทางพันธุกรรมชนิดพันธุ์และระบบนิเวศ งานวิจัยเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม นโยบายและกฎหมาย และโปรแกรมติดตามตรวจสอบ

คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ รับทราบเกี่ยวกับการศึกษาร่วมระหว่างอนุสัญญาฯ กับกองงานมหาสมุทรและกฎหมายทางทะเลแห่งองค์การสหประชาชาติ (UNDOALOS) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายทางชีวภาพกับอนุสัญญาฯ กฎหมายทะเล ในเรื่อง**ทรัพยากรพันธุกรรมท้องทะเลลึก** ที่อยู่นอกเหนือเขตอำนาจรัฐ ข้อเสนอแนะนี้เสนอต่อสมัชชาภาคีในการประชุมสมัยที่ 7 ว่า

- * ร้องขอให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ โดยการทำงานร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานะภาพและแนวโน้ม ของทรัพยากรพันธุกรรมท้องทะเลลึกและวิธีการที่จะจำแนก ประเมินวิเคราะห์และติดตามตรวจสอบทรัพยากรพันธุกรรมท้องทะเลลึก นอกเหนือเขตอำนาจรัฐ โดยมุมมองตามมาตรา 4 ของอนุสัญญาฯ เกี่ยวกับกระบวนการและกิจกรรม และรายงานความก้าวหน้าต่อคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ เพื่อเสนอแนะต่อสมัชชาภาคี ในการประชุมสมัยที่ 10

- * เชิญให้คณะมนตรีทั่วไปแห่งสหประชาชาติ เรียกร้องให้องค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ทบทวนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้และให้เสนอแนะต่อคณะมนตรีทั่วไปเพื่อให้ปฏิบัติการ

- * เชิญให้ภาคีและรัฐอื่น จำแนกกิจกรรมและกระบวนการภายใต้เขตอำนาจรัฐ หรือการควบคุมซึ่งอาจมีผลกระทบเสียหายที่สำคัญต่อทรัพยากรพันธุกรรมและชนิดพันธุ์ในท้องทะเลลึก ที่อยู่นอกเหนือเขตอำนาจรัฐ





ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้

การพิจารณาเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้ของสมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ ในตอนแรกจะเกี่ยวกับการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยป่าไม้ (Intergovernmental Panel on Forest-IPF) และความสัมพันธ์กับคณะกรรมการอาหารฯ ดังกล่าวที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (UN Commission on Sustainable Development) ในการประชุมสมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 3 ที่ประชุมได้ขอให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ พัฒนาโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้ที่เน้นเฉพาะ มากกว่าเดิม โดยทำงานอย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยป่าไม้ (IPF) และสถาบันที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จากผลการประชุมของกลุ่มประสานงานความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้ในปี ค.ศ. 1997 คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ จึงได้เสนอร่างโปรแกรมงานเพื่อให้สมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ พิจารณาเห็นชอบในการประชุมสมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 4 โปรแกรมงานนี้ได้สะท้อนถึงแผนการดำเนินงานสามระยะ ระยะละ 3 ปี ซึ่งโปรแกรมงานทั้งหมดมีกำหนดระยะเวลา 9 ปี

โปรแกรมงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศป่าไม้

โปรแกรมนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบของโปรแกรมงาน (programme element) ในแต่ละองค์ประกอบระบุถึงเป้าหมาย วัตถุประสงค์และ-กิจกรรมต่างๆ โดยกรอบ (chapeau) ของโปรแกรมงานระบุถึงการพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับความต้องการในการอนุรักษ์พื้นที่ป่า ซึ่งมีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเร่งด่วน การมุ่งเน้นการดำเนินงานที่มีความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละประเทศ การเสริมสร้างสมรรถนะและการจัดสรรทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรทางวิชาการ

องค์ประกอบที่ 1 : การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์

ควรมีการกำหนดวิธีปฏิบัติ แนวทาง ดัชนีชี้วัดและกลยุทธ์ เพื่อนำแนวทางเชิงระบบนิเวศไปประยุกต์ใช้ โดยคำนึงถึงการขจัดภัยคุกคามและลดกระบวนการที่เป็นภัยคุกคามระบบนิเวศป่าไม้ เน้นที่

- การนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน และผลกระทบที่เกิดขึ้น
- มลภาวะ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การแบ่งแยกและเปลี่ยนแปลงสภาพของป่า
- ไฟป่า และการควบคุมไฟป่า
- ป่ารุ่นสองที่เสื่อมสภาพ และป่าซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นที่ซึ่งเคยเป็นป่า (former forestland) รวมทั้งพื้นที่เพาะปลูก
- วิธีปฏิบัติในการจัดการป่าไม้ที่สนับสนุนการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคาม
- ระบบเครือข่ายพื้นที่ป่าคุ้มครอง

ควรส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศป่าไม้อย่างยั่งยืน เน้นที่

- การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ความสูญเสียที่เกิดจากการเก็บเกี่ยวทรัพยากรป่าไม้อย่างไม่ยั่งยืน
- ชุมชนท้องถิ่น ชนพื้นเมือง และระบบการจัดการของชุมชน
- กลยุทธ์และระบบข้อมูลข่าวสาร

ควรส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

องค์ประกอบที่ 2 : สถาบัน/องค์ประกอบทางเศรษฐกิจสังคมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ควรเสริมสร้างความแข็งแกร่งของสถาบัน/องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ สังคม ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เน้นที่

- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศป่าไม้
- การผนวกประเด็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เข้าในนโยบายและโปรแกรมของภาคป่าไม้และส่วนหรือ ภาคส่วน (sector) อื่นๆ
- การยึดหลักการดูแลจัดการที่ดี (good governance)
- ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่มีประสิทธิภาพ และประเด็นทางการค้าที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคม ระบุถึงการหาทางลดผลกระทบจากความล้มเหลวและการบิดเบือนทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมุ่งเน้นที่การศึกษา เสริมสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของสาธารณชน วัตถุประสงค์ของเป้าหมายดังกล่าวคือ การสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศป่าไม้ รวมทั้งสินค้าและบริการที่ได้จากป่าไม้

องค์ประกอบที่ 3 : ความรู้ การศึกษาวิเคราะห์ และการติดตามตรวจสอบ

ควรมีการพิจารณาทบทวนและรับรองระบบการจำแนกประเภทป่าไม้ (forest classification system) และการจัดทำการศึกษาวิจัยระบบนิเวศป่าไม้

ควรพัฒนาความรู้และวิธีการวิเคราะห์ประเมินสถานภาพ และแนวโน้มของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศป่าไม้นั้น เน้นที่การกำหนดเกณฑ์และดัชนีชี้วัด

ควรมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทขององค์ประกอบ และความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศป่าไม้นั้น โดยกำหนดให้จัดทำโปรแกรมการค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวัตถุประสงค์ในประเด็นของการพัฒนาการจัดการข้อมูลข่าวสาร เพื่อการติดตามตรวจสอบและศึกษาวิเคราะห์นั้น คือเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาการ

คณะผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการเฉพาะกิจว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้ ได้ประชุมในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2000 และในเดือนเมษายน ค.ศ. 2001 เพื่อเสนอรายงานต่อคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ใน ค.ศ. 2002 เลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้รับการร้องขอให้สนับสนุนการดำเนินงานในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ผ่านการดำเนินงานต่อไปนี้

✿ ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ร่วมกับการประชุมว่าด้วยป่าไม้แห่งสหประชาชาติ (United Nations Forum on Forests-UNFF) เพื่อระบุถึงแนวทางเชิงระบบนิเวศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าไม้-อย่างยั่งยืน

✿ ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแผนปฏิบัติการที่คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยป่าไม้ (IPF) และการหารือระหว่างประเทศว่าด้วยป่าไม้ (International Forum on Forests-IFF) นำเสนอกับโปรแกรมงาน โดยดำเนินงานร่วมกับการประชุมว่าด้วยป่าไม้แห่งสหประชาชาติ (United Nations Forum on Forests-UNFF), พันธมิตรความร่วมมือว่าด้วยป่าไม้ (Collaborative Partnership on Forests-CPF) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

✿ รวบรวมวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดเกี่ยวกับแนวทางแบบผสมผสาน (integrated approach)

✿ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับนานาชาติ เกี่ยวกับพื้นที่คุ้มครอง

✿ จัดทำกรณีศึกษาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายด้านป่าไม้

✿ แสวงหาและให้ความสนับสนุนรวมทั้งพันธมิตร ผ่านทางกลไกการเผยแพร่ข้อมูล

ข้อคิดริเริ่มให้ภาครายงานการดำเนินงานเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในระบบป่าไม้ ในรายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ (national report) และขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ จัดทำรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานแก่ คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ เพื่อพิจารณา รวมทั้งจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจเพื่อให้คำแนะนำแก่คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาบทวนดังกล่าว และภาคีควรจัดทำรายงานแห่งชาติในประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ (thematic national report) ซึ่งระบุถึงการดำเนินงานที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ความสำเร็จความท้าทาย และอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อนำเสนอในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 7

ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้จัดตั้งกรอบงานสำหรับโปรแกรมงานว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร ในการประชุมสมัยที่ 3 และได้ร้องขอให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ และองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) โดยการดำเนินงานร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จำแนกและประเมินกิจกรรมเครื่องมือในภาคสนาม ระดับชาติ และระดับนานาชาติ และรายงานผ่านคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ เพื่อช่วยกำหนดโปรแกรมงาน สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ร้องขอข้อมูลข่าวสารจากภาคี รวมถึงรายละเอียดของกิจกรรมระดับชาติ เครื่องมือปัจจุบัน และกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง

✿ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตรอย่างยั่งยืน

✿ ผู้ผสมเกสร (pollinators) และสิ่งมีชีวิตในดิน

✿ การวิเคราะห์ทางสังคมและนิเวศวิทยาเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ กันในการจัดการการใช้ที่ดินบนพื้นฐานของการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าว และข้อเสนอแนะจากคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ

ในการประชุมสมัยที่ 5 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้รับรองโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย 4 เรื่องหลักๆ ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ การจัดการแบบปรับเปลี่ยน การสร้างสมรรถนะ และแนวโน้มหลัก

ในแต่ละเรื่องได้วางกิจกรรมต่อเนื่องหลายกิจกรรม พร้อมด้วยหนทางและวิธีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ตลอดจนกำหนดเวลาสำหรับผลที่คาดว่าจะได้รับ

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ที่ประชุมได้ตระหนักถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่องที่มีความสำคัญโดยเฉพาะ ซึ่งจะเน้นในโปรแกรมงาน ได้แก่ ผู้ผสมเกสร และเทคโนโลยีที่จำกัดการใช้พันธุกรรม



ผู้ผสมเกสร สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 5 ระบุว่าทั่วโลกมีการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพของผู้ผสมเกสร และได้จัดตั้งการริเริ่มระหว่างประเทศเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ผู้ผสมเกสรอย่างยั่งยืน (International Initiative for the Conservation and Sustainable Use of Pollinators) เป็นการริเริ่มที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่องในโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร จุดมุ่งหมายของการริเริ่มนี้ คือ เพื่อ

ติดตามตรวจสอบการลดลงของผู้ผสมเกสร

แก้ไขการขาดข้อมูลข่าวสารทางอนุกรมวิธานเกี่ยวกับผู้ผสมเกสร

ประเมินคุณค่าทางเศรษฐศาสตร์ของการผสมเกสร และ

ส่งเสริมการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพของผู้ผสมเกสรและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืน

เทคโนโลยีที่จำกัดการใช้พันธุกรรม สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 5 ได้มีมติให้พิจารณาต่อไปถึงผลกระทบของเทคโนโลยีที่จำกัดการใช้พันธุกรรม [หมายถึง วิธีการทางเทคโนโลยีที่อาศัยการดัดแปลงพันธุกรรมพืช เพื่อนำเอากลไกการสับเปลี่ยนพันธุกรรม (genetic switch mechanism) ซึ่งป้องกันการใช้นิวเคลียสของพืช (plant germplasm) หรือสายพันธุ์ (trait) ที่เกี่ยวกับนิวเคลียสพันธุ์นั้นโดยไม่ได้รับอนุญาต กลไกดังกล่าวได้รับการวางรูปแบบให้มีพันธุกรรมที่ได้รับการคุ้มครองอยู่ในตัวแล้วไม่ให้เกิดเมล็ด หรือว่าตกแต่งสายพันธุ์ได้] ภายใต้โปรแกรมงาน และผลานเข้าสู่สี่เรื่องหลักของโปรแกรมงาน สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ เน้นที่การขาดข้อมูลที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับเทคโนโลยีดังกล่าว และความยากลำบากที่เป็นผลสืบเนื่องในการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีนี้ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ เสนอแนะว่าภาคีไม่เห็นชอบที่จะมีการทดสอบในไร่ของผลผลิตที่สอดแทรกเทคโนโลยีดังกล่าว จนกว่าจะมีเหตุผลเป็นข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสม สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ตระหนักว่าต้องเข้าใจถึงนโยบายของสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาต่อการใช้เทคโนโลยีนี้ให้ดีขึ้น และจะต้องเข้าใจว่าเกี่ยวข้องกับสิทธิเกษตรกร (Farmer's Rights) และการอนุวัติมาตรา 8(j) ว่าด้วยความรู้ การประดิษฐ์คิดค้น และการถือปฏิบัติของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น พร้อมๆ กับที่สามารถพิจารณาผลกระทบทางสังคม-เศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นของเทคโนโลยีดังกล่าว ภายใต้โปรแกรมว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร นโยบายทางความปลอดภัยทางชีวภาพจะอยู่ภายใต้ขอบเขตของพิธีสารคาตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ตระหนักถึงการเกื้อกูลของเกษตรกร ชุมชนพื้นเมือง และท้องถิ่นในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร และความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนดังกล่าว จึงได้เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นในการดำเนินโปรแกรมงาน และตระหนักถึงความต้องการแรงจูงใจ การสร้าง-สมรรถนะ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารว่า เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้มีมติว่า ในการประชุมสมัยที่ 6 จะจัดทำกลยุทธ์ทั่วโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (Global Strategies for Plant Conservation) นอกจากนั้น ได้เน้นความเชื่อมโยงระหว่างงานเกี่ยวกับการเกษตรและงานที่เกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และโดยเฉพาะการพิจารณาบทวนขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ที่กำลังดำเนินอยู่ในเรื่องข้อถือปฏิบัติระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืช (International Undertaking on Plant Genetic Resources) โดยสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ในเรื่องดังกล่าว สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ตระหนักถึงลักษณะพิเศษของความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร ซึ่งมีปัญหาที่โดดเด่นแตกต่างจากระบบนิเวศอื่น และดังนั้นจึงต้องการการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้เสนอให้มีการดำเนินงานร่วมกันและการปรึกษาหารือกับองค์การการค้าโลก (WTO) เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างการค้าและความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตรในมุมมองของการค้าเสรีให้เป็นที่น่าชื่นชมและเป็นที่ยอมรับมากขึ้นกว่านี้

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีข้อมติเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร ระบุถึง

- * ความก้าวหน้าในการดำเนินโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร
- * ความหลากหลายทางชีวภาพในดิน โดยการจัดทำกรรณบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในดิน อย่างยั่งยืน
- * การริเริ่มระหว่างประเทศว่าด้วยผู้ผสมเกสร
- * ทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์ โดยการร้องขอให้ทำรายงานฉบับแรกว่าด้วยสถานภาพของทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์
- * ศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า โดยร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

❖ ผลกระทบจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่จำกัดการใช้พันธุกรรม ที่มีต่อเกษตรกรผู้ถือครองรายย่อย ชุมชนท้องถิ่น ชนพื้นเมือง และสิทธิของเกษตรกร โดยวิเคราะห์ประเมินจากความต้องการกฎระเบียบข้อบังคับในระดับประเทศ จัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะกิจด้านผู้ได้รับผลประโยชน์หลายฝ่าย ค้นคว้าวิจัย และทำการศึกษาผลกระทบจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่จำกัดการใช้พันธุกรรม ในกรอบการดำเนินงานของสนธิสัญญาพันธุกรรมพืช (ITPGRFA) และทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อเสนอนี้มีภาคผนวก (annex) 2 ส่วน คือ ขั้นตอนในการดำเนินโปรแกรมงานต่อไปในอนาคต และแผนการปฏิบัติการสำหรับการริเริ่มระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากผู้ผสมเกสรอย่างยั่งยืน และเชิญชวนให้ภาคีจัดส่งกรณีศึกษาและรายงานหัวข้อเฉพาะ (thematic report) ให้แก่สำนักเลขาธิการ ก่อนการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 8 และสนับสนุนสถานภาพผู้สังเกตการณ์ของเลขาธิการอนุสัญญาฯ ในคณะกรรมการการเกษตรขององค์การการค้าโลก

ที่ประชุมได้มีข้อมติเกี่ยวกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและเกษตร (International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture-ITPGRFA) ซึ่งระบุถึงบทบาทที่สำคัญของสนธิสัญญาพันธุกรรมพืช (ITPGRFA) และเรียกร้องให้มีการให้สัตยาบันรับรองสนธิสัญญานี้ และรับรองขอความร่วมมือระหว่างสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมเพื่ออาหารและเกษตร (Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture-CGRFA) กับสนธิสัญญาพันธุกรรมพืช (ITPGRFA)

ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศน้ำจืด

การประชุมสมัยที่ 3 ของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ได้พิจารณาระบบนิเวศน้ำจืด (freshwater ecosystems) หรือแหล่งน้ำในแผ่นดิน (inland waters) อย่างลึกซึ้ง ข้อเสนอแนะจากการประชุมดังกล่าวได้เป็นฐานของการจัดทำโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศน้ำจืด ซึ่งสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้รับรองในการประชุมสมัยที่ 4 โปรแกรมงานนี้เน้นที่

- ❖ การศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและแนวโน้มของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศน้ำจืด และการจำแนกทางเลือกเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ❖ ข้อกำหนดของคำปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ และข้อเสนอแนะต่อไปที่ช่วยขยายความในรายละเอียดของภาคผนวก I ของอนุสัญญาฯ ถึงการดำเนินงานในระดับชาติที่เกี่ยวกับระบบนิเวศน้ำจืด
- ❖ ทบทวนวิธีการสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ความหลากหลายทางชีวภาพที่เกี่ยวกับระบบนิเวศน้ำจืด
- ❖ ความเร่งด่วนของปฏิบัติการทางอนุกรมวิธานที่ต้องการ

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ รับทราบว่า ในขณะที่การดำเนินโปรแกรมงานขึ้นอยู่กับทรัพยากรการเงินที่หามาได้ ควรให้ความสนใจโดยเฉพาะแก่การจัดทำวิธีการประเมินอย่างรวดเร็ว (rapid assessment) โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประเทศที่เป็นเกาะขนาดเล็ก นอกจากนี้ ได้รับรองแผนงานร่วมว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำกับอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention) ด้วย ซึ่งเสนอโดยสำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Bureau)

เลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้เสนอรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินโปรแกรมงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศน้ำจืด รวมถึงประเด็นที่จะขยายรายละเอียดในอนาคตด้วย ที่ประชุมได้รับทราบรายงานจากคณะกรรมการแห่งโลกว่าด้วยเขื่อน (World Commission on Dams-WCD) ที่ทบทวนประสบการณ์เกี่ยวกับเขื่อนใหญ่ และเรียกร้องให้กระบวนการตัดสินใจ ให้การยอมรับนับถือต่อสิทธิของประชาชน แก้ไขความเสี่ยง ดำเนินการตามลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ และดำรงรักษาแม่น้ำและชุมชนที่พึ่งพาอาศัยแม่น้ำด้วย นอกจากนี้ได้หารือถึงความร่วมมือกับอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Convention) โดยขอให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานใกล้ชิดขึ้น ในเรื่องเกี่ยวกับคณะผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานสาขาเช่น คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ที่ประชุมสนับสนุนให้จัดทำแผนงานร่วมระหว่างสองอนุสัญญาฯ (CBD-Ramsar joint workplan) ระบุถึงกิจกรรมที่จะทำในอนาคต เพื่อสนองต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6

ที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 4 ร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ เตรียมรายงานการดำเนินงานแผนงานร่วมระหว่างอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพกับอนุสัญญาพื้นที่ชุ่มน้ำ-



ฉบับที่ 2 โดยเสนอแนะกิจกรรมในอนาคตด้วย เพื่อเสนอต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 นอกจากนั้น ขอให้เผยแพร่รายงานของคณะกรรมการแห่งโลกว่าด้วยเขื่อน (WCD) ในกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และขอให้สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้รับทราบถึงข้อเสนอแนะในรายงานของคณะกรรมการแห่งโลกว่าด้วยเขื่อนในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินโปรแกรมงานระบบนิเวศน้ำจืด

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้รับรองข้อมติเกี่ยวกับระบบนิเวศน้ำจืด แสดงความยินดี ถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามโปรแกรมงาน และแผนการดำเนินงานร่วมกับ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำฉบับที่ 2 รวมทั้งการริเริ่มว่าด้วยที่ราบลุ่มแม่น้ำ ความสำคัญของการประยุกต์ใช้ แนวทางเชิงระบบนิเวศ มีการร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ เพิ่มระดับความร่วมมือกับสำนักเลขาธิการ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำให้มากขึ้น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้แผนการดำเนินงานฉบับที่ 3 และระบุถึงรายงานปี ค.ศ. 2001 ของคณะกรรมการว่าด้วยเขื่อนโลก รวมทั้งเน้นถึงการดำเนินงาน ภายใต้การริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธานที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้มีความสนับสนุนทางการเงินสำหรับการดำเนินงานนี้

ในการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยที่ 8 ที่ประชุมได้รับรองข้อเสนอแนะตลอดจน โปรแกรมงานที่ปรับปรุงแล้ว ข้อเสนอแนะดังกล่าวกระตุ้นให้ทำงานร่วมกับอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ และขอให้มีข้อเสนอโครงการเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบรายงานระดับชาติให้เร็วและทันการณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะนี้ เสนอให้ใช้แผนกลยุทธ์และเป้าหมายการลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ภายในปี ค.ศ. 2010 เป็นแนวทางดำเนินงานของโปรแกรมที่ปรับปรุงแล้ว ตระหนักถึงความจำเป็น ที่จะต้องมีพัฒนากระบวนการดำเนินงาน และกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการผสมผสาน วัตถุประสงค์ และกิจกรรมของโปรแกรมงานเข้าในกฎระเบียบเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและพื้นที่ชุ่มน้ำ

ข้อเสนอแนะนี้เสนอให้ดำเนินการ

✿ **รวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปริมาณน้ำจากภูเขา และตัวอย่างเทคโนโลยีที่ถ่ายทอดได้** สำหรับใช้ในการประชุมสมัชชาภาคีสมัยที่ 8

✿ **ผสานประเด็นระบบนิเวศน้ำจืดเข้าสู่โปรแกรมสาระสำคัญ**

✿ **ขอข้อมูลข่าวสารจากภาคีเกี่ยวกับนโยบายที่ประสบความสำเร็จ**

✿ **ดำเนินงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการ จัดทำรายงานการพัฒนาแห่งโลกและการฉลองปี 2003 เป็นปีสากลแห่งน้ำจืด**

✿ **เตรียมเป้าหมายเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ และกำหนดเส้นตายเพื่อดำเนินโปรแกรมงาน** นอกจากนั้นข้อเสนอแนะนี้ยัง

✿ **เชื้อเชิญให้ภาคีใช้แนวทางการประเมินวิเคราะห์ความหลากหลายทางชีวภาพระบบนิเวศน้ำจืด อย่างรวดเร็ว (rapid assessment)**

✿ **ร้องขอให้จัดทำระบบการติดตามตรวจสอบและรายงานเพื่อประเมินความมีประโยชน์ของ** ความหลากหลายทางชีวภาพระบบนิเวศน้ำจืด และความสามารถที่จะถูกนำไปประยุกต์ใช้

✿ **ร้องขอให้ใช้ระบบจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำของสำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็น** ระบบเฉพาะกาล และให้มีการทบทวนแก้ไขก่อนการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ

✿ **เชื้อเชิญสำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำและคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ของ** อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ขยายรายละเอียดของเกณฑ์คัดเลือกพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Site) ให้ครอบคลุมพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีสายพันธุ์ป่า ชนิดพันธุ์ที่มีพันธุกรรมสำคัญทาง เศรษฐกิจสังคม วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม ชนิดพันธุ์ที่สำคัญต่อการวิจัย และประชากรสิ่งมีชีวิตที่ต้อง-อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุ่มน้ำเท่านั้น เช่น สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ หรือเพิ่มเติมอีกตามความเหมาะสม

โปรแกรมงานระบบนิเวศน้ำจืดที่ได้ปรับปรุง ประกอบด้วยหัวข้อ

✿ **การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการแบ่งปันผลประโยชน์**

✿ **สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยทางสถาบันและสังคมเศรษฐกิจ**

✿ **ความรู้ การประเมินวิเคราะห์และการติดตามตรวจสอบ**



แต่ละหัวข้อของโปรแกรมงานประกอบด้วยเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม และผู้ดำเนินกิจกรรม ซึ่งจะสนองตอบต่อประเด็นปัญหาและความต้องการที่ภาคีระบุในรายงานแห่งชาติ ข่าวสาร เทคโนโลยี ชีวภาพ และทรัพยากรพันธุกรรม



ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งชื้น

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ที่ประชุมได้จัดตั้งโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศพื้นที่แห้งแล้ง พื้นที่แบบเมดิเตอร์เรเนียน พื้นที่ทะเลทราย พื้นที่กึ่งทะเลทราย ทุ่งหญ้า และชานันน้ำ (ซึ่งเรียกกันว่า โปรแกรมงานว่าด้วยพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งชื้น) โปรแกรมดังกล่าวแบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่ “การศึกษาวิเคราะห์” และ “ปฏิบัติการที่มีเป้าหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการตั้งระบุแล้ว” เพื่อดำเนินงานโดยคู่ขนานต่อไป



โปรแกรมงานว่าด้วยพื้นที่แห้งแล้งและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ในพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งชื้น

การศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและแนวโน้มของความหลากหลายทางชีวภาพ
การจำแนกระบุพื้นที่พิเศษเฉพาะที่มีคุณค่าสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งอ้างอิงเกณฑ์ในภาคผนวก I ของอนุสัญญา
การพัฒนาดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพต่อไป
สร้างความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางนิเวศวิทยา ฟิสิกส์ และสังคม
การจำแนกผลประโยชน์ระดับท้องถิ่นและระดับโลกที่ได้จากความหลากหลายทางชีวภาพ
การจำแนกและเผยแพร่การปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อการจัดการ รวมถึงความรู้ การประดิษฐ์คิดค้น และการถือปฏิบัติของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น
กิจกรรมดังกล่าวจะดำเนินการผ่าน
การเสริมสร้างเพิ่มเติมข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่มีอยู่ปัจจุบัน
การวิจัยที่มีเป้าหมาย
กรณีศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อการจัดการที่ดำเนินมาตั้งแต่แรกโดยสถาบันระดับชาติและระดับภูมิภาค
การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
การเสริมสร้างสมรรถนะ
ภายใต้การปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย มีกิจกรรม 3 กลุ่มที่ได้รับการจำแนกระบุ
การส่งเสริมมาตรการพิเศษเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยใช้ประโยชน์และจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองเพิ่มเติม
การจัดการอย่างเหมาะสม และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน และ
การจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีข้อมติเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งชื้น ระบุถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามโปรแกรมงาน และตระหนักถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างความหลากหลายทางชีวภาพ การแปรสภาพเป็นทะเลทราย/ การเสื่อมสภาพของดิน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ จัดทำข้อเสนอให้ขยายการผลานการดำเนินงานกับโปรแกรมในประเด็นที่เป็นสาระสำคัญอื่นๆ

ในการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยที่ 8 ที่ประชุมได้รับรองข้อเสนอแนะที่ให้สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ

✿ รับรองกระบวนการประเมินวิเคราะห์เป็นระยะๆ โดยคำนึงถึงกฎหมายแห่งชาติและตระหนักถึงความเร่งด่วนในการปฏิบัติการในประเทศที่ได้รับผลกระทบร้ายแรงจากการเสื่อมโทรมของแผ่นดิน โดยเพิ่มความแข็งแกร่งแก่สมรรถนะของประเทศกำลังพัฒนา และประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจให้ทำการประเมินวิเคราะห์ในระดับชาติ และสร้างเสริมการประเมินวิเคราะห์ในระดับโลกและระดับชาติต่อไป

✿ รับรองข้อเสนอโครงการสำหรับแก้ไขรายละเอียดของโปรแกรมงาน โดยดำเนินงานร่วมกับพันธมิตร ดังระบุในภาคผนวก

✿ ร้องขอให้โปรแกรมงานได้รับการคำนึงถึง เมื่อจัดทำและทบทวนโปรแกรมงานหัวข้อสาระสำคัญ

✿ จัดทำเป้าหมายสำหรับการดำเนินงานตามโปรแกรมงาน โดยคำนึงถึงแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย แผนปฏิบัติการของการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนและการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน

✿ ร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ โดยทำงานร่วมกับสำนักเลขาธิการของอนุสัญญาฯ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพและอนุสัญญาฯ อื่นๆ เอื้ออำนวยต่อการทบทวน กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการระดับชาติความหลากหลายทางชีวภาพให้สอดคล้องกันกับแผนปฏิบัติการระดับชาติของอนุสัญญาฯ ว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย โดยเน้นการลดความยากจนและการผสมผสานการดำเนินงานระหว่างกันในภาคต่างๆ

✿ ตระหนักว่าการดำเนินโปรแกรมงานอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ภายใต้ทรัพยากรที่หามาได้

ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศภูเขา

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 4 ค.ศ. 1998 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้คัดเลือกให้ระบบนิเวศภูเขาเป็นหนึ่งในประเด็นหลักที่จะทำการพิจารณาอย่างละเอียดในการประชุมสมัชชาภาคีฯ สมัยที่ 7 และในข้อมติเดียวกัน ได้มีการร้องขอให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ และคณะทำงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดทำข้อเสนอสำหรับโปรแกรมงานเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศภูเขา ต่อมาในการประชุมของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยที่ 7 ที่ประชุมได้ลงมติกำหนดให้ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศภูเขาเป็นประเด็นหัวข้อหลัก (main theme) ของการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยที่ 8

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้รับข้อเสนอโปรแกรมดังกล่าวจากเลขาธิการอนุสัญญาฯ และร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ เตรียมการเกี่ยวกับประเด็นของความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศภูเขาอย่างเต็มรูปแบบ เลขาธิการอนุสัญญาฯ จึงทำการศึกษาวเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพ แนวโน้ม และภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศภูเขาทั่วโลก โดยได้รับข้อมูลข่าวสารส่วนหนึ่งจากประเทศภาคี ผ่านรายงานว่าด้วยประเด็นที่เป็นหัวข้อสาระสำคัญ (thematic report) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำร่างโปรแกรมงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขา

ในการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยที่ 8 ที่ประชุมได้หารือกันถึงโครงสร้างของโปรแกรมงานและข้อกำหนด (TOR) สำหรับคณะทำงานฯ ที่ประชุมได้รับรองเอกสารที่ประกอบด้วยข้อเสนอแนะโดยมีภาคผนวก ประกอบด้วยโครงสร้างของโปรแกรมว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขาและองค์ประกอบของโปรแกรมงาน ข้อเสนอแนะดังกล่าวร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ หารือกับภาคี รัฐบาลอื่นๆ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับโปรแกรมงานที่เสนอมานี้ ข้อเสนอแนะได้จัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการเฉพาะกิจว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขา เพื่อช่วยเหลืองานของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ก่อนวาระประชุมสมัชชาภาคีสมัยที่ 7 ซึ่งข้อกำหนด (TOR) ของคณะทำงานฯ ระบุว่า คณะทำงานฯ จะต้อง

✿ พิจารณาทบทวนกิจกรรมที่ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันในโปรแกรมงานที่เสนอ

✿ จำแนกช่องว่างในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มเติมกิจกรรมใหม่ภายใต้องค์ประกอบและเป้าหมายของโปรแกรม

✿ เพิ่มเติมผลที่ได้จากการหารือในโปรแกรมงาน

ร่างโปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขา เน้นลักษณะและปัญหาที่เฉพาะเจาะจงต่อความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขา ดังนี้

✿ พื้นที่วิกฤต (hotspot) ทางความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางระบบนิเวศสูง มีความร่ำรวยทางชนิดพันธุ์สูง มีจำนวนชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและใกล้สูญพันธุ์สูง และมีความหลากหลายทางพันธุกรรมพืชไร่ สัตว์เลี้ยง และสายพันธุ์ป่าสูง

✿ ความเปราะบางของระบบนิเวศภูเขาและชนิดพันธุ์ และความเสี่ยงต่อการถูกรบกวนโดยมนุษย์และธรรมชาติ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก



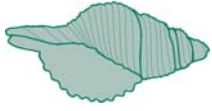
- * ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่สูงและพื้นที่ต่ำ ในเชิงทรัพยากรน้ำและดิน
- * ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในระดับสูง และโดยเฉพาะบทบาทของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ในการอนุรักษ์และจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขา

โปรแกรมงานความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศภูเขา

กิจกรรมโดยตรงทั้งการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ประกอบด้วยเป้าหมาย

- * คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขา พื้นฟูให้กลับคืน และบำรุงรักษาให้สมบูรณ์ดั้งเดิม
 - * ส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
 - * ส่งเสริมการเข้าถึง และการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรม
 - * และธำรงรักษาความหลากหลายทางพันธุกรรม ในระบบนิเวศภูเขา โดยเฉพาะการใช้ความรู้และการถือปฏิบัติตามธรรมเนียมวิธีการดำเนินงานอนุรักษ์ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ประกอบด้วยเป้าหมาย
 - * เสริมสร้างกรอบทางกฎหมาย นโยบาย องค์กร และเศรษฐกิจ
 - * ให้การยอมรับนับถือ สงวนรักษา และธำรงไว้ซึ่งความรู้ การถือปฏิบัติและการประดิษฐ์คิดค้นของชุมชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น
 - * จัดตั้งความร่วมมือในการดำเนินงานและความตกลงระดับภูมิภาคและข้ามพรมแดนประเทศ
- กิจกรรมสนับสนุนการอนุรักษ์การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ประกอบด้วยเป้าหมาย
- * พัฒนางานเกี่ยวกับการจำแนกระบุ การติดตามตรวจสอบและการประเมินวิเคราะห์ความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขา
 - * ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลและข่าวสาร
 - * ปรับปรุงความร่วมมือทางการวิจัย วิชาการ ทางวิทยาศาสตร์ และการเสริมสร้างสมรรถนะในรูปแบบอื่นๆ
 - * เพิ่มการให้การศึกษาแก่สาธารณชน การมีส่วนร่วม และการเสริมสร้างความตระหนัก
 - * ส่งเสริมการพัฒนา การจดทะเบียน และการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งเทคโนโลยีพื้นบ้าน





วาระของการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เน้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง (cross-cutting issues) ซึ่งเกี่ยวกับหัวข้อสาระสำคัญของอนุสัญญา และสอดคล้องกับพันธกรณีตามมาตรา 6-20 ของอนุสัญญา ได้แก่ แนวทางเชิงระบบนิเวศ การจำแนกวินิจฉัย การติดตามตรวจสอบ และการศึกษาวิเคราะห์อนุกรมวิธาน ความรู้ การประดิษฐ์คิดค้น และการถือปฏิบัติของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และการวิเคราะห์ผลกระทบ การรับมือ และการชดเชยค่าเสียหาย อันเกิดจากการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวทางเชิงระบบนิเวศ

สมัชชาภาคีอนุสัญญา ตัดสินใจตั้งแต่แรกเกี่ยวกับแนวทางเชิงระบบนิเวศว่า ควรเป็นกรอบการปฏิบัติงานเบื้องต้นที่ดำเนินงานภายใต้อนุสัญญา อนุสัญญา กำหนดว่าระบบนิเวศเป็น “ระบบรวมอันซับซ้อนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ประกอบด้วยชุมชนประชากรพืช สัตว์และจุลินทรีย์กับสภาพแวดล้อมที่ไม่มีชีวิตซึ่งอยู่ร่วมกัน แบบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมกันเป็นหน่วยที่มีบทบาทหน้าที่”

ในการอภิปรายอย่างละเอียดเกี่ยวกับแนวทางเชิงระบบนิเวศปรากฏว่ามีการตีความหมายเกี่ยวกับคำนี้ในเชิงปฏิบัติต่างๆ กัน เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ มีการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ประเทศมาลาวี (Malawi) ในปี ค.ศ. 1998

ในการประชุมสมัยที่ 4 สมัชชาภาคีอนุสัญญา ได้รับทราบผลของการประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว ซึ่งรวมถึงแนวทางหนึ่งชุด และได้ขอให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาแนวทางต่อไปในเอกสารที่เป็นผลจากการดำเนินงานของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย คำบรรยายของแนวทางเชิงระบบนิเวศและชุดของ 12 หลักการของแนวทางเชิงระบบนิเวศ ในการประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติการ 5 ข้อ

ในการประชุมสมัยที่ 5 สมัชชาภาคีอนุสัญญา รับรองคำบรรยายของแนวทางเชิงระบบนิเวศ และข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติการและเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าว ตามความเข้าใจร่วมกันที่ประชุมยังกระตุ้นให้ขยายความหลักการแนวทางโดยละเอียดและปรับเปลี่ยนให้เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ในการประยุกต์ใช้ 12 หลักการของแนวทางเชิงระบบนิเวศ มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

- ✿ เน้นที่ความสัมพันธ์ในบทบาทหน้าที่ และกระบวนการในระบบนิเวศ
- ✿ เพิ่มพูนการแบ่งปันผลประโยชน์
- ✿ ใช้วิธีปฏิบัติในการจัดการแบบปรับเปลี่ยน
- ✿ ดำเนินปฏิบัติการจัดการในระดับที่เหมาะสมสำหรับประเด็นที่สมัชชาภาคีอนุสัญญา ระบุโดยกระจายอำนาจสู่ระดับล่างสุดที่เหมาะสม
- ✿ ให้ความมั่นใจว่าความร่วมมือระหว่างภาคส่วน

คำบรรยายเชิงระบบนิเวศเน้นว่า ดังกำหนดภายใต้อนุสัญญา ระบบนิเวศสามารถที่จะเป็นหน่วยที่มีบทบาทหน้าที่ในระดับขนาดพื้นที่ใดๆ ก็ได้ คนเป็นส่วนหนึ่งที่ผสมเข้าไปในหลายๆ ระบบนิเวศ และเนื่องจากลักษณะที่ไม่อาจคาดเดาได้ของการตอบสนองจากระบบนิเวศ และความเข้าใจของเราที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของระบบนิเวศยังไม่สมบูรณ์ การประยุกต์ใช้แนวทางเชิงระบบนิเวศจึงต้องการเทคนิคการจัดการแบบปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ นอกจากนี้ แนวทางเชิงระบบนิเวศมิได้กีดขวางแนวทางการจัดการและการอนุรักษ์แบบอื่น เช่น พื้นที่คุ้มครอง และโปรแกรมการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์โดยชนิดพันธุ์หนึ่ง แต่ค่อนข้างจะผสมผสานทุกแนวทางเหล่านี้เข้าด้วยกันเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่สลับซับซ้อน

สมัชชาภาคีอนุสัญญา ได้ขอร้องให้ภาคีเสริมสร้างสมรรถนะระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เกี่ยวกับแนวทางเชิงระบบนิเวศ โดยจำแนกกรณีศึกษา โดยดำเนินโครงการนำร่องและโดยจัดการ-

แนวทางเชิงระบบนิเวศ

หลักการของแนวทาง	หลักการดังต่อไปนี้สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน
หลักการ 1	วัตถุประสงค์ของการจัดการที่ดิน น้ำ และทรัพยากรสิ่งมีชีวิตเป็นเรื่องของทางเลือกทางสังคม การจัดการ ควรกระจายอำนาจสู่ระดับต่ำสุดเท่าที่จะเหมาะสม
หลักการ 2	
หลักการ 3	
หลักการ 4	ผู้ดูแลระบบนิเวศ ควรพิจารณาผล (ตามจริงหรือตามศักยภาพ) ของกิจกรรมของตนต่อระบบนิเวศข้างเคียงหรือระบบนิเวศอื่น
หลักการ 5	โดยตระหนักถึงศักยภาพที่ได้รับจากการจัดการ มีความต้องการที่จะเข้าใจ และจัดการระบบนิเวศในบริบททางเศรษฐกิจ โปรแกรมการจัดการระบบนิเวศเช่นนั้น ควรลดการบิดเบือนทางการตลาดที่มีผลเสียต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
หลักการ 6	จัดหาแรงจูงใจที่สอดคล้องกันเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
หลักการ 7	พยายามทำให้ค่าใช้จ่ายและผลกำไรในระบบนิเวศใดๆ สมดุลกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
หลักการ 8	การอนุรักษ์โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของระบบนิเวศ เพื่อธำรงรักษาบริการของระบบนิเวศควรเป็นเป้าหมายอันดับแรกของแนวทางเชิงระบบนิเวศ
หลักการ 9	ระบบนิเวศต้องได้รับการจัดการภายในขอบเขตของบทบาทหน้าที่ของระบบนิเวศนั้น
หลักการ 10	แนวทางเชิงระบบนิเวศควรได้รับการดำเนินงานในระดับพื้นที่และเวลาที่เหมาะสม
หลักการ 11	โดยตระหนักถึงระดับเวลาที่เปลี่ยนแปลงและผลที่ตามมาที่หลัง อันเป็นลักษณะของกระบวนการของระบบนิเวศ จึงควรวางวัตถุประสงค์ของระบบนิเวศในระยะยาว
หลักการ 12	การจัดการต้องตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้
หลักการ 13	แนวทางเชิงระบบนิเวศควรแสวงหาสมดุลที่เหมาะสมระหว่าง และผสมผสานระหว่าง การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
หลักการ 14	แนวทางเชิงระบบนิเวศควรพิจารณาทุกรูปแบบของข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความรู้ การประดิษฐ์คิดค้น และการถือปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ และพื้นเมืองและท้องถิ่น
หลักการ 15	แนวทางเชิงระบบนิเวศควรให้ทุกภาคส่วนของสังคมและของสังคมวิทยาศาสตร์มีส่วนร่วมด้วย

ประชุมเชิงปฏิบัติการ และการประชุมหารือเพื่อเพิ่มพูนความตระหนักและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ ได้ขอร้องให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ สะสมรวบรวม วิเคราะห์ และเปรียบเทียบ-กรณีศึกษา และเตรียมรายงานสังเคราะห์ประสบการณ์ และบทเรียนที่ได้รับ

การจำแนกวินิจฉัย การติดตามตรวจสอบ และการศึกษาวิเคราะห์

ตั้งแต่สมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ ร้องขอ คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ได้พิจารณาหัวข้อนี้ในการประชุมสมัยที่ 7 และเสนอข้อเสนอแนะที่มีความยาวพอควร ซึ่งต่อมาได้รับการรับรองโดยสมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ ข้อเสนอแนะดังกล่าวให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่มีลำดับความสำคัญหลายงาน และเสนอข้อเสนอแนะพิเศษ ซึ่งริเริ่มแนวทางรางคู่ (two track approach) การศึกษาวิเคราะห์และการจัดทำดัชนีบ่งชี้ คือ

- ✿ ในระยะแรกให้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับภาคกิจกรรมและองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว โดยใช้ดัชนีบ่งชี้ที่ทราบอยู่แล้ว

- ✿ ในขณะเดียวกันในโปรแกรมระยะยาว ควรพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเสริมสร้างสมรรถนะในสาขาที่ต้องการความก้าวหน้าในความรู้

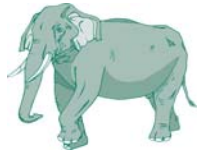
- ✿ ข้อเสนอแนะนี้ได้เสนอว่าควรพิจารณาดัชนีบ่งชี้การศึกษาวิเคราะห์ และการติดตามตรวจสอบ เป็นวาระประจำของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ และเทคโนโลยี ด้วย

ความสำคัญของการจัดทำดัชนีบ่งชี้ได้รับการระบุอยู่ในแต่ละโปรแกรมงานหัวข้อสาระสำคัญ นอกจากนั้นตามข้อเสนอแนะของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ เลขาธิการอนุสัญญาฯ โดยการหารือกับกลุ่มประสานงาน (liaison group) ได้จัดทำแนวทางการทำรายงานเพื่อช่วยให้ภาคีจัดทำรายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ ซึ่งนอกจากมีเรื่องอื่นๆ แล้ว ยังมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับดัชนีบ่งชี้ และเทคนิคการติดตามตรวจสอบ บัญชีรายการแนวทางที่มีอยู่ปัจจุบัน เพื่อจัดทำดัชนีบ่งชี้ และข้อเสนอแนะสำหรับดัชนีบ่งชี้ชุดหลักของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามและบัญชี-



รายการทางเลือกสำหรับการเสริมสร้างสมรรถนะในประเทศกำลังพัฒนาที่จะประยุกต์ใช้ดัชนีบ่งชี้และเทคนิคการติดตามตรวจสอบ

จากรายงานเบื้องต้นคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ได้พัฒนาโปรแกรมงานตามที่เสนอไว้ โดยใช้แนวทางรางคู่ (two track approach) ซึ่งสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้รับรองแล้ว โดยเน้นว่างานในอนาคตเกี่ยวกับดัชนีบ่งชี้ควรคำนึงถึงแนวทางเชิงระบบนิเวศ ข้อเสนอแนะของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ที่ได้รับการรับรองจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ระบุว่าบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของดัชนีบ่งชี้ในเรื่องดังกล่าวควรเป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การอนุรักษ์อนุสัญญาฯ



อย่างไรก็ตามเป็นที่ตระหนักว่าดัชนีบ่งชี้ความหลากหลายทางชีวภาพอาจมีบทบาทกว้างขึ้นและมีข้อสังเกตว่าในอนาคตเมื่อมีการจัดทำดัชนีระดับภูมิภาคและระดับโลกจำเป็นที่จะต้องเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพของโลก

อนุกรมวิธาน และการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ตระหนักตั้งแต่แรกแล้วว่า การขาดความรู้ทางอนุกรมวิธาน เป็นอุปสรรคสำคัญในการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมสมัยที่ 2 เมื่อปี ค.ศ. 1996 และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางที่ปฏิบัติได้สำหรับการเสริมสร้างสมรรถนะในอนุกรมวิธาน ซึ่งได้รับการรับรองโดยสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ข้อเสนอแนะนี้รวมถึงความต้องการที่จะ

- ✿ เสริมสร้างความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติ
- ✿ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันในประเทศกำลังพัฒนาและ
- ✿ แสวงหาหนทางที่จะทำให้ข้อมูลข่าวสารทางอนุกรมวิธาน พร้อมทั้งจะนำไปใช้ได้มากกว่าเดิม โดยเฉพาะสำหรับประเทศที่เป็นถิ่นกำเนิดของทรัพยากรชีวภาพ

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้จัดตั้งการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน (Global Taxonomy Initiative-GTI) เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวและขอให้กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF) จัดหาทรัพยากรการเงินสำหรับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางอนุกรมวิธานเพื่อช่วยการอนุรักษ์มาตรา 7 ของอนุสัญญาฯ

การริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน

ได้รับการวางรูปแบบเป็นพิเศษมาเพื่อ

แก้ไขปัญหาการขาดข้อมูลข่าวสารและผู้เชี่ยวชาญทางอนุกรมวิธาน ในหลายๆ ส่วนในโลก และ

เพื่อปรับปรุงการตัดสินใจในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม

การริเริ่มนี้ตั้งใจเป็นพิเศษที่จะสนับสนุนโปรแกรมงานของอนุสัญญาฯ เกี่ยวกับหัวข้อสาระสำคัญและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง กิจกรรมของการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธานในส่วนที่เสริมสร้างสมรรถนะในอนุกรมวิธาน จะเน้นความเชื่อมโยงกับการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ เป็นลำดับแรก

กลไกการประสานงานการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามมติสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 5 เพื่อเอื้ออำนวยความร่วมมือระหว่างประเทศ และประสานกิจกรรมภายใต้การริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธานโดยสอดคล้องกับกิจกรรมอื่นของอนุสัญญาฯ ในการนี้สำนักเลขานุการอนุสัญญาฯ ได้จัดเตรียมโปรแกรมงานว่าด้วยการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน เสนอต่อที่ประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยที่ 6 และได้ประสานงานขอให้ประเทศภาคีเสนอหน่วยประสานงานกลาง (national GTI focal point) เพื่อ

- ✿ ดำเนินงานเชื่อมโยงกับสำนักเลขานุการอนุสัญญาฯ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว
- ✿ ประสานงานกับประเทศอื่นๆ ร่วมในการแบ่งปันข้อมูลในเครือข่ายระดับภูมิภาค
- ✿ รับผิดชอบการจัดหาข้อมูลทางอนุกรมวิธานให้แก่สำนักเลขานุการอนุสัญญาฯ และ
- ✿ เตรียมการหารือในระดับระหว่างประเทศเกี่ยวกับการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน

ในเบื้องต้น หน่วยประสานงานกลางสำหรับการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน จะต้องดำเนินการ

- ✦ ประเมินความต้องการทางอนุกรมวิธานระดับชาติ รวมถึงการทบทวนหรือการศึกษาความต้องการพิเศษเฉพาะด้วย

- ✦ จัดทำทะเบียนระดับชาติเกี่ยวกับหน่วยงานและผู้เชี่ยวชาญทางอนุกรมวิธาน
- ✦ จัดทำทะเบียนระดับชาติเกี่ยวกับหน่วยงานที่สะสมรวบรวมตัวอย่างหรือพิพิธภัณฑ์ และตัวอย่างชีวภาพ

- ✦ ดำเนินการริเริ่มและเครือข่ายทางอนุกรมวิธานระดับชาติ

ในการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ และเทคโนโลยี สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้รับทราบว่ากองทุนข้อมูลข่าวสารความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลก (Global Biodiversity Information Facility-GBIF) จะเป็นเครือข่ายฐานข้อมูลทางความหลากหลายทางชีวภาพที่ให้ข้อมูลข่าวสารโดยทำงานใกล้ชิดกับโปรแกรมงานและองค์กร ที่รวบรวมดำรงรักษาและใช้ทรัพยากรข้อมูลข่าวสารทางชีวภาพที่ประชุมได้หารือกันถึงการสนับสนุนโปรแกรมงานการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน และขอให้มีเจ้าหน้าที่ประจำในสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ เพื่อดำเนินงานการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธานกับกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF) และเรียกร้องให้มีการสร้างสมรรถนะ และมีเงินสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก

นอกจากนั้น ที่ประชุมได้

- ✦ รับทราบถึงปัญหาการขาดความตระหนักของสาธารณชนถึงความสำคัญของอนุกรมวิธาน

- ✦ ระบุถึงความสำคัญของการศึกษาสำรวจ (inventories)

- ✦ เน้นถึงความเป็นไปได้ที่จะรวมเอาความรู้ตามชนบทประเพณีเข้ามาเป็นฐานข้อมูลด้วย

- ✦ สนับสนุนองค์กรเครือข่ายทางชีวภาพ (BioNET International) ให้มีส่วนร่วมในโปรแกรม

ที่ประชุมได้หารือกันถึงร่างโปรแกรมงานการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธานที่สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ เสนอเข้ามาในเรื่องกิจกรรมการเสริมสร้างความตระหนักและการให้การศึกษา องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กล่าวเน้นถึงการริเริ่มทั่วโลกว่าด้วยการให้การศึกษาคความหลากหลายทางชีวภาพ (Global Initiative on Biodiversity Education) สำหรับการประสานงานระบบข้อมูลข่าวสารทางอนุกรมวิธานที่ประชุมขอให้ใช้กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM)

อีกประเด็นหนึ่ง ที่ประชุมได้เน้นถึงความต้องการโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) เพื่อรวบรวมและเปรียบเทียบตัวอย่างสิ่งมีชีวิต และจัดทำข้อมูลข่าวสารทางอนุกรมวิธานเพื่อเผยแพร่

ที่ประชุมได้ตกลงที่จะเสนอข้อเสนอสู่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ดังนี้

- ✦ รับรองร่างโปรแกรมงานการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน โดยมีข้อแก้ไข

- ✦ กระตุ้นรัฐบาล องค์กรระหว่างประเทศและองค์กรระดับภูมิภาคให้ส่งเสริมและดำเนินโปรแกรมงานการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน

- ✦ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและพันธมิตรระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับอนุภูมิภาค ในการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ ในเรื่องนี้

- ✦ ตรวจสอบความต้องการทางการเงินเพื่อดำเนินกิจกรรมและการเสริมสร้างสมรรถนะ

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีข้อมติเกี่ยวกับการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน ระบุถึงประเด็นต่อไปนี้

- ✦ รับรองโปรแกรมงานการริเริ่มทางอนุกรมวิธาน

- ✦ ตระหนักถึงคุณค่าของโครงการริเริ่มที่มีอยู่

- ✦ เน้นย้ำถึงความต้องการในการประสานความร่วมมือกับการริเริ่มอื่นๆ เช่น กองทุนข้อมูลข่าวสารความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลก (GBIF)

- ✦ พิจารณาถึงการเสริมสร้างสมรรถนะในระดับชาติและระดับภูมิภาค ในฐานะเป็นแรงขับเคลื่อนในการดำเนินงาน การริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน

- ✦ เห็นชอบให้จัดตั้งเจ้าหน้าที่ถาวรของโปรแกรมการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธานภายใต้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ



โปรแกรมงานการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน

โปรแกรมงานการริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธานมีวัตถุประสงค์ทางการปฏิบัติโดยสรุป ดังนี้

ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการทางอนุกรมวิธานและสมรรถนะทางอนุกรมวิธาน
ให้ความสนใจแก่การสร้างและดำรงรักษาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเก็บรักษาตัวอย่างชีวภาพ
เอื้ออำนวยโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเข้าถึงโปรแกรมงานของอนุสัญญาฯ ตามหัวข้อสาระสำคัญและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง
ภายใต้วัตถุประสงค์ของการปฏิบัตินี้ ได้กำหนดกิจกรรมซึ่งวางแผนไว้แล้ว ที่สำคัญได้แก่

การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการด้านอนุกรมวิธานในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก

การเสริมสร้างความตระหนักและการให้การศึกษาแก่สาธารณชน

การเสริมสร้างสมรรถนะทางอนุกรมวิธาน

การเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่เครือข่ายความร่วมมือในภูมิภาคที่มีอยู่ในปัจจุบัน และการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารทางอนุกรมวิธาน
ที่ประสานงานกันในระดับโลก

การจัดหาข้อมูลข่าวสารทางอนุกรมวิธานเพื่อช่วยเสริมงานด้านอื่น เช่น

- * การดำเนินโปรแกรมงานในห้าระบบนิเวศหลัก
- * การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์
- * การจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน
- * การดำเนินงานตามมาตรา 8 (j)
- * แนวทางเชิงระบบนิเวศ
- * การดำเนินงานและการศึกษาวิเคราะห์
- * พื้นที่คุ้มครอง

* ส่วนของโปรแกรมงานที่ระบุเป็นภาคผนวก ซึ่งระบุถึงวัตถุประสงค์ในทางปฏิบัติและกิจกรรม-
ต่างๆ เกี่ยวกับ :

- * การวิเคราะห์ประเมินความต้องการด้านอนุกรมวิธาน ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค-
และระดับโลก
- * สมรรถนะเกี่ยวกับการเก็บตัวอย่างทางอนุกรมวิธาน
- * การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านอนุกรมวิธาน
- * ข้อมูลข่าวสารด้านอนุกรมวิธานสำหรับการดำเนินโปรแกรมงานของอนุสัญญาฯ ทั้งใน-
ประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง

ความรู้ การประดิษฐ์คิดค้น และการถือปฏิบัติ ของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น

มาตรา 8 (j) ของอนุสัญญาฯ วิตกห่วงใยเกี่ยวกับความรู้ การประดิษฐ์คิดค้น และการถือปฏิบัติ-
ของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้อนุสัญญาฯ ได้มีการหารือ-
ในเรื่องนี้ทั้งแยกเป็นประเด็นเดี่ยวๆ และทั้งที่เกี่ยวกับสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา การเข้าถึงทรัพยากร
พันธุกรรม การแบ่งปันผลประโยชน์ และโปรแกรมงานหัวข้อสาระสำคัญ

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 3 ที่ประชุมได้มีมติให้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ-
เกี่ยวกับความรู้ตามชนบประเพณีกับความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งให้ผู้แทนชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น
เข้าร่วมประชุมด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการนี้ มีขึ้น ณ กรุงแมดริด (Madrid) ในเดือนพฤศจิกายน
ค.ศ. 1997 รายงานการประชุมนี้ได้เสนอหัวข้อโปรแกรมงานเกี่ยวกับความรู้ตามชนบประเพณีกับความ-
หลากหลายทางชีวภาพที่ต้องดำเนินการภายใต้อนุสัญญาฯ

ในการประชุมสมัยที่ 4 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ มีมติให้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจระหว่างสมัย
เพื่อพิจารณาการดำเนินงานตามมาตรา 8 (j) และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง คณะทำงานฯ จะเสนอรายงาน-
โดยตรงต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ แต่สามารถเสนอคำแนะนำต่อคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ วิชาการ
และเทคโนโลยี เกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องได้

การประชุมครั้งแรกของคณะทำงานฯ ที่มีขึ้นในประเทศสเปน ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2000 มีผู้เข้า-
ร่วมประชุมจาก 92 ประเทศภาคีและรัฐบาล และ 72 องค์กรชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น คณะทำงานฯ
ได้รับรองข้อเสนอแนะที่วางพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5
ซึ่งรวมถึงโปรแกรมงานว่าด้วยการอนุรักษ์ มาตรา 8 (j) และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญาฯ



โปรแกรมงานว่าด้วยการอนุวัติมาตรา 8 (j) และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

โปรแกรมดังกล่าวตระหนักถึงหลักการทั่วไป 5 ประการ เกี่ยวกับ

การมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นรวมถึงสตรี อย่างเต็มที่และมีประสิทธิผลในโปรแกรมงาน
แนวทางในภาพรวมที่ยึดถือคุณค่าทางวัฒนธรรมและการส่งเสริมคุณค่าของความรู้ตามชนบประเพณี
แนวทางเชิงระบบนิเวศ

การเห็นชอบที่ได้แจ้งล่วงหน้าหรือการอนุมัติซึ่งได้แจ้งล่วงหน้า สำหรับการเข้าถึงความรู้ตามชนบประเพณี การประดิษฐ์คิดค้นและ
การถือปฏิบัติ

โปรแกรมงานนี้ได้จำแนกงานที่ต้องดำเนินการออกภายใต้สองระยะ ในระยะแรกมี 12 งานภายใต้ 6 หัวข้อ

กลไกการมีส่วนร่วมสำหรับชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น

สถานภาพและแนวโน้มที่เกี่ยวกับมาตรา 8 (j) และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม

การแลกเปลี่ยนและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

การติดตามตรวจสอบ

กฎหมาย

ในหัวข้อแรกเป็นงานที่ภาคีจะต้องดำเนินงานโดยให้การสนับสนุนส่งเสริมสมรรถนะของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นในระดับชาติ ให้มีส่วนร่วม
ในการอนุวัติข้อกำหนดของอนุสัญญา โดยเฉพาะดำเนินการโปรแกรมงาน

สมัชชาภาคีอนุสัญญา ในการประชุมสมัยที่ 5 ได้รับรองโปรแกรมงานดังกล่าวและได้มีมติให้
ขยายหน้าที่รับผิดชอบของคณะทำงานฯ และขอให้คณะทำงานฯ

✿ ทบทวนความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามลำดับความสำคัญในโปรแกรมงาน

✿ ให้ข้อเสนอแนะสำหรับกิจกรรมต่อไป และ

✿ แสวงหาวิธีเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นในการดำเนินโปรแกรมงาน
หัวข้อสาระสำคัญของอนุสัญญาฯ

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ตระหนักดีถึงบทบาทของเวทีระหว่างประเทศของชนพื้นเมืองว่าด้วยความ
หลากหลายทางชีวภาพ (International Indigenous Forum on Biodiversity) และเรียกร้องให้ภาคี-
สนับสนุนเวทีนี้ และองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการให้คำแนะนำแก่การดำเนินงานโปรแกรมงานนี้

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ส่งเสริมการดำรงรักษาการถือปฏิบัติของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ซึ่ง
แสดงออกในรูปวิถีชีวิตตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลาย
ทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงงานขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO)

นอกจากนั้น สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้รับทราบว่าการพัฒนาสมรรถนะเกี่ยวกับข้อตกลงการเข้า-
ถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์เป็นความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงรัฐบาล สถาบันการศึกษา
และชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ความต้องการเพื่อสร้างศักยภาพ ประกอบด้วยการศึกษาวิเคราะห์และ-
การสำรวจทรัพยากรชีวภาพ และการจัดการข้อมูลข่าวสาร ความชำนาญในการต่อรองและทำสัญญา
ความชำนาญในการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปัน
ผลประโยชน์ และวิธีการสำหรับคุ้มครองความรู้ตามชนบประเพณีที่เกี่ยวกับทรัพยากรพันธุกรรม ดังนั้น
คณะทำงานฯ จึงต้องพิจารณาประเด็นของการเสริมสร้างสมรรถนะ รวมถึงความต้องการดังกล่าวข้างต้น

ในการประชุมสมัชชาภาคีสมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีข้อมติเกี่ยวกับมาตรา 8 (j) ร้องขอให้เลขาธิการ-
อนุสัญญาฯ

✿ จัดทำรายงานเกี่ยวกับการผนวกประเด็นเกี่ยวกับมาตรา 8 (j) และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
เข้าในโปรแกรมงานในประเด็นที่เป็นสาระสำคัญของอนุสัญญาฯ

✿ พิจารณาทบทวนการดำเนินโปรแกรมงานด้านมาตรา 8 (j)

✿ ให้คำแนะนำและดูแลการจัดทำรายงานรวมหลายประเด็น (composite report) ในขั้นแรกเพื่อ-
การพิจารณาในการประชุมคณะทำงานว่าด้วยมาตรา 8 (j)

ข้อมติได้ร้องขอให้คณะทำงานด้านมาตรา 8 (j) ดำเนินงานด้านการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม ที่เกิดหรืออาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาบนพื้นที่ซึ่งถือกันว่ามีควม
ศักดิ์สิทธิ์หรือได้รับการเคารพบูชา (sacred site) พื้นที่หรือพื้นที่แหล่งน้ำซึ่งชนพื้นเมืองหรือชุมชนท้องถิ่น-



ใช้ประโยชน์สืบต่อกันมา และระบุถึงระบบกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะ (*sui generis*) เพื่อคุ้มครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแบ่งปันผลประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน

ชนิดพันธุ์ต่างกัน

มาตรา 8 (h) ของอนุสัญญาฯ ได้ตระหนักถึงการคุกคามต่อระบบนิเวศ แหล่งที่อยู่อาศัย และ ชนิดพันธุ์ที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ซึ่งได้มีการหารือกันว่าเป็นปัญหาที่ควรผสมผสานใน- โพรแกรมงานการเพาะเลี้ยงในทะเล (mariculture) ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้และความ หลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศน้ำจืด ในโปรแกรมงานการเพาะเลี้ยงในทะเลมีหัวข้อหนึ่งที่ดำเนินงาน เกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นโดยเฉพาะ

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้หารือเรื่องชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในการประชุมสมัยที่ 4 และขอให้คณะ ที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ พิจารณาในรายละเอียดต่อไป คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ พิจารณาเรื่อง- ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นในการประชุมสมัยที่ 4 และที่ 5 ขอให้แต่ละภาคีเสนอกรณีศึกษาและเสนอให้สมัชชาภาคี- อนุสัญญาฯ รับรองหลักการแนวทาง (guiding principle) เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ที่ประชุมได้กระตุ้นให้ภาคีรัฐบาล องค์การที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงหลักการแนวทางดังกล่าวเพื่อประยุกต์ใช้เฉพาะกาล โดยให้ภาคีเสนอความเห็นและหารือกัน ในการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยที่ 6 นอกจากนั้นยังขอให้ภาคีเสนอรายงานหัวข้อสาระ- สำคัญเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นภายในเดือนกันยายน ค.ศ. 2000 ที่ประชุมได้เห็นความสำคัญของโปรแกรม- ชนิดพันธุ์ที่รุกรานทั่วโลก (Global Invasive Species Programme) ได้ขอให้โปรแกรมดำเนินกิจกรรม ในระยะสอง โดยสนับสนุนการเงินให้อนุวัตมาตรา 8 (h) ของอนุสัญญาฯ

ที่ประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ สมัยที่ 7 ได้สรุปข้อเสนอแนะต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ดังต่อไปนี้

✿ **สถานภาพและแนวโน้ม** ที่ประชุมได้รับทราบรายงานสถานภาพ ผลกระทบ และแนวโน้มของ- ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน

✿ **หลักการแนวทาง** กระตุ้นภาคีให้ส่งเสริมและดำเนินงานตามหลักการแนวทาง ในขณะที่ ได้รับทราบว่ายังมีประเด็นที่ไม่ใช่ทางวิทยาศาสตร์ นอกเหนือจากภาระของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ อีก

✿ **ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง** เสนอให้ภาคี

✘ ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention-IPPC) ฉบับทบทวนแก้ไขแล้ว

✘ เชิญเครื่องมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องให้จัดทำรายละเอียด มาตรฐานหรือความ- ตกลงเพื่อพิจารณาการสอดแทรกเกณฑ์เกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน

✘ ขอให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ (SBSTTA) จำแนกรับ และค้นหาช่องว่าง ในกรอบการดำเนินงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

✿ **กิจกรรมและสมรรถนะ** ที่ประชุมได้พิจารณาความต้องการสำหรับข้อตกลงในการจัดหา- ทรัพยากรการเงินให้ในหลายๆ พื้นที่ และขอให้สำนักเลขานุการฯ แสวงหาวิธีการที่จะเอื้ออำนวยสมรรถนะ- ในการกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

นอกจากนั้น ยังได้เสนอทางเลือกอื่นๆ ได้แก่

✿ **กฎหมาย กลยุทธ์และปฏิบัติการระดับชาติ** ว่าด้วยชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน กระตุ้นให้ภาคี

✘ จำแนกความต้องการและลำดับความสำคัญระดับชาติ

✘ สร้างกลไกเพื่อประสานโปรแกรมระดับชาติ

✘ เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

✘ ส่งเสริมความตระหนักและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

✘ ทำงานร่วมกับพันธมิตรทางการค้า และ

✘ พัฒนาสมรรถนะสำหรับการประเมินความเสี่ยง

✿ **ความร่วมมือระหว่างประเทศ** กระตุ้นภาคี องค์การพหุภาคี และอื่นๆ ให้พิจารณาผลที่อาจ- จะเกิดขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงระดับโลกต่อความเสี่ยงที่เกิดจากชนิดพันธุ์ต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง



อนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) องค์การการค้าโลก (WTO) คณะกรรมาธิการว่าด้วยการค้าและสิ่งแวดล้อม (CTE) องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การอนามัยโลก (WHO) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ธนาคารโลก (World Bank) และอื่นๆ

*** การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร และเครื่องมือ** กระตุ้นให้ทีมงานวิจัยเกี่ยวกับ

- ✦ ลักษณะของการรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และความเปราะบางของระบบนิเวศ
- ✦ เส้นทางการของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
- ✦ นโยบายทางสังคม-เศรษฐกิจ
- ✦ วิธีการ ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ที่อ่อนโยนต่อสิ่งแวดล้อม
- ✦ สิ่งมีชีวิตที่ใช้ควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นโดยชีววิธี
- ✦ ลำดับความสำคัญทางอนุกรมวิธาน และ
- ✦ เกณฑ์สำหรับการประเมินความเสี่ยงอันเกิดจากการรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น

นอกจากนั้น เรียกร้องให้ทำงานกับโปรแกรมทั่วโลกว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่รุกราน (Global Invasive Species Programme-GISP) และเครื่องมือทางวิชาการเกี่ยวกับการป้องกัน การสืบพบแต่เนิ่นๆ การติดตามตรวจสอบ และการกำจัด และ/หรือการควบคุม คำจำกัดความ ขั้นตอนวิธีสำหรับการประเมินความเสี่ยง ฐานข้อมูล และระบบรายงาน

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้ตระหนักถึงชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานว่าเป็นภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่ร้ายแรงเป็นอันดับแรก และมีข้อมติเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ว่า

* สนับสนุนให้องค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) จัดทำเครื่องมือระหว่างประเทศว่าด้วยน้ำอับเฉา (international instrument on ballast water) ให้เสร็จ

* ร้องขอคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ โปรแกรมทั่วโลกว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่รุกราน (GISP) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำแนกระบุถึงช่องว่างและความไม่สอดคล้องกันระหว่างกรอบการดำเนินงานด้านกฎระเบียบข้อบังคับระหว่างประเทศ และวิเคราะห์ประเมินเส้นทางการนำเข้า

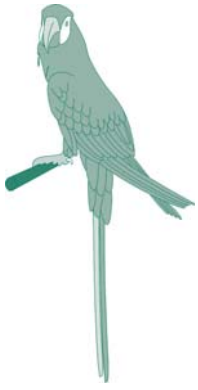
* สนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและชนพื้นเมือง

* ตัดสินใจที่จะใช้กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) ในการสนับสนุนความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ และจัดทำโปรแกรมการศึกษาผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต (online educational programme)

* สนับสนุนกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก และหน่วยงานผู้บริจาคอื่นๆ ให้ทุนสนับสนุนการกำหนดและดำเนินกลยุทธ์หรือแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก (annex) ของข้อมติ ระบุถึงหลักแนวทาง 15 ข้อ โดยความน่ากล่าวถึงการใช้คำจำกัดความเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน การนำเข้า การนำเข้าโดยเจตนา การนำเข้าโดยไม่เจตนา และระบุว่าหลักแนวทางนี้ไม่ได้เป็นพันธะผูกพัน (non-binding) และการดำเนินงานใดๆ จะขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่มีอยู่

อย่างไรก็ตามการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ผู้แทนจากออสเตรเลียกล่าวว่าออสเตรเลียไม่สามารถรับรองหลักการแนวทางฯ ได้ เนื่องจากถ้อยคำที่ระบุในหลักการที่ 1 แนวทางการป้องกันล่วงหน้า และ 10 การนำเข้าโดยเจตนา อาจทำให้ประเทศต่างๆ หลีกเลี่ยงหรือละเมิดกฎข้อบังคับภายใต้ความตกลงทางการค้าฉบับอื่นๆ ได้ ผู้แทนจากบราซิลและประเทศอื่นๆ กล่าวยอมรับประเด็นของออสเตรเลีย ต่อมาออสเตรเลียเสนอให้มีเชิงอรรถ (footnote) ทั้งในแนวทางการป้องกันล่วงหน้า และคำจำกัดความเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงเพื่อระบุถึงความไม่เห็นด้วยดังกล่าว และให้เรียกเอกสารฉบับนี้ว่า “หลักการเฉพาะกาล” (Interim principle) ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาดังกล่าวแต่ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ผู้แทนจากบราซิล แคนาดา นิวซีแลนด์ และตุรกี คัดค้านกระบวนการตัดสินใจ ในที่สุดที่ประชุมได้รับรองเนื้อหาในร่างมติฉบับใหม่ (new draft text) ซึ่งมีการบันทึกถึงการคัดค้านอย่างเป็นทางการของออสเตรเลียไว้ด้วย นอกจากนี้ ออสเตรเลียและผู้แทนจากสหภาพยุโรป (EU) ได้ขอสงวนการลงมติในกระบวนการตัดสินใจด้วย



หลักการแนวทาง การป้องกัน การนำเข้า การบรรเทาผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

หลักการแนวทาง	การดำเนินงาน
หลักการทั่วไป การป้องกันล่วงหน้า แนวทางสามชั้น แนวทางเชิงระบบนิเวศ ความรับผิดชอบของรัฐ การวิจัยและการติดตามตรวจสอบ การให้การศึกษาและเสริมสร้าง ความตระหนัก	วิเคราะห์ความเสี่ยงหรือผลกระทบก่อนนำเข้า ได้แก่การป้องกัน การสืบพบแต่เนิ่นๆ และการกำจัดอย่างรวดเร็วที่สุด วางมาตรการจัดการแบบผสมผสานเพื่ออนุรักษ์ระบบนิเวศ และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน วางมาตรการควบคุมชนิดพันธุ์ในขอบเขตของตนไม่ให้แพร่ระบาดไปในประเทศอื่น สำรองจำแนกชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นผลต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงผลกระทบของการนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและความจำเป็นในการกำจัด
การป้องกัน มาตรการควบคุมชายแดนและด่านกักกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความร่วมมือรวมถึงการสร้างสมรรถนะ	วางมาตรการควบคุมเพื่อลดการลักลอบนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นหรือนำเข้าโดยไม่ตั้งใจ สร้างระบบฐานข้อมูลชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานเชื่อมโยงกับ GIS ประสานงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการค้า การฝึกอบรม การวิจัย ข้อมูล และทุน
การนำเข้า การนำเข้าโดยจงใจ การนำเข้าโดยไม่จงใจ	ศึกษาวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลกระทบก่อนอนุญาตให้นำเข้า ปรับปรุงกฎหมายควบคุมและตรวจสอบการนำเข้าอย่างไม่จงใจหรือลักลอบนำเข้า
การบรรเทาผลกระทบ การบรรเทาผลกระทบ การนำเข้า การจำกัดขอบเขต การควบคุม	ดำเนินงานเป็นระบบในการกำจัดหรือจำกัดขอบเขตชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน กำจัดอย่างถอนรากถอนโคนก่อนขยายพันธุ์/ประชากร จำกัดขอบเขตไม่ให้ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานกระจายออกไปพร้อมกับทำลายหากพบเสียดลอด ลดอัตราการทำลายและติดตามตรวจสอบเสมอ



มาตรการแรงจูงใจและการประเมินคุณค่าทางเศรษฐกิจ

มาตรา 11 ของอนุสัญญา กำหนดให้แต่ละภาคีจกต้องมากเท่าที่เป็นไปได้และเหมาะสม รับรอง- มาตรการทางเศรษฐกิจและทางสังคมที่เป็นแรงจูงใจสำหรับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ประเด็นมาตรการแรงจูงใจเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการอภิปรายของสมัชชาภาคีอนุสัญญา เกี่ยวกับคุณค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าอื่นๆ ของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งในการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ สมัยที่ 2 และสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยที่ 3 ได้พิจารณาเรื่องนี้โดยละเอียดไปแล้ว ที่ประชุมได้หารือกันถึงการจัดทำแรงจูงใจทางบวกเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และถึงความต้องการที่จะลดแรงจูงใจในทางตรงข้าม (หมายถึงแรงจูงใจที่ส่งเสริมการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ) ลงให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

สมัชชาภาคีอนุสัญญา ได้มีมติว่าควรสอดแทรกมาตรการแรงจูงใจเข้าสู่โปรแกรมงานหัวข้อสาระสำคัญของอนุสัญญา สมัชชาภาคีอนุสัญญา ได้ขอให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ ให้คำปรึกษาต่อไปในเรื่องดังกล่าวและกระตุ้นให้ภาคีเสนอกรณีศึกษาต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญา

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยที่ 5 ได้จัดตั้งโปรแกรมงานว่าด้วยมาตรการแรงจูงใจเพื่อสนับสนุนภาคี รัฐบาลและองค์กรต่างๆ ในการจัดทำนโยบายและโครงการ และเพื่อจัดทำแนวทาง-



สำหรับกลไกการเงินที่จะสนับสนุนและจัดลำดับความสำคัญของนโยบายและโครงการเหล่านี้ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ จึงได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยมาตรการแรงจูงใจขึ้นในเดือนกันยายน ค.ศ. 2001 ระหว่างผู้เชี่ยวชาญจาก 40 ประเทศ และผู้สังเกตการณ์จากองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อขยายความข้อเสนอโครงการดังกล่าวในรายละเอียดเพื่อวางรูปแบบและดำเนินงานมาตรการแรงจูงใจ แนะนำเสนอคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ พิจารณาและนำเสนอต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 6

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีข้อมติให้ตระหนักถึงความสำคัญ ของมาตรการแรงจูงใจที่มีต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่องอื่นๆ และรับรองข้อเสนอ (อยู่ในภาคผนวก) ในการกำหนดและดำเนินมาตรการ ดังกล่าว ซึ่งข้อเสนอนี้ระบุถึงประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

- ✱ การจำแนกระบุปัญหาที่เกิดขึ้น
- ✱ การกำหนดมาตรการแรงจูงใจ
- ✱ การเสริมสร้างสมรรถนะและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน
- ✱ การจัดการ การติดตามตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมาย
- ✱ การคัดเลือกมาตรการเสริม (complementary measure) ที่เหมาะสม

นอกจากนี้ยังได้รับรองข้อเสนอแนะ (อยู่ในภาคผนวก) สำหรับการประสานความร่วมมือในอนาคต ซึ่งระบุถึงประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

- ✱ ข้อมูลข่าวสาร
- ✱ การมีส่วนร่วมของผู้ได้รับผลประโยชน์
- ✱ การเสริมสร้างสมรรถนะ
- ✱ การวิเคราะห์ประเมินคุณค่า
- ✱ ความเชื่อมโยงระหว่างกันของความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม (MEA) ฉบับต่างๆ
- ✱ ความเชื่อมโยงระหว่างความหลากหลายทางชีวภาพกับนโยบายเศรษฐกิจในระดับมหภาค
- ✱ ประเภทหรือหัวข้อ (categories) ของมาตรการแรงจูงใจ
- ✱ การมุ่งเน้นที่ระบบนิเวศ
- ✱ โครงการนำร่อง/กรณีศึกษา/การประชุมเชิงปฏิบัติการ

และสนับสนุนให้ภาคีจัดส่งและเผยแพร่กรณีศึกษาและข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับมาตรการแรงจูงใจ รวมทั้งร้องขอให้มีการจำแนกระบุหนทางและวิธีการในการลดหรือจัดแรงจูงใจในทางลบ

การวิเคราะห์ผลกระทบ การรับผิดชอบ และการชดใช้

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ พิจารณามาตรา 14 ของอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 4 และที่ 5 และเสนอแนะให้สถานประเด็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเข้าสู่หัวข้อสาระสำคัญและอื่นๆ ในโปรแกรมงานภายใต้อนุสัญญาฯ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ยังได้ขอให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ จัดทำแนวทางสำหรับสอดแทรกประเด็นที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่กฎหมายและกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้โดยความร่วมมือกับหลายองค์กรที่เกี่ยวข้อง

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ จัดเตรียมและปรับปรุงรายงานสังเคราะห์ (synthesis) เกี่ยวกับการรับผิดชอบ (liability) ที่ทบทุนการพัฒนาในเวทีระหว่างประเทศอื่นๆ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ มีมติที่จะพิจารณากลไกสำหรับการทบทุนประเด็นนี้ในการประชุมสมัยที่หกต่อไป และมีมติให้จัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการเฉพาะกิจขึ้น

การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการรับผิดชอบและการชดใช้มีขึ้น ณ กรุงปารีส ในระหว่างวันที่ 18-20 มิถุนายน ค.ศ. 2001 ตามมติสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 5 เพื่อทบทุนสถานภาพของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการรับผิดชอบและการชดใช้สำหรับการทำลายสภาพแวดล้อมข้ามพรมแดน และเพื่อจัดทำคำแนะนำให้สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ เกี่ยวกับการพิจารณากระบวนการสำหรับทบทุนมาตรา 14 วรรค 2 ของอนุสัญญาฯ



ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีข้อมติเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อความเสียหาย และการชดใช้ความเสียหาย

✿ ระบุถึงข้อเสนอแนะจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ กรุงปารีส ว่าด้วยการรับผิดชอบต่อความเสียหายและชดใช้ความเสียหาย

✿ ตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมสมรรถนะและมาตรการความร่วมมือต่างๆ

✿ ร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ

✍ จัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและกฎหมาย เพื่อพิจารณาทบทวนข้อมูลข่าวสาร

✍ ทำการวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อความเสียหายและการชดใช้ความเสียหาย ตามมาตรา 14 วรรค 2 ของอนุสัญญาฯ

✿ ร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ

✍ พิจารณาการนำองค์ประกอบของการรับผิดชอบต่อความเสียหาย และการชดใช้ความเสียหาย ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำให้เกิดความเสียหายแก่ความหลากหลายทางชีวภาพ เข้าไว้ในกรอบการดำเนินงานที่มีอยู่แล้ว ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

✍ พิจารณาถึงมาตรการการป้องกัน

✿ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในการเสริมสร้างสมรรถนะระดับชาติ ในการป้องกันความเสียหายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ กับการกำหนดและดำเนินงานตามกรอบการดำเนินงานในระดับชาติ และการจัดสรรทรัพยากรการเงิน



ประเด็นที่สัมพันธ์กับงานขององค์การและอนุสัญญาอื่น ในขอบเขตของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ



นอกเหนือจากหัวข้อสาระสำคัญหลัก และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่องแล้ว ยังมีประเด็นที่สัมพันธ์กับงานที่องค์การและอนุสัญญาอื่นๆ ทำอยู่แล้ว ได้แก่ เรื่องการท่องเที่ยว ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ชนิดพันธุ์ที่พวยพยายถัน พื้นที่ชุ่มน้ำ (คูบทที่ 9) และการให้การศึกษา สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้ดำเนินการร่วมมือกับองค์การและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผลสนทนการพิจารณาเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพไว้ในกรดำเนินการดำเนินด้วย และได้ดำเนินการกิจกรรมความร่วมมือด้วยกันหลายประการ ภายใต้บันทึกความเข้าใจ

การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยว

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้หารือถึงความสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายทางชีวภาพและการท่องเที่ยวในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนตามมาตรา 10 ของอนุสัญญาฯ และสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ

คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ในการประชุมสมัยที่ 4 ได้พิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างการท่องเที่ยวและความหลากหลายทางชีวภาพ ตามที่สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้เตรียมการศึกษาวเคราะห์ที่ถึงผลประโยชน์ที่อาจจะมีขึ้นจากการท่องเที่ยวที่จะนำไปใช้ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และผลกระทบเสียหายที่อาจเป็นไปได้จากการท่องเที่ยว ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ได้มีการรับรองการศึกษาวเคราะห์นี้

เนื่องจากองค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ปี ค.ศ. 2002 เป็นปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (International Year of Ecotourism) สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จึงได้รับเชิญให้เข้าร่วมในโปรแกรมงานระหว่างประเทศว่าด้วยการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้คณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Commission on Sustainable Development-CSD) โดยเฉพาะในแง่มุมมองเพื่อช่วยพัฒนาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ที่มีความสำคัญสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้เสนอการศึกษาวเคราะห์สู่คณะกรรมการฯ และในขณะเดียวกันเสนอแนะต่อรัฐบาล อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก (World Tourism Organization) ซึ่งใช้การศึกษาวเคราะห์เป็นพื้นฐานในการวางแผนนโยบาย โปรแกรมและกิจกรรมในสาขาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 5 ได้มีมติ

✿ กระตุ้นให้ภาคีเสนอกรณีศึกษาเพื่อแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และการถือปฏิบัติที่ดีที่สุดผ่านกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

✿ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและท่องเที่ยวในปี ค.ศ. 2001

✿ กระตุ้นให้รัฐบาล อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปีสากลแห่งภูเขา และการริเริ่มระหว่างประเทศว่าด้วยแนวปะการัง โดย

- ✍ สร้างสมรรถนะในท้องถิ่น
- ✍ เห็นชอบที่จะทำงานภายใต้หลักการและแนวทางสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ
- ✍ จัดทำกรอบนโยบายและกฎหมาย

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีข้อมติเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยตระหนักว่าข้อมติเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง และระบุถึงความต้องการในการศึกษาวเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน กับบทบาทของสตรี ข้อมติสนับสนุนการประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับภูมิภาค และร้องขอให้-



จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับภูมิภาค (open-ended workshop) ครั้งที่ 4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผล-
ที่ได้จากการประชุมครั้งก่อนๆ และกำหนดแนวทางให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ พิจารณาก่อนการ-
ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 7

ข้อมติเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและการท่องเที่ยว ระบุถึงความต้องการในการดำเนินงาน
ต่อไปนี

- ✿ การให้การศึกษาศึกษาและเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน เกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จาก-
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- ✿ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน
- ✿ การขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและชนพื้นเมืองในการวางแผนและการ-
จัดการเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ข้อมดียังสนับสนุนความร่วมมือในการดำเนินการโปรแกรมงานระหว่างประเทศด้านการ-
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การระบุถึงความก้าวหน้าในการจัดทำแนวทางสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่าง-
ยั่งยืน โดยเฉพาะในระบบนิเวศบนบกที่มีความเปราะบางหรือเสี่ยงต่อการถูกคุกคาม ระบบนิเวศทางทะเล
และภูเขา และร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ นำส่งแนวทางที่ได้ปรับปรุงแล้ว ให้แก่การประชุมสุดยอด-
ว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (World Ecotourism Summit) ปี ค.ศ. 2002 และรวบรวมกรณีศึกษา
เกี่ยวกับการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงนิเวศ



คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ในการประชุมสมัยที่ 8 ได้จัดทำเอกสารข้อเสนอแนะต่อสมัชชา-
ภาคีอนุสัญญาฯ โดยมีร่างแนวทางว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็น-
ภาคผนวก ข้อเสนอแนะของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ขอให้สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ รับรอง
แนวทางดังกล่าว ทั้งนี้รับรองว่าแนวทางมีลักษณะเป็นไปโดยสมัครใจ (voluntary) และตระหนักว่าการ
ท่องเที่ยวสามารถให้ผลประโยชน์ที่สำคัญต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเช่นกัน ข้อเสนอแนะนี้
ขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ จัดทำคู่มือและบัญชีรายการเพื่อประกอบการดำเนินงานตามแนวทาง
นอกจากนี้ให้มีการให้จัดทำอภิธานศัพท์และส่งเสริมการเผยแพร่และรวบรวมข้อมูลหลายกรณีศึกษาที่
เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือพิเศษ และการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ข้อเสนอแนะได้เชิญ-
ให้รัฐบาลประเทศต่างๆ ดำเนินโครงการนำร่องจัดทำระบบติดตามตรวจสอบและรายงาน และเสริมสร้าง
สมรรถนะและจัดหาแหล่งการเงินสำหรับชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น เพื่อให้เข้าร่วมในการตัดสินใจทุก
ระดับ ในประเด็นของความร่วมมือระหว่างประเทศได้เชิญให้องค์การการท่องเที่ยว (World Tourism
Organization) และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งภูมิภาคต่างๆ ให้คำนึงถึงแนวทางและจัดให้ความ
ช่วยเหลือทางการเงินและการเงิน และในที่สุดข้อเสนอแนะนั้นได้ขอให้ภาคีสถานแนวทางเข้าในกลยุทธ์-
และแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยการท่องเที่ยวและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีการหารือกับ
ผู้เกี่ยวข้อง และขอให้ส่งเสริมความตระหนักและจัดฝึกอบรมแนวทางดังกล่าว

ร่างแนวทางว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเน้นลักษณะ**ทำโดย-
สมัครใจ**และสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับชาติและระดับท้องถิ่น กรอบงานสำหรับการ-
จัดการการท่องเที่ยวและความหลากหลายทางชีวภาพ กระบวนการแจ้งให้ทราบและการให้การศึกษาก-
แก่สาธารณชน การส่งเสริมสมรรถนะและการกระตุ้นความตระหนัก ร่างแนวทางประกอบด้วย สถาบัน
ข้อมูลพื้นฐาน วิทยาลัยและเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กฎหมายและมาตรการควบคุม การวิเคราะห์
ผลกระทบ การจัดการและการลดผลกระทบ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการ-
จัดการแบบปรับเปลี่ยน

ความหลากหลายทางชีวภาพกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 รับทราบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงสภาพ-
ภูมิอากาศกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ในหัวข้อหลักที่เป็น-
สาระสำคัญและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง รวมถึงการมีขีดขีดของประการัง ความหลากหลายทาง-
ชีวภาพในป่าไม้ และมาตรการแรงจูงใจ โดยเฉพาะ

✿ **รับทราบว่ามีหลักฐานสำคัญว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นสาเหตุเบื้องต้นของการมีสีซีดของปะการังที่รุนแรงและกินบริเวณกว้างขวางที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานนี้ และหลักฐานนี้เพียงพอที่จะกระตุ้นให้มีการดำเนินมาตรการเยียวยาแก้ไขพร้อมๆ ไปกับดำเนินแนวทางป้องกันล่วงหน้า สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ กระตุ้นให้อนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ดำเนินปฏิบัติการที่เป็นไปได้เพื่อลดผลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่ออุณหภูมิของน้ำและเพื่อแก้ไขผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจต่อประเทศและชุมชนที่ได้รับผลจากการมีสีซีดของปะการังมากที่สุด**

✿ **กระตุ้นให้อนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) รวมถึงพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) ให้หลักประกันว่ากิจกรรมในอนาคตของอนุสัญญาฯ รวมทั้งป่าไม้และการยึดจับคาร์บอน สอดคล้องกันและสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน**

✿ **กระตุ้นให้ภาคีและรัฐบาลอื่นๆ แสวงหาหนทางและวิธีที่เป็นไปได้ : ในการที่มาตรการแรงจูงใจที่ส่งเสริมโดยพิธีสารเกียวโตจะสามารถสนับสนุนวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และ**

✿ **กระตุ้นให้มีความร่วมมืออันแข็งแกร่งกับอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งชื้น**

คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ได้รับการร้องขอให้พิจารณาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความหลากหลายทางชีวภาพในป่าไม้และเพื่อเตรียมคำปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ เพื่อผลานข้อพิจารณาด้านความหลากหลายทางชีวภาพรวมถึงการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่การอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพิธีสารเกียวโต ในทั้งสองกรณี สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้เรียกร้องให้ดำเนินงานนี้โดยร่วมทำกับหน่วยงานของอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (IPCC) เมื่อเหมาะสมและเป็นไปได้ เลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้รับการร้องขอให้รวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง

คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ (SBSTA) ของอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ในการประชุมสมัยที่ 13 ณ กรุงเฮก ในระหว่างวันที่ 13-24 พฤศจิกายน ค.ศ. 2000 ได้หารือถึงข้อมติจากการประชุมสมัยที่ 6 ของสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ (SBSTA) ในการประชุมสมัยที่ 6 เดือนมีนาคม ค.ศ. 2001 ได้ตัดสินใจวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างความหลากหลายทางชีวภาพกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อจัดทำคำแนะนำทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการผลานการพิจารณาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เข้าไปสู่การอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) และพิธีสารเกียวโต หลังจากนั้นมีการจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการเพื่อเริ่มการศึกษาวิเคราะห์นำร่องเพื่อเชื่อมโยงระหว่าง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความหลากหลายทางชีวภาพ

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 6 ได้มีมติรับรองข้อเสนอแนะจากการประชุมสมัยที่ 6 ของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ (SBSTA) ดังนี้

✿ **ยินดีต้อนรับกิจกรรมที่ดำเนินร่วมกันและขอให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ (SBSTA) ยังคงร่วมมือกับอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change-IPCC) ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง โดยเฉพาะปะการัง ความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่แห้งแล้งและพื้นที่กึ่งชื้น**

✿ **ตระหนักว่ามีความต้องการเร่งด่วนให้ดำเนินปฏิบัติการฉับพลันทันที เพื่อแก้ไขการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งมีผลต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการมีสีซีดของปะการัง และผลสืบเนื่องทางสังคมและเศรษฐกิจ**

✿ **ยินดีต่อการจัดตั้งกลุ่มผู้ประสานงานร่วมระหว่างสองอนุสัญญา และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย**



ชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยที่ 3 ที่ประชุมได้เสนอให้เลขาธิการอนุสัญญา โดยการหารือกับสำนักเลขาธิการอนุสัญญา ของอนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่อพยพย้ายถิ่น (Convention on Migratory Species of Wild Animals–CMS) เพื่อประเมินว่าจะอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นอย่างไร จึงสามารถที่จะสอดคล้องกับการอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

จากรายงานการศึกษาที่ถูกต้องเตรียมเพื่อเสนอการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยที่ 5 สรุปได้ว่า “เครื่องมือของอนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่อพยพย้ายถิ่น อันได้แก่ วัตถุประสงค์ ความตกลงระหว่างประเทศที่อยู่ในเส้นทางอพยพ และแผนการอนุรักษ์การจัดการและปฏิบัติการแบบผสมผสาน ได้วางพื้นฐานสำหรับภาคีที่จะดำเนินการมากไปกว่านั้นเพื่อจัดทำแผนการอนุรักษ์และการจัดการพิเศษเฉพาะสำหรับชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นแต่ละชนิด หรือแต่ละกลุ่ม และสำหรับภาคีที่จะดำเนินงานในกรอบกฎหมายระดับโลกและระดับภูมิภาค ที่ส่งเสริมและสนับสนุนปฏิบัติการความร่วมมือระหว่างกัน” รายงานการศึกษาฉบับนี้เสนอแนะว่าแนวทางนี้อาจให้ความเชื่อมโยงระหว่างชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นใดๆ กับกลุ่มของชนิดพันธุ์ ความต้องการแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นดังกล่าว องค์ประกอบอื่นของความหลากหลายทางชีวภาพที่ชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น อาศัยพึ่งพิง และมีปฏิสัมพันธ์อยู่ด้วย เช่นเดียวกับการคุกคามต่างๆ ที่กำลังเผชิญกับชนิดพันธุ์ดังกล่าวอยู่



ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยที่ 5 ที่ประชุมได้ขอให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญา โดยการดำเนินงานร่วมกับสำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นจัดทำข้อเสนอโครงการเกี่ยวกับว่าสามารถผสมผสานเรื่องชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นเข้าในโปรแกรมงาน ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างไร และบทบาทที่อนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นดำเนินการ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางเชิงระบบนิเวศ การริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน ดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพ การศึกษาวิเคราะห์ และการติดตามตรวจสอบ พื้นที่คุ้มครอง การให้การศึกษาและส่งเสริมความตระหนักแก่สาธารณชน การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการท่องเที่ยว

ที่ประชุมได้รับทราบความเชื่อมโยงระหว่างสองอนุสัญญาคืออนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และอนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น และสนับสนุนโปรแกรมงานร่วมระหว่างสองอนุสัญญา ที่ประชุมได้หารือถึงการผสมผสานประเด็นเรื่องชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นเข้าสู่การดำเนินงานระดับภูมิภาคและแผนปฏิบัติการระดับชาติ และได้เรียกร้องให้ศึกษาวิเคราะห์แหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น การเปลี่ยนแปลงในประชากรของชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น และการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนประเทศ นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงการผนวกกรณีศึกษาเข้าในกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความสำคัญของแมลงอพยพที่มีต่อการเกษตร การเสริมสร้างสมรรถนะ และการเสริมสร้างความตระหนัก

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีมติรับรองข้อเสนอแนะของคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

✿ เชื้อเชิญให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น และภาคีรวบรวมและเผยแพร่กรณีศึกษาเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นและแหล่งที่อยู่อาศัย โดยผ่านกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

✿ เชิญให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและอนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นจัดทำแนวทางการผสมผสานชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นเข้าสู่กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ และเข้าสู่โปรแกรมงานของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

✿ กระตุ้นเตือนภาคีให้รายงานผ่านรายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (national report) เกี่ยวกับงานที่ทำอยู่เกี่ยวกับชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น และความร่วมมือระหว่างประเทศที่อยู่ในเส้นทางอพยพ

✿ *ตระหนักว่าอนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่นเป็นพันธบัตรหลักในการคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น และตระหนักว่าการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น ต้องทำในเส้นทางอพยพและโดยความร่วมมือในการปฏิบัติการ*

✿ *รับรองโปรแกรมงานร่วมระหว่างอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพกับอนุสัญญาว่าด้วยชนิดพันธุ์ที่อพยพย้ายถิ่น*

✿ *รับทราบว่าโปรแกรมงานร่วมระหว่างสองอนุสัญญา นี้ รวมถึง ปฏิบัติการ ความร่วมมือโดยเกี่ยวข้องกับหัวข้อสาระสำคัญและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เช่นเดียวกับปฏิบัติการที่เสนอเพื่อให้ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการขององค์กร และร้องขอให้คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ และเลขาธิการอนุสัญญา ดำเนินการโดยคำนึงถึงโปรแกรมงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว*

การให้การศึกษและการส่งเสริมความตระหนักแก่สาธารณชน

มาตรา 13 ของอนุสัญญาฯ ได้กระตุ้นให้ภาคีสงเสริมและเสริมสร้างความเข้าใจในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพผ่านสื่อและในโปรแกรมการให้การศึกษของประเทศตน นอกจากนี้ยังต้องประสานงานกับประเทศและองค์กรระหว่างประเทศอื่นในการจัดทำโปรแกรมการให้การศึกษและการส่งเสริมความตระหนักแก่สาธารณชน

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้พิจารณาการให้การศึกษและการส่งเสริมความตระหนักแก่สาธารณชนในรายละเอียดในการประชุมสมัยที่ 4 และมีมติให้ผสานเรื่องนี้เข้าสู่กิจกรรมตามหัวข้อสาระสำคัญและในประเด็นอื่นๆ ภายใต้โปรแกรมงานของอนุสัญญาฯ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ กระตุ้นให้ภาคีดำเนินปฏิบัติการในเรื่องนี้ ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมการให้การศึกษเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่หลักสูตรการให้การศึกษ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ยังได้เสนอให้ถ่ายถอดข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ เป็นภาษาท้องถิ่นและยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจน

ผลจากการร้องขอของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ทำให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ และองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นดำเนินการริเริ่มทั่วโลกว่าด้วยการให้การศึกษและการส่งเสริมความตระหนักแก่สาธารณชนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ที่ประชุมได้ขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ จัดประชุมคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรต่างๆ รวมทั้งองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ธนาคารโลก (World Bank) สหพันธ์อนุรักษ์แห่งโลก (IUCN) และกองทุนสัตว์ป่าแห่งโลก (World Wildlife Fund) เพื่อทำให้ความคิดในเรื่องดังกล่าวได้ก้าวหน้าไป และจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมตามการริเริ่ม หลังจากนั้นได้มีการตั้งคณะทำงานดังกล่าวขึ้น และคณะทำงานกำลังเร่งจัดทำข้อเสนอสำหรับการริเริ่มดังกล่าวเพื่อเสนอในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6

ในปี ค.ศ. 1994 คณะมนตรีทั่วไปแห่งสหประชาชาติ (UN General Assembly) ประกาศให้วันที่ 29 ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ (International Day for Biological Diversity) ซึ่งเป็นวันที่อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1993 ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 คณะมนตรีฯ ได้พิจารณาตามคำขอของสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ เนื่องจากเห็นว่า 29 ธันวาคม ใกล้วันหยุดสำคัญของหลายประเทศ เป็นเหตุให้มีความลำบากในการจัดงานฉลอง จึงได้เปลี่ยนเป็น วันที่ 22 พฤษภาคม ของทุกปี ซึ่งเป็นวันที่มีการรับรองเนื้อหาของอนุสัญญาฯ ในการประชุมกรรมสารขั้นสุดท้าย (Nairobi Final Act) ที่กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา เมื่อปี ค.ศ. 1992

เป็นที่คาดหวังว่าการเปลี่ยนแปลงนี้จะช่วยให้ประเทศต่างๆ สามารถดำเนินกิจกรรมการให้การศึกษและการส่งเสริมความตระหนักแก่สาธารณชน ได้มีประสิทธิภาพผลกว่าเดิม

ที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ได้มีมติ โดยข้อมติประกอบด้วยส่วนที่เป็นข้อมติ และส่วนของโปรแกรมงาน สำหรับการริเริ่มทั่วโลกว่าด้วยการติดต่อสื่อสาร การให้การศึกษ และการเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน (ระบุเป็นภาคผนวก) และร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ





- * รายงานการดำเนินงานภายใต้การริเริ่มทั่วโลกดังกล่าว
- * พิจารณาทบทวนประเด็นของการติดต่อสื่อสาร การให้การศึกษาและเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน ทั้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง และประเด็นที่เป็นหัวข้อสาระสำคัญ
- * ส่งเสริมโครงการสาธิตและกรณีศึกษา
- * จัดทำกลยุทธ์ในการติดต่อสื่อสาร สำหรับการแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ระหว่างสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ และหน่วยงานที่เป็นพันธมิตรของอนุสัญญาฯ
- * จัดตั้งผู้ประสานงาน (liason) กับคณะหรือภาควิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาของสถาบันการศึกษาต่างๆ
- * จัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบภาษาทางการขององค์การสหประชาชาติ (UN languages)
- * ส่งเสริมสนับสนุนการแปลสิ่งพิมพ์ดังกล่าว เป็นภาษาของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้เชิญชวนให้ :
 - * โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) และธนาคารโลกระบุหรืออ้างถึงการริเริ่มทั่วโลกไว้ในนโยบายด้านการจัดสรรเงินทุนด้วย และในการประเมินโครงการ ควรรวมถึงความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการติดต่อสื่อสาร การให้การศึกษาและเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชนด้วย
 - * ภาคเอกชนจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นให้แก่การริเริ่มทั่วโลก
 - * โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ส่งเสริมกิจกรรม และการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร การให้การศึกษาและเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน รวมทั้งจัดทำกลไกระหว่างประเทศสำหรับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของสาธารณชน
 - * องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) จัดทำแผนเพื่อผนวกเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพเข้าในหลักสูตรของการศึกษาในระบบ (formal education)
 - * ชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น และองค์การพัฒนาเอกชนให้ความสำคัญกับการติดต่อสื่อสาร การให้การศึกษาและเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชนในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น

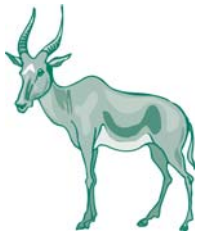
โปรแกรมงานสำหรับการริเริ่มทั่วโลกด้วยการติดต่อสื่อสารการศึกษา และการเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน

ส่วนของโปรแกรมนั้น มีองค์ประกอบ 3 ข้อ ที่มีเป้าหมายดังต่อไปนี้

จัดทำระบบเครือข่ายทั่วโลกสำหรับการติดต่อสื่อสาร การให้การศึกษาและการเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน เพิ่มระดับการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ และความรู้ความชำนาญ ระหว่างผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างสมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร การให้การศึกษาและการเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน โดยในแต่ละองค์ประกอบจะระบุถึงการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ หน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นผู้นำในการดำเนินงาน พันธมิตร งบประมาณและงบประมาณ

ปัจจุบันเว็บไซต์ของอนุสัญญาฯ www.biodiv.org ช่วยให้ทุกประเทศทั่วโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลและบันทึกอย่างเป็นทางการทั้งหมดของอนุสัญญาฯ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาของอนุสัญญาฯ พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ รายงานประเทศภาคีและประเทศที่ลงนามรับรองอนุสัญญาฯ รายงานและเอกสารต่างๆ ทั้งหมด จากการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน และได้รับข้อมูลข่าวสารจากประเทศต่างๆ ทำให้ในเว็บไซต์มีข้อมูลที่เป็นกรณีศึกษา ประสบการณ์ รายงานแห่งชาติ (national report) และรายงานเฉพาะเรื่องจากทุกภูมิภาค ซึ่งสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยง่าย นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลข่าวสารโดยละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมงาน และโครงการริเริ่มของอนุสัญญาฯ เช่น การริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และความรู้ตามชนบประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมีการส่งเสริมความรู้ความชำนาญทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ ผ่านทางการจัดทำบัญชีรายนามผู้เชี่ยวชาญ (roster of experts) ในแต่ละสาขา ที่รัฐบาลของแต่ละประเทศเป็นผู้เสนอมาของอนุสัญญาฯ





มีประเด็นในข้อมติของสมัชชาภาคีที่มีความสำคัญมากเป็นพิเศษ ที่ต่อมาได้รับการพัฒนาให้เป็นแนวทาง เพื่อถือปฏิบัติในประเทศหรือระหว่างประเทศ ได้แก่ **การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม** แนวทางบอนน์ (Bonn Guidelines) ได้รับการรับรองในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพสมัยที่ 6 เพื่อให้ภาคีได้ใช้ในการกำหนดมาตรการ สัญญา และข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียม **กลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช** ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยับยั้งการสูญเสียความหลากหลายของพืช ได้รับการรับรองจากสมัชชาภาคีในการประชุมสมัยที่ 6 และ**แผนกลยุทธ์สำหรับอนุสัญญาฯ** ระยะเวลา ค.ศ. 2002-2010 วางเป้าหมายให้หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นภายในปี ค.ศ. 2010

การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้พิจารณาการดำเนินงานตามมาตรา 15 ในการประชุมทุกครั้งจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในตอนแรกการพิจารณาเน้นที่

- ✦ การส่งเสริม ให้จัดทำมาตรการการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์
- ✦ การรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางระดับชาติและระดับภูมิภาค ในการควบคุมการเข้าถึง และ
- ✦ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ตระหนักดีว่าทุกประเทศเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับทรัพยากรพันธุกรรม จึงได้กระตุ้นให้ประเทศต่างๆ วางมาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่นๆ หากเหมาะสมเพื่อสนับสนุนความพยายามของประเทศผู้ให้ โดยให้ความมั่นใจว่าการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและความรู้ตามขอบประเพณี อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ ที่เกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการดูแล และการกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากเทคโนโลยีชีวภาพ

มีสองประเด็นพิเศษ ที่ควรต้องพิจารณา

✦ ความสัมพันธ์ระหว่างอนุสัญญาฯ และข้อตกลงปฏิบัติระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืช (International Undertaking on Plant Genetic Resources-IUPGR) สำหรับอาหารและการเกษตรขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

✦ การรวบรวมสะสมทรัพยากรพันธุกรรมแบบนอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (*ex-situ*)

ซึ่งรัฐบาลประเทศต่างๆ ได้เจรจาต่อรองในเวทีของคณะกรรมการว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมสำหรับอาหารและการเกษตร (Committee on Genetic Resources for Food and Agriculture) ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ เพื่อทบทวนข้อตกลงปฏิบัติระหว่างประเทศ โดยสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ตามข้อที่ 3 ของกรมสารขั้นสุดท้ายของไนโรบี (Nairobi Final Act) กระบวนการนี้มุ่งเน้นที่ข้อสงสัยเกี่ยวกับการเข้าถึงการรวบรวมสะสมทรัพยากรพันธุกรรมพืช สำหรับอาหารและการเกษตรแบบนอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (*ex-situ*) ภาคีได้หารือกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการรวบรวมสะสมทรัพยากรพันธุกรรมพืชแบบนอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ที่ไม่ได้กล่าวถึงในการประชุมของคณะกรรมการทรัพยากรพันธุกรรมสำหรับอาหารและการเกษตร ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้พิจารณาโดยใช้เวลาค่อนข้างนานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา (IPR) และการแบ่งปันผลประโยชน์ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ ร่วมมือกับองค์การการค้าโลก (WTO) ผ่านคณะกรรมการว่าด้วยการค้าและสิ่งแวดล้อม เพื่อแสวงหาว่าจะมีความเชื่อมโยงระหว่างมาตรา 15 กับ มาตรการที่เกี่ยวข้องของความตกลงว่าด้วยการค้าที่เกี่ยวกับสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา (Agreement on Trade Related Aspects of

Intellectual Property Rights–TRIPS) ได้มากแค่ไหน สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้เน้นว่าจำเป็นที่จะต้อง มีงานในอนาคต เพื่อช่วยพัฒนาความพึงพอใจร่วมกันในความสัมพันธ์ระหว่างความตกลงดังกล่าวกับ อนุสัญญาฯ ในแง่การแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียม- และยุติธรรม สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ เป็นผู้แทนสังเกตการณ์ใน คณะกรรมาธิการว่าด้วยการค้าและสิ่งแวดล้อม (Committee on Trade and Environment) และในสภา- ของความตกลงดังกล่าว (Council of TRIPS) องค์การการค้าโลก ได้อนุญาตในกรณีแรกแต่ไม่อนุญาตใน- กรณีที่สอง

เพื่อช่วยการพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับมาตรา 15 ในปี 1998 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จึงได้ จัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบด้วยผู้แทนจากภูมิภาคต่างๆ เพื่อพยายามจัดทำความเข้าใจร่วมกันใน หลักการพื้นฐานและแสวงหาทุกทางเลือกสำหรับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์บนเงื่อนไขที่ได้รับการ- ตกลงร่วมกัน รวมถึงหลักการแนวทาง แนวทางและแนวทางถือปฏิบัติที่ดีที่สุด ในการประชุมสมัยที่ 5 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้มีมติให้จัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญอีก โดยมีการมอบหมายหน้าที่และวาระการ- ประชุมที่ชัดเจนเพื่อทำงานเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ❖ การศึกษาวิเคราะห์ประสบการณ์ของผู้ใช้และผู้ให้ในการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการ- แบ่งปันผลประโยชน์ และศึกษาทางเลือกที่ประกอบกัน

- ❖ การจำแนกระบุแนวทางที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการการเข้าถึงทรัพยากร- พันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ (Ad Hoc Open-ended Working Group) โดยได้รับมอบหมายให้จัดทำแนวทางและหนทางอื่นๆ สำหรับเสนอต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ และให้ ช่วยเหลือภาคีและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการหารือถึงประเด็นที่เกี่ยวข้อง คณะทำงานดังกล่าวประชุมใน วันที่ 22–26 ตุลาคม ค.ศ. 2001 ณ กรุงบอนน์ ประเทศเยอรมันนี เพื่อพิจารณา

- ❖ เงื่อนไขการเห็นชอบที่ได้แจ้งล่วงหน้า (prior informed consent) และเงื่อนไขที่ได้รับการ- เห็นชอบร่วมกัน (mutually agreed terms)

- ❖ บทบาทความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ❖ แง่มุมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่- อาศัยตามธรรมชาติ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

- ❖ กลไกสำหรับการแบ่งปันผลประโยชน์ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการวิจัยและการพัฒนาร่วม

- ❖ วิธีการที่จะให้ความมั่นใจว่ามีการเคารพนับถือ การสงวน และการดำรงรักษาความรู้ การประดิษฐ์- คิดค้น และการถือปฏิบัติของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีข้อมติเกี่ยวกับแนวทางบอนน์ (Bonn Guidelines) การเสริมสร้างสมรรถนะและบทบาทของทรัพย์สินทางปัญญา ในเรื่องการเข้าถึงทรัพยากร- พันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ ดังนี้

- ❖ *เชิญชวน* รัฐบาลประเทศต่างๆ ให้ใช้แนวทางบอนน์ในการกำหนดมาตรการสัญญาข้อตกลง- ที่เกี่ยวข้อง

- ❖ *เชิญชวน* ให้เกิดความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการ

- ❖ *พิจารณา* ทบทวนแนวทางอย่างสม่ำเสมอ

- ❖ *จัดประชุม* คณะทำงานด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ขึ้นอีกครั้งเพื่อพิจารณา- ประเด็นเกี่ยวกับการใช้คำจำกัดความ แนวทางอื่นๆ มาตรการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามความเห็นชอบ- ที่ได้แจ้งล่วงหน้า (PIC) และเงื่อนไขที่ได้รับการตกลงร่วมกัน (MAT) และประเด็นการเสริมสร้าง- สมรรถนะ

- ❖ *ร้องขอ* ให้คณะทำงานว่าด้วยมาตรา 8 (j) ศึกษาพิจารณาแนวทางนี้



แนวทางบอมนำว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

แนวทางบอมนำว่าด้วยการเข้าถึงประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ข้อกำหนดทั่วไป รวมทั้งเนื้อหาหลัก (key feature) การใช้คำจำกัดความ ขอบเขต ความสัมพันธ์กับกรอบการดำเนินงานระหว่างประเทศอื่นที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์

บทบาทและความรับผิดชอบในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ รวมทั้งหน่วยงานประสานงานกลางระดับชาติ หน่วยงานระดับชาติที่รับผิดชอบและความรับผิดชอบของภาคี และประเทศที่เป็นต้นกำเนิดของทรัพยากรพันธุกรรมหรือภาคีอื่นๆ ที่ได้รับทรัพยากรพันธุกรรมโดยสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ และความรับผิดชอบของผู้ให้และผู้ใช้ทรัพยากร

การมีส่วนร่วมของผู้ได้รับผลประโยชน์

ขั้นตอนในกระบวนการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ ประกอบด้วย

- * กลยุทธ์โดยรวมทั้งหมด (overall strategy)
- * การจำแนกระบุขั้นตอนต่างๆ
- * ความเห็นชอบที่ได้แจ้งล่วงหน้า ระยะเวลาและกำหนดเวลา (deadline) การกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์
- * เงื่อนไขที่ได้รับการตกลงร่วมกัน
- * การแบ่งปันผลประโยชน์ ระยะเวลาและการจัดสรรหรือกระจายผลประโยชน์และกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์

ข้อกำหนดอื่นๆ รวมทั้งแรงจูงใจ การดำเนินงานตามข้อตกลงด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ การติดตามตรวจสอบและการรายงานระดับชาติ

ภาคผนวก I ของแนวทางระบุถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของข้อตกลงด้านการถ่ายทอดทรัพยากรวัตถุดิบ ภาคผนวก II ให้โครงสร้างเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการเงิน และผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงิน

แนวทางอื่นๆ รวมทั้งการเสริมสร้างสมรรถนะ : สมัชชาภาคีมีมติ

* จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้เชี่ยวชาญว่าด้วยการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ และร้องขอให้จัดทำรายงานเกี่ยวกับความจำเป็นเร่งด่วนในระดับชาติ และกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่

* ยินดีต้อนรับโครงการริเริ่มของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ที่จะช่วยเสริมการดำเนินงานที่มีอยู่ (complementary initiative)

* เชิญชวนให้กลไกการเงินสนับสนุนทุนในการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการ

* ร้องขอให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์

ภาคผนวกของส่วนนี้ระบุถึงร่างองค์ประกอบของแผนปฏิบัติการด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งแบ่งเป็นวัตถุประสงค์ ประเด็นหลัก กระบวนการ วิธีการดำเนินงาน และการประสานงาน

บทบาทของการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา : สมัชชาภาคีมีมติ

* เชิญชวนรัฐบาลประเทศต่างๆ ให้สนับสนุนการเปิดเผยทรัพยากรพันธุกรรมของประเทศต้นกำเนิดหรือการเปิดเผยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับกฎระเบียบที่มีอยู่

* ร้องขอให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารและการวิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทเกี่ยวกับใบประกาศหรือใบรับรองแหล่งกำเนิด (certificate of origin) ในฐานะที่เป็นหลักฐานตามเงื่อนไขที่ได้รับการตกลงร่วมกันและตามความเห็นชอบที่ได้แจ้งล่วงหน้า

* ร้องขอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลไกในการได้รับความเห็นชอบที่ได้แจ้งล่วงหน้าจากชุมชนท้องถิ่นและชนพื้นเมือง

* เชิญชวนให้องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (WIPO) ทำการศึกษาวิธีการในการเปิดเผยทรัพยากรพันธุกรรม ความรู้ตามชนบประเพณีและแหล่งที่มาของความรู้ต่างๆ และหลักฐานตามความเห็นชอบที่ได้แจ้งล่วงหน้า

* สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น





กลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช

ในการประชุม สมัยที่ 5 ของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ที่ประชุมได้ตระหนักดีว่าความหลากหลายของพืชเป็นที่วิตกกังวลร่วมกันของมนุษยชาติ และเป็นทรัพยากรที่จำเป็นมากสำหรับโลก ปัจจุบันสองในสามของชนิดพันธุ์พืชของโลกตกอยู่ในอันตรายใกล้จะสูญพันธุ์ในธรรมชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้การใช้ประโยชน์ความหลากหลายของพืชเพื่อให้ชีวิตบนโลกดำเนินไปอย่างยั่งยืนสมบูรณ์และดีขึ้นกว่าเดิมในอนาคต จึงไม่อาจเป็นไปได้ ข้อเสนอจากปฏิญญา กรันกานาเรีย (Gran Canaria Declaration) ขอให้จัดทำกลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช และข้อมติของที่ประชุมพฤกษศาสตร์ระหว่างประเทศ สมัยที่ 16 (XIV International Botanical Congress) ปี ค.ศ. 1999 จึงได้รับการพิจารณา โดยคำนึงถึงวาระระหว่างประเทศสำหรับสวนพฤกษศาสตร์ในการอนุรักษ์ (International Agenda for Botanic Gardens in Conservation) โปรแกรมชนิดพันธุ์ที่แพร่ระบาดทั่วโลก (Global Invasive Species Programme) และโปรแกรมพืชของคณะกรรมการว่าด้วยการอนุรักษ์ชีวิตของชนิดพันธุ์ ของสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (Plants Programme of the IUCN Species Survival Commission) ที่ประชุมจึงมีมติให้สมัชชาภาคีในการประชุมสมัยที่ 6 จัดตั้งกลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช (Global Strategy for Plant Conservation)

เป้าหมายของกลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช

เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับความหลากหลายของพืช

- ❖ บัญชีรายชื่อของชนิดพันธุ์ที่ทำการจำแนกแล้ว ซึ่งสามารถเข้าถึงได้อย่างแพร่หลาย เพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่การจัดทำบัญชีรายชื่อของชนิดพันธุ์ทั่วโลกฉบับสมบูรณ์
- ❖ การวิเคราะห์ประเมินเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์พืช ที่ได้ทำการจำแนกแล้วทั้งหมด ในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ
- ❖ การจัดทำต้นแบบระเบียบในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากพืชอย่างยั่งยืน โดยอาศัยประสบการณ์จากการค้นคว้าวิจัย และการปฏิบัติเป็นหลัก

อนุรักษ์ความหลากหลายของพืช

- ❖ พื้นที่อย่างน้อย 1% ในแต่ละเขตนีเวค ได้รับการอนุรักษ์อย่างมีประสิทธิภาพ
- ❖ 50% ของพื้นที่ที่มีความสำคัญยิ่งด้านความหลากหลายของพืชที่ได้รับหลักประกันในการคุ้มครอง
- ❖ พื้นที่การผลิตอย่างน้อย 30% ได้รับการจัดการโดยสอดคล้องกับหลักการอนุรักษ์ความหลากหลายของพืช
- ❖ 60% ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามทั่วโลก ได้รับการอนุรักษ์ในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ
- ❖ 60% ของชนิดพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม ถูกเก็บรักษานอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ โดยเฉพาะในประเทศแหล่งกำเนิด และ 10% ของชนิดพันธุ์ดังกล่าวรวมอยู่ในโปรแกรมการฟื้นฟูและคืนสภาพ
- ❖ 70% ของความหลากหลายทางพันธุกรรมของพืชปลูกและชนิดพันธุ์พืช ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมได้รับการอนุรักษ์ รวมทั้งการรักษาความรู้ดั้งเดิมและความรู้ตามชนบประเพณีที่เกี่ยวข้อง
- ❖ แผนการจัดการสำหรับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่คุกคามพืช สัตว์เลี้ยง และแหล่งที่อยู่อาศัยและระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 100 ชนิด ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของพืชอย่างยั่งยืน
- ❖ ไม่มีชนิดพันธุ์พืชในธรรมชาติที่ถูกคุกคามจากการค้าระหว่างประเทศ
- ❖ 30% ของผลิตภัณฑ์จากพืชที่ได้มาจากแหล่งที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน
- ❖ ชัยยั้งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพืช ความรู้ตามชนบประเพณี การประดิษฐ์คิดค้น และการถือปฏิบัติของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ซึ่งไม่เป็นการสนับสนุนความปลอดภัยด้านสุขภาพและอาหาร และการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน

ส่งเสริมการศึกษาและเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความหลากหลายของพืช

- ❖ ประเด็นความสำคัญด้านความหลากหลายของพืช และความต้องการในการอนุรักษ์ความหลากหลายดังกล่าว ได้รับการผนวกเข้าในโปรแกรมการสื่อสาร การให้การศึกษา และเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน

เสริมสร้างสมรรถนะในการอนุรักษ์ความหลากหลายของพืช

- ❖ จำนวนบุคลากรซึ่งผ่านการฝึกอบรมและทำงานด้านการอนุรักษ์พืช โดยมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ
- ❖ จัดตั้งเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานด้านอนุรักษ์พืช หรือเสริมสร้างสมรรถนะของเครือข่ายที่มีอยู่ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

ในการประชุมสมัชชาภาคีสมัยที่ 6 ที่ประชุมได้รับรองกลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช ซึ่งมีเป้าหมายว่าจะทำงานให้สำเร็จภายใน ปี ค.ศ. 2010 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพยายามยับยั้งการสูญเสียความหลากหลายของพืชที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง งานสำคัญในกลยุทธ์คือ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับความหลากหลายของพืช อนุรักษ์ความหลากหลายของพืช ใช้ประโยชน์ความหลากหลายของพืชอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการให้การศึกษาและเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความหลากหลายของพืช และเสริมสร้างสมรรถนะในการอนุรักษ์ความหลากหลายของพืช การดำเนินงานตามกลยุทธ์จะได้รับการพิจารณาทบทวน ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 8 และสมัยที่ 10

แผนกลยุทธ์สำหรับอนุสัญญาฯ



แผนกลยุทธ์สำหรับอนุสัญญาฯ (Strategic Plan for the Convention on Biological Diversity) ได้รับการริเริ่มมาก่อนการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่าควรเตรียมแผนดังกล่าวเสนอให้ที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ได้รับรอง ร่างแผนกลยุทธ์ได้รับการพิจารณาจากการประชุมระหว่างสมัยว่าด้วยแผนกลยุทธ์ รายงานแห่งชาติ และการอนุวัติอนุสัญญาฯ (Open-ended Inter sessional Meeting on the Strategic Plan, National Report and Implementation of the Convention on Biological Diversity) ณ กรุงมอทรียาล 19-21 พฤศจิกายน ค.ศ. 2001 ที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 รับรองเนื้อหาของแผนกลยุทธ์นี้ ซึ่งครอบคลุมระยะเวลาปี ค.ศ. 2002-2010 มีวัตถุประสงค์ให้หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แผนกลยุทธ์ถือว่าความหลากหลายทางชีวภาพเป็นพื้นฐานที่มีชีวิตของการพัฒนาอย่างยั่งยืน แต่ในปัจจุบันอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพยังไม่ลดลงมีแต่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งการคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วนโดยประชาคมโลก อนุสัญญาฯ ถือว่าเป็น “เครื่องมือ” ที่จำเป็นสำหรับบรรลุความสำเร็จของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งตั้งแต่ได้รับการรับรองมาในปี ค.ศ. 1993 ได้ดำเนินงานไปมากทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาคและระดับชาติ แต่มีอุปสรรคมากมายในการอนุวัติอนุสัญญาฯ แผนกลยุทธ์ได้วางเป้าหมายให้อนุสัญญาฯ เป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างประเทศ ให้ภาคีได้ปรับปรุงสมรรถนะในชาติเพื่ออนุวัติอนุสัญญาฯ ให้กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติและการผสมเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่นโยบายของภาคส่วนอื่นๆ เป็นกรอบการอนุวัติอนุสัญญาฯ และให้สังคมมีความเข้าใจดีขึ้นเกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและของอนุสัญญาฯ ซึ่งนำไปสู่การดำเนินงานตามอนุสัญญาฯ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

ข้อมติของสมัชชาภาคีสมัยที่ 6 ได้รับรองแผนกลยุทธ์ ร้องขอให้รัฐหรือภาคีทำการพิจารณาทบทวนกิจกรรมต่างๆ ภายใต้แผนกลยุทธ์ และร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องในการประชุมระหว่างสมัยเพื่อพิจารณาความก้าวหน้าในการดำเนินงานภายใต้อนุสัญญาฯ ภาคผนวกของข้อมติระบุถึงเนื้อหาของแผนกลยุทธ์ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็น (issue) ภารกิจ (mission) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ และการพิจารณาทบทวน

เป้าหมายของแผนกลยุทธ์ คือ ความสำเร็จในการลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ แต่ละเป้าหมายของกลยุทธ์ระบุถึงวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีความสำคัญ เช่น

- ❖ บทบาทผู้นำของอนุสัญญาฯ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพในประเด็นที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ

- ❖ สมรรถนะทางการเงิน วิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และบุคลากรของภาคีที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

- ❖ การผนวกประเด็นเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพเข้าในภาคส่วน (sector) อื่นๆ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

- ❖ เพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ และอนุสัญญาฯ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งความเกี่ยวพันทางสังคม (social engagement) ในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์

เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนกลยุทธ์ของอนุสัญญาฯ

เป้าหมายและวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

เป้าหมาย 1 : อนุสัญญาฯ บรรลุความสำเร็จในบทบาทการเป็นผู้นำในประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างประเทศ

อนุสัญญาฯ กำหนดวาระความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลก

อนุสัญญาฯ กำลังส่งเสริมความร่วมมือระหว่างความตกลงระหว่างประเทศทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมโยงทางนโยบาย

กระบวนการระหว่างประเทศอื่นกำลังสนับสนุนการอนุวัติอนุสัญญาฯ อย่างแข็งขัน ในลักษณะที่สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานของตน

พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพได้รับการอนุวัติอย่างกว้างขวาง

ความวิตกกังวลในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ กำลังได้รับการผสมผสานเข้าสู่แผนโปรแกรมและนโยบายในสาขาที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

ภาคีกำลังดำเนินงานร่วมกันในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคเพื่ออนุวัติอนุสัญญาฯ

เป้าหมายที่ 2 : ภาคีได้ปรับปรุงสมรรถนะทางการเงิน บุคลากร วิทยาศาสตร์ วิชาการ และเทคโนโลยี เพื่ออนุวัติอนุสัญญาฯ

ภาคีทั้งหมดมีสมรรถนะพอเพียงสำหรับอนุวัตงานที่มีลำดับความสำคัญตามกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ

ภาคีประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้วและประเทศที่เป็นเกาะ และประเทศอื่นที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ มีทรัพยากรที่เพียงพอ ที่สามารถหาได้ เพื่ออนุวัติทั้งสามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ

ภาคีประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และภาคีอื่นที่อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ มีทรัพยากร และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ที่มีอยู่แล้วและหาได้ เพิ่มขึ้น เพื่ออนุวัติพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

ภาคีทั้งหมดมีสมรรถนะที่เพียงพอที่จะอนุวัติพิธีสารคาร์ตาเฮนา

ความร่วมมือทางวิชาการและวิทยาศาสตร์กำลังเกื้อกูลต่อการสร้างสมรรถนะอย่างสำคัญ

เป้าหมายที่ 3 : กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ และการผสมผสานความห่วงใยเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่เป็นกรอบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสำหรับการอนุวัติวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ

ทุกภาคีมีกลยุทธ์ แผน และโปรแกรมระดับชาติที่มีประสิทธิภาพพร้อมที่จะเป็นกรอบการดำเนินงานสำหรับอนุวัติสามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ และวางลำดับความสำคัญระดับชาติอย่างแจ่มแจ้ง

ทุกภาคีของพิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ มีกรอบการดำเนินงานที่ควบคุมดูแลพร้อมและสามารถปฏิบัติงานอนุวัติพิธีสารฯ

ความห่วงใยเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ กำลังได้รับการผสมผสานเข้าสู่แผนโปรแกรมและนโยบายภาคส่วนอื่นๆ

ลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติกำลังได้รับการอนุวัติอย่างแข็งขัน โดยเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความสำเร็จในระดับชาติในการอนุวัติอนุสัญญาฯ และโดยเกื้อกูลต่อวาระความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลกอย่างสำคัญ

เป้าหมายที่ 4 : มีความเข้าใจดีขึ้นเกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ และของอนุสัญญาฯ และเรื่องนี้นำไปสู่การผูกพันให้สังคมช่วยอนุวัติอนุสัญญาฯ มากขึ้น

ภาคีทั้งหมดกำลังดำเนินกลยุทธ์การสื่อสาร การให้การศึกษา และการให้ความตระหนัก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการสนับสนุนอนุสัญญาฯ

ทุกภาคีของพิธีสารคาร์ตาเฮนา ว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพกำลังส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการให้ความตระหนักแก่สาธารณชน การให้การศึกษา และการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนพิธีสารฯ

ชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นกำลังมีส่วนร่วมในการอนุวัติ และในกระบวนการของอนุสัญญาฯ อย่างมีประสิทธิภาพในระดับชาติ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ

ผู้ดำเนินงานและผู้เกี่ยวข้องหลัก รวมถึงภาคเอกชน กำลังผูกพันในฐานะพันธมิตรเพื่ออนุวัติอนุสัญญาฯ และกำลังผสมผสานความวิตกกังวลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ เข้าสู่แผนโปรแกรมและนโยบายของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง



นอกจากนี้ในแผนกลยุทธ์ ยังมีส่วนภาคผนวก (appendix) ซึ่งระบุถึงอุปสรรคหรือปัญหาในการดำเนินงานตามอนุสัญญาฯ โดยแบ่งเป็นหัวข้อต่อไปนี้ :

- ✿ อุปสรรคทางการเมือง/สังคม
- ✿ อุปสรรคทางวิชาการ สมรรถนะ และหน่วยงาน/สถาบัน
- ✿ ขาดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความรู้ภูมิปัญญาต่างๆ
- ✿ อุปสรรคจากนโยบายทางเศรษฐกิจ และทรัพยากรการเงิน
- ✿ อุปสรรคจากการติดต่อประสานงาน/ความร่วมมือ
- ✿ อุปสรรคด้านกฎหมาย/ระเบียบข้อบังคับ
- ✿ อุปสรรคจากปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม
- ✿ อุปสรรคจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อม



การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ ต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างเพียงพอ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแต่ละประเทศมีความรู้ความชำนาญในการจัดการข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีในระดับที่แตกต่างกัน ทำให้การแลกเปลี่ยนหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างยากลำบากและไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร และหลายๆ ประเทศยังไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ อนุสัญญาฯ จึงได้จัดตั้งกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (clearing-house mechanism-CHM) ขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าทุกประเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพได้

กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ภายใต้มาตรา 18 ว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการและวิทยาศาสตร์ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ต้องกำหนดในการประชุมสมัยแรกว่าจะจัดตั้งกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) อย่างไร จึงจะส่งเสริมและเอื้ออำนวยความร่วมมือทางวิชาการและวิทยาศาสตร์ ในการประชุมสมัยที่ 2 สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ มีมติว่า กลไกดังกล่าวควรเริ่มระยะนำร่องตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996-1997 ซึ่งต่อมาได้ขยายไปจนถึงธันวาคม ค.ศ. 1998 หลังจากนั้นกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) จึงได้ดำเนินการเพิ่มขึ้น กลไกนี้ได้รับการช่วยเหลือในการดำเนินงานจากคณะกรรมการที่ปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจัดตั้งและประสานงานโดยเลขาธิการอนุสัญญาฯ

ได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคและประชุมผู้เชี่ยวชาญหลายครั้ง ในปี ค.ศ. 1997-1998 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุถึงข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับความต้องการและลำดับความสำคัญด้านข้อมูลข่าวสารทางวิทยาศาสตร์และวิชาการระดับชาติและระดับภูมิภาค เช่นเดียวกับวิธีทางถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและประเมินสมรรถนะระดับชาติสำหรับดำเนินกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) จากการประชุมดังกล่าวได้มีข้อเสนอแนะให้วางแผนกลยุทธ์สำหรับดำเนินกลไกดังกล่าว แผนกลยุทธ์ที่ดึงจากรายงานเพื่อทบทวนกลไกนี้ที่นำไปในปี ค.ศ. 1999 ได้รับการรับรองในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 โดยมีโปรแกรมงานระยะยาวกว่านั้นสำหรับกลไกระหว่าง ค.ศ. 1999-2004

หลักการแนวทางของกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) จะ “เป็นกลาง คุ่มทุน มีประสิทธิภาพ เข้าถึงได้ เป็นอิสระ และโปร่งใส” หลักการดังกล่าวจึงจะดำเนินการในระดับล่างสู่บน (bottom up) กระจายจากศูนย์กลาง (decentralized) และผลึกตันในระดับชาติ โดยมีหน่วยประสานงานกลางหลายประเภท (ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับอนุภูมิภาค และหัวข้อสาระสำคัญ) แต่ละหน่วยประสานงานมีความรับผิดชอบในการจัดทำเครือข่ายของตน ซึ่งจะทำให้เครือข่ายของกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระบบที่เคลื่อนไหว แปรรูปได้ต่อไป (meta system) ปัจจุบันกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) อยู่ที่สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ มีเครือข่าย 140 หน่วยประสานงานกลางแห่งชาติ (national focal point)

ประเทศต่างๆ ที่เหมาะสมจะได้รับการสนับสนุนสำหรับจัดทำกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในระดับชาติ เป็นผลจากกิจกรรมภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF)

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ให้ความสำคัญมากต่อการพัฒนากลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) และยังคงเรียกร้องให้กลไกนี้สนับสนุนโปรแกรมงานตามหัวข้อสาระสำคัญ ในระยะนำร่อง กลไกนี้ได้ทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารก่อนในระยะต่อไป จะเน้นการพัฒนาให้กลไกนี้เป็นเครื่องมือสำหรับความร่วมมือทางวิชาการและวิทยาศาสตร์ ดังระบุในมาตรา 18 ของอนุสัญญาฯ

ที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 ได้มีข้อมติเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการและวิทยาศาสตร์ และกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) ระบุเชิญชวนให้ภาคีใช้กลไกนี้ช่วยในการจัดตั้ง-



หรือพัฒนาสมรรถนะของหน่วยประสานงานกลางทั้งในระดับชาติ ระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาค รวมทั้งร้องขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ

✿ **ดำเนินการพิจารณาบททวนและประเมินบทบาทของกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) ในการส่งเสริมความร่วมมือ**

✿ **พัฒนาและปรับปรุงชุดคู่มือกลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) ให้มีความทันสมัย**

✿ **จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการเสริมสร้างสมรรถนะ**

✿ **ช่วยเหลือในการจัดทำเครือข่ายการติดต่อสื่อสารสำหรับชุมชนท้องถิ่นและชนพื้นเมือง**

รายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ

รายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ (national reports) ที่ภาคีเสนอต่อเลขาธิการอนุสัญญาฯ มีบทบาทสำคัญช่วยในการประเมินการดำเนินงานของอนุสัญญาฯ และช่วยกระตุ้นความพยายามของภาคีอื่นในการดำเนินงานอีกด้วย สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ มีมติตั้งแต่ต้นว่ารายงานฉบับแรกควรเน้นที่การอนุรักษ์มาตรา 6 และควรส่งให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ภายในมิถุนายน 1997 ซึ่งต่อมาแก้ไขเป็นภายในมกราคม ค.ศ. 1998 ภาคีได้รับการกระตุ้นให้จำแนกประเด็นที่มีลำดับความสำคัญโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับการคุกคาม จนถึงการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 4 เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1998 สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้รับรายงานจาก 107 ประเทศ ซึ่งต่อมาจนถึงสิ้นปี ค.ศ. 2000 ได้รับเพิ่มอีก จาก 8 ประเทศ

รูปแบบและเนื้อหาของรายงานฉบับแรกแตกต่างหลากหลายมาก ทำให้ประเมินภาพรวมการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ ได้ยาก ดังนั้นสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จึงขอให้ คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ (SBSTTA) ให้คำแนะนำแนวทางสำหรับรูปแบบและระยะเวลาเสนอรายงาน

ในการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ (SBSTTA) สมัยที่ 5 ที่ประชุมได้พิจารณาแนวทางสำหรับการเสนอรายงานในอนาคต ซึ่งสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้จัดทำขึ้นเป็นโครงการนำร่องโดยดำเนินงานร่วมกับภาคีหลายประเทศ เพื่อจำแนกกระบวนการสำหรับการศึกษาวเคราะห์สถานภาพของการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ ซึ่งรวมถึง

✿ **จำแนกพันธุกรรมที่ภาคีจะต้องดำเนินงานตามข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ และข้อมติของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ**

✿ **จัดทำในรูปแบบคำถามเพื่อให้ง่ายต่อการตอบสนองที่แสดงถึงระดับของการดำเนินงานลำดับความสำคัญข้อจำกัดที่เผชิญอยู่ และประเด็นที่ยังไม่ได้แก้ไข**


ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ที่ประชุมได้รับรองรูปแบบดังกล่าวเป็นแนวทางสำหรับการรายงานในอนาคตและเป็นวิถีทางที่จะประเมินการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ ในระดับชาติ ภาคีได้รับการร้องขอให้เสนอรายงานฉบับที่สอง เพื่อพิจารณาในสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 กำหนดว่าภาคีจะเสนอรายงานทุก 4 ปี และจะได้รับการพิจารณาในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ครึ่งวันครึ่ง

ภาคีได้รับเชิญให้เสนอรายงานตามหัวข้อสาระสำคัญคือ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ระบบนิเวศป่าไม้ และการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพ ซึ่งจะพิจารณาประเด็นดังกล่าวโดยละเอียดในสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6

ในการประชุมสมัชชาภาคีฯ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้ร้องขอให้ภาคีจัดส่งรายงานแห่งชาติฯ และรายงานในประเด็นสาระสำคัญ (thematic report) เช่น ระบบนิเวศภูเขา พื้นที่คุ้มครอง การถ่ายทอดเทคโนโลยี และความร่วมมือด้านเทคโนโลยี

โดยอาศัยรูปแบบการรายงานตามที่ระบุอยู่ในภาคผนวกของข้อมติ และร้องขอให้เลขาธิการฯ วิเคราะห์รายงานที่ได้รับ กำหนดรูปแบบของรายงานแห่งชาติฯ ฉบับที่สาม และร่วมกับกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก แสวงหาทรัพยากรการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของประเทศกำลังพัฒนา ข้อมติยังได้ระบุถึงการรับรองหนังสือโลกทรรศน์ชีวภาพ (Global Biodiversity Outlook) และร้องขอให้มีการจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ใน ค.ศ. 2004





เนื้อหาของอนุสัญญาฯ ได้วางกรอบกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของอนุสัญญาฯ ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นพันธกรณีที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย โดยจัดทำเครื่องมือทางกฎหมายเพิ่มเติมที่เรียกว่า “พิธีสาร” ขึ้นมาในการเจรจาต่อรองเพื่อยกร่าง อนุสัญญาฯ ได้ระบุว่าหัวข้อที่มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นพิธีสารได้แก่ความปลอดภัยทางชีวภาพ ตั้งแต่นั้นมาสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ยืนยันความตั้งใจที่จะพิจารณาความเป็นไปได้ว่าข้อถือปฏิบัติระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืช (International Undertaking on Plant Genetic Resources-IUPGR) ที่ได้ทบทวนแล้วอาจเป็นพิธีสารภายใต้อนุสัญญาฯ จึงขอให้องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) มีมติในเรื่องนี้ นอกจากนี้ได้มีการหารือในสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ด้วยว่าที่ประชุมอาจพิจารณาทางเลือกในการจัดทำพิธีสารเพื่อให้สามารถอนุวัติข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ ได้เต็มที่และอย่างมีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน

มีข้อเสนอแนะจากภาคีและองค์กรหลายแห่งให้สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ พิจารณายกร่างพิธีสารเพื่อให้ดำเนินงานในหลายเรื่องได้ตามเป้าหมายของอนุสัญญาฯ แต่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ก็ยังไม่ได้พิจารณาในเรื่องนี้

การยกร่างพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

วรรค 3 ของมาตรา 19 ของอนุสัญญาฯ ระบุว่าภาคีควรพิจารณาถึงความต้องการพิธีสารที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้าย การดูแล และการใช้อย่างปลอดภัยซึ่งสิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงพันธุกรรม (living modified organisms-LMOs) ที่เป็นผลจากเทคโนโลยีชีวภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ให้ความสนใจต่อความปลอดภัยทางชีวภาพในการประชุมสมัยแรก และมีมติให้แสวงหาคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความต้องการสำหรับพิธีสารและรูปแบบที่เป็นไปได้ของพิธีสาร ได้มีการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญชุดแรก 15 คน ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1995 และคณะผู้เชี่ยวชาญกลุ่มใหญ่ขึ้นในเดือนกรกฎาคม ปีเดียวกัน จากคำแนะนำของที่ประชุมทั้งสองครั้ง สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่สอง จึงได้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (Open-ended Ad Hoc Working Group on Biosafety) เพื่อจัดทำพิธีสารดังกล่าว

คณะทำงานได้ประชุมกัน 6 ครั้ง จากเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1966 ถึงกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1999 เพื่อยกร่างและเจรจาต่อรองในประเด็นที่เกี่ยวกับพิธีสาร ประเด็นที่เป็นที่ถกเถียงกันในพิธีสารได้แก่ :

- ❖ ขอบเขตที่พิธีสารควรครอบคลุมผลิตภัณฑ์ของสิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงพันธุกรรม (LMOs) โดยเฉพาะที่จงใจทำเพื่อเป็นอาหาร หรืออาหารสัตว์หรือสำหรับกระบวนการแปรรูปอาหาร
- ❖ ประเด็นของการรับผิดชอบและการชดเชย และ
- ❖ ขอบเขตที่จะระบุถึงนัยยะทางสังคมและเศรษฐกิจของการใช้ประโยชน์สิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรม

การประชุมครั้งสุดท้ายของคณะทำงานมีขึ้น ณ นครคาร์ตาเฮนา (Cartagena) ประเทศโคลัมเบีย ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1999 หลังจากนั้นสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ประชุมสมัยพิเศษเมื่อ 22-23 กุมภาพันธ์ ณ นครคาร์ตาเฮนาเพื่อพิจารณาขั้นสุดท้าย อย่างไรก็ตามมีหลายประเด็นที่โดดเด่นแต่ยังไม่พิจารณาไม่แล้วเสร็จ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จึงมีมติให้การประชุมครั้งนี้ค้างอยู่ หลังจากนั้นมีการหารืออย่างไม่เป็นทางการกันอีกในกรุงเวียนนาในเดือนกันยายน ค.ศ. 1999 และอีกครั้งในนครมอนทรีออลในเดือนมกราคม ค.ศ. 2000

การประชุมเพื่อยกร่างและการประชุมอย่างไม่เป็นทางการเพื่อลงนามรับรองพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

	สถานที่	วันที่
การประชุมเพื่อยกร่าง		
การประชุมครั้งแรก	กรุงแมดริด ประเทศสเปน	24–28 ก.ค. 1995
การประชุมครั้งที่สอง	เมือง อาร์ฮูส ประเทศเดนมาร์ก	22–26 ก.ค. 1996
การประชุมครั้งที่สาม	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	13–17 ต.ค. 1997
การประชุมครั้งที่สี่	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	5–13 ก.พ. 1998
การประชุมครั้งที่ห้า	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	17–28 ส.ค. 1998
การประชุมครั้งที่หก	เมืองคาร์ตาเฮนา ประเทศโคลัมเบีย	14–19 ก.พ. 1999
การประชุมของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ		
การประชุมเพื่อรับรองครั้งแรก	กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย	15–19 ก.ย. 1999
การประชุมเพื่อรับรองครั้งที่สอง	นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา	20–22 ม.ค. 2000

การประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยพิเศษมีขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในนครมอนทรีออล ในวันที่ 24–29 มกราคม ค.ศ. 2000 ซึ่งพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพได้รับการรับรองในวันที่ 29 มกราคม ค.ศ. 2000

ปัจจุบัน (มิถุนายน ค.ศ. 2003) พิธีสารฯ ได้รับการให้สัตยาบันจาก 53 ประเทศ และจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2003 การประชุมภาคีพิธีสารฯ สมัยที่ 1 (Meeting of the Parties–MOP) จะมีขึ้นในระหว่างวันที่ 23–27 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2003 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

ขอบเขตของพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (Cartagena Protocol on Biosafety) เน้นเป็นพิเศษที่การเคลื่อนย้ายสิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรมข้ามพรมแดน ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลต่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน สิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรม (LMO's) ข้ามพรมแดนที่ได้รับการปลดปล่อยอย่างจงใจสู่สิ่งแวดล้อม จะต้องอยู่ภายใต้ขั้นตอนวิธีความตกลงที่ได้แจ้งล่วงหน้า (advanced informed agreement) ซึ่งผู้ส่งออกต้องให้ข้อมูลข่าวสารในรายละเอียดต่อประเทศที่จะนำเข้าล่วงหน้าก่อนการขนส่งสิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรม การขนส่งหรือขนย้ายสิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรมจะต้องมาพร้อมกับเอกสาร บรรจุข้อมูลข่าวสารดังระบุในพิธีสารฯ ภายใต้มาตรา 15 ของพิธีสารฯ ภาคีผู้นำเข้าอาจเรียกร้องให้ผู้ส่งออกทำการประเมินความเสี่ยงและอาจเรียกร้องให้ผู้แจ้งรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการประเมิน

สิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรมที่สนใจผลิตขึ้นมาเพื่อใช้เป็นอาหารโดยตรงหรือเป็นอาหารสัตว์หรือสำหรับกระบวนการผลิตอาหารอยู่ภายใต้ขั้นตอนวิธีอย่างง่าย ซึ่งภาคีหนึ่งต้องแจ้งภาคีอื่นเกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้สิ่งมีชีวิตดังกล่าว ภายในประเทศผ่านศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosafety Clearing–House–BCH) เอกสารที่ประกอบการขนส่งสิ่งมีชีวิตดังกล่าวต้องระบุ “อาจบรรจุ” สิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรม ส่วนข้อเรียกร้องอื่นๆ เกี่ยวกับเอกสารนี้จะได้รับการกำหนดในอนาคตโดยสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ประชุมภาคีของพิธีสารฯ สิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรมซึ่ง**อยู่ในบรรจุภัณฑ์ (containment)** ได้รับการยกเว้นจากขั้นตอนวิธีความตกลงที่ได้แจ้งล่วงหน้า (advanced informed agreement) แต่จะต้องติดฉลากด้วยข้อมูลดังระบุในพิธีสารฯ สิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรมที่เป็น**เกสรตัวผู้** สำหรับมนุษย์ได้รับการยกเว้นจากพิธีสารฯ



การเตรียมการเพื่ออนุวัตพิธีสาร

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ที่ประชุมได้เห็นชอบต่อการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกาลระหว่างประเทศ สำหรับพิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยการยกเว้นพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (open-ended ad hoc Intergovernmental Committee on Cartagena Protocol on Biosafety) ขึ้นทำหน้าที่เตรียมการที่จำเป็นในระหว่างที่พิธีสารฯ ยังไม่มีผลบังคับใช้ ที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 5 ได้เห็นชอบกับแผนงานของคณะกรรมการฯ ที่จะมีการประชุมสองครั้งเพื่อพิจารณาประเด็นต่างๆ ที่ยังไม่กระจ่างชัดในการดำเนินงาน ที่ประชุมได้หารือกันในเรื่องนี้เกี่ยวกับการรับผิดชอบและการชดเชยค่าเสียหาย (มาตรา 27) การดำเนินงานโดยสอดคล้องกับพิธีสารฯ (มาตรา 22, 28 วรรค 3) การดูแลขนส่งบรรจุภัณฑ์ และจำแนกระบุ (มาตรา 18) การติดตามตรวจสอบแผนงาน (มาตรา 33) และประเด็นอื่นที่จำเป็น (มาตรา 29 วรรค 4)

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 6 ได้พิจารณารายงานจากการประชุมคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลสำหรับพิธีสารคาร์ตาเฮน่า ที่ได้มีขึ้นเมื่อวันที่ 11-15 ธันวาคม ค.ศ. 2002 ณ นครมอนเปอลีเย (Montpellier) ประเทศฝรั่งเศส และวันที่ 1-5 ตุลาคม ค.ศ. 2001 ณ กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา หลังจากนั้น ได้มีการประชุมครั้งที่ 3 ในระหว่างวันที่ 22-26 เมษายน ค.ศ. 2002 ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์

ซึ่งที่ประชุมได้เน้นการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อให้ภาคีสามารถอนุวัตพิธีสารฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดทำคู่มืออนุวัตพิธีสารฯ (implementation tool kit) ชุดดัชนีชี้วัดสำหรับปฏิบัติการเสริมสร้างสมรรถนะ บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญการยกเว้นพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ (roster of experts on biosafety) ร่างระเบียบวิธีการ และกลไกว่าด้วยการปฏิบัติโดยสอดคล้องกับพิธีสารฯ ตลอดจนแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับผิดชอบและการชดเชยค่าเสียหาย

ที่ประชุมได้เชิญให้ภาคี

- * ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับผิดชอบและการชดเชยค่าเสียหาย แก่สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ
- * เข้าร่วมในการจัดทำทะเบียนและฐานข้อมูลการยกเว้นพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพในระยะแรก
- * เสนอบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญการยกเว้นพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพที่ปรับปรุงใหม่
- * บริจาคเงินเพื่อดำเนินงานกลไกประสานงาน (Coordination Mechanism) แก่สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ

ศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความปลอดภัยทางชีวภาพ

พิธีสารฯ ได้จัดตั้งศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosafety Clearing-House-BCH) ขึ้นภายใต้กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของอนุสัญญาฯ เพื่อเอื้ออำนวยการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ สิ่งแวดล้อม และกฎหมาย ตลอดจนประสบการณ์ในเรื่องสิ่งมีชีวิตที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรมกับภาคีต่างๆ และช่วยเหลือภาคีในการอนุวัตพิธีสารฯ ในการประชุมครั้งแรกในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2000 ของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาล สำหรับพิธีสารคาร์ตาเฮน่า (Intergovernmental Committee for Cartagena Protocol-ICCP) ที่ประชุมได้เสนอแนะว่าควรจัดตั้งศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความปลอดภัยทางชีวภาพในรูปแบบที่เป็นระยะเริ่มต้นที่ระบายนำร่อง ซึ่งใช้หลักการความโปร่งใส ความเท่าเทียมเป็นแนวทาง และให้ระบายนำร่องนี้เปิดเผยสู่รัฐบาลต่างๆ และใช้กลไกการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ และไม่เป็นอิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลสำหรับพิธีสารคาร์ตาเฮน่าได้ระบุวัตถุประสงค์ ของระบายนำร่อง ดังนี้

- * สร้างประสบการณ์และตอบสนองสำหรับการพัฒนาเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตที่ทำงานจริงและเข้าถึงได้ ให้แก่ศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความปลอดภัยทางชีวภาพ (BCH) และจำแนกทางเลือกอื่นของระบบอิเล็กทรอนิกส์
- * จำแนกระบุและหารือถึงความต้องการทางสมรรถนะของประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวกับศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความปลอดภัยทางชีวภาพ

คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลสำหรับพิธีสารคาร์ตาเฮน่า (ICCP) ตระหนักดีว่ากลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (CHM) และศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความปลอดภัยทางชีวภาพ (BCH) มีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันชัดเจน และเสนอแนะว่าในระดับวิชาการและระดับปฏิบัติ ศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความปลอดภัยทางชีวภาพจัดดำเนินงานเป็นหน่วยหนึ่งแยกต่างหาก คณะกรรมการฯ ขอรับรองให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ แสวงหาข้อตกลงทางการบริหารที่เหมาะสมกับองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรการเพื่อความร่วมมือและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development-OECD) และองค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Industrial Development Organization-UNIDO) และรัฐบาลต่างๆ และขอรับรองว่าในระยะแรกศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความปลอดภัยทางชีวภาพจะใช้ระบบข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นต้นแบบ เช่น การใช้ฐานข้อมูลศูนย์นานาชาติสำหรับพันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพ (International Centre for Genetic Engineering and Biotechnology-ICGEB) และฐานข้อมูล OECD/UNIDO รวมถึงฐานข้อมูลที่ผลิตขึ้นมา

ความสัมพันธ์ระหว่างพิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ กับองค์การการค้าโลก

การพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพในเชิงพาณิชย์ ได้กระตุ้นให้เกิดอุตสาหกรรมอาหาร ยา ราคาหลายล้านล้านเหรียญสหรัฐ ที่ยังคงเติบโตต่อเนื่องอย่างรวดเร็วมาอัศจรรย์ใจ ภายใต้ระเบียบองค์การการค้าโลก (World Trade Organization-WTO) ระเบียบของการค้าต้องอยู่บนพื้นฐานของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมภายใต้กรอบทางสิ่งแวดล้อม แนวทางป้องกันล่วงหน้าเป็นองค์ประกอบที่ไม่อาจละเลยได้ของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยังคงมีความวิตกกังวลทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น ความเสี่ยงที่พืชไร่ที่ได้รับการดัดแปลงทางพันธุกรรมอาจเข้าแทนที่สายพันธุ์พื้นเมือง และค่อยๆ ทำลายวัฒนธรรมและธรรมเนียมประเพณีในประเทศที่นำเข้า อย่างไรก็ตาม ในการประเมินความเสี่ยงภายใต้พิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพกำหนดให้มีประเด็นดังกล่าวอยู่ด้วย ความตกลงย่อยขององค์การการค้าโลก รวมถึงความตกลงว่าด้วยสุขอนามัยและการอารักขาพืช (Sanitary and Phytosanitary Agreement-SPS) ข้อกีดขวางทางวิชาการต่อความตกลงการค้า (Technical Barriers to Trade Agreement-TBT) และความตกลงว่าด้วยการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา (Agreement on Trade Related Intellectual Property-TRIPs) มีข้อกำหนดพิเศษที่นำไปใช้ได้กับประเด็นความปลอดภัยทางชีวภาพ

เหนือสิ่งอื่นใด อารัมภบทของพิธีสารว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ

- ✿ ตระหนักว่าการค้าและความตกลงทางสิ่งแวดล้อมควรสนับสนุนซึ่งกันและกัน
- ✿ เน้นว่าพิธีสารฯ ไม่เปลี่ยนแปลงสิทธิและพันธกรณีภายใต้ความตกลงปัจจุบัน
- ✿ เข้าใจว่าพิธีสารฯ ไม่อยู่ใต้ปัญหาของความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 6 ที่ประชุมได้มีมติเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างพิธีสารฯ กับความสัมพันธ์ระหว่างพิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพกับองค์การการค้าโลก ดังนี้

✿ ยืนยันความต้องการส่งเสริมการสนับสนุนกันระหว่างความตกลงด้านการค้าและด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามที่ได้ระบุในพิธีสารฯ และในปฏิญญารัฐมนตรี ณ กรุงโดฮา (Doha Ministerial Declaration) รับรองเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน ค.ศ. 2001

✿ ตระหนักถึงความสำคัญของความร่วมมือกับองค์การฯ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพิธีสารฯ และในการเตรียมการเพื่ออนุวัติพิธีสารฯ เน้นว่าต้องให้ความมั่นใจว่าความตกลงที่เกี่ยวข้องจะสนับสนุนกันและกัน ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างพิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพกับองค์การการค้าโลก โดยเฉพาะความตกลงว่าด้วยสุขอนามัยและการอารักขาพืช และความตกลงว่าด้วยการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา ได้มีมุมมองว่าต้องบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน

✿ ยินดีต้อนรับการดำเนินงานระหว่างเลขาธิการอนุสัญญาฯ และองค์การฯ ที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินงานใดๆ ภายใต้คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลสำหรับพิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับพิธีสารคาร์ตาเฮน่า (ICCP)



ข้อตกลงทางการเงินภายใต้อนุสัญญาฯ ครอบคลุมสองเรื่องต่างกัน

✿ เรื่องแรกได้แก่ข้อตกลงทางงบประมาณสำหรับการบริหารอนุสัญญาฯ และการให้เงินสำหรับกระบวนการที่อนุสัญญาฯ เกี่ยวข้องโดยตรง

✿ เรื่องที่สองได้แก่กลไกซึ่งบริหารกองทุน เพื่อช่วยภาคีประเทศกำลังพัฒนาสามารถสนองต่อพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาฯ



การจัดหางบประมาณ

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ แต่ละสมัยสามัญ ที่ประชุมได้เห็นชอบกับงบประมาณสำหรับการบริหารอนุสัญญาฯ สำหรับระยะสองปีต่อจากสมัยประชุมนั้น ทุนสำหรับสนับสนุนกิจกรรมอยู่ในกองทุนทรัสต์ สามแห่งที่ภาคีได้บริจาค

โปรแกรมหลักของอนุสัญญาฯ ได้รับการสนับสนุนทุนโดยงบประมาณ ซึ่งเรียกว่ากองทุนงบประมาณกลาง (BY) ภาคีต่างๆ ต้องบริจาคตามสเกลการประเมินของสหประชาชาติ ภายใต้อนุสัญญาฯ ไม่มีภาคีใดบริจาคมากกว่า 25% ของยอดเงินบริจาครวมทั้งหมดจากทุกภาคี และไม่มีประเทศพัฒนาแล้วหลัง (LDC) ประเทศใดจ่ายมากกว่า 0.01% ของเงินบริจาคทั้งหมด งบประมาณนี้ครอบคลุมการจ้างเจ้าหน้าที่ในสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ และการจัดประชุมใหญ่ๆ ภายใต้อนุสัญญาฯ ได้แก่ การประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ และการประชุมคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ งบประมาณนี้ครอบคลุมเงินภาษี 13% ที่ต้องจ่ายให้โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ภายใต้มติของคณะมนตรีประศาสน์การ (Governing Council) ของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ และคณะมนตรีทั่วไปแห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) งบประมาณกลางสำหรับปี ค.ศ. 2001 กว่าแปดล้านห้าแสนเหรียญสหรัฐ และสำหรับปี ค.ศ. 2002 กว่า สิบล้านเหรียญสหรัฐ

มีกิจกรรมเพิ่มเติมหลายกิจกรรมในโปรแกรมงานรวม ที่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ได้รับการสนับสนุนทุนผ่านกองทุนทรัสต์พิเศษโดยสมัครใจ (BE) ซึ่งภาคีและประเทศอื่นบริจาคให้ กองทุนนี้ครอบคลุมหลายหัวข้อหลายกิจกรรมรวมถึงการประชุมเพิ่มเติมที่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ มีมติให้มีขึ้นในอนาคต ได้แก่การประชุมของคณะผู้เชี่ยวชาญ การประชุมระดับภูมิภาคและการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมในสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของประธานสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ และประธานคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ และค่าใช้จ่ายในการจ้างที่ปรึกษา ซึ่งตามหมวดค่าใช้จ่ายนี้จะได้รับการสนับสนุนหรือไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินบริจาคของภาคีโดยสมัครใจต่อ BE trust fund งบประมาณภายใต้กองทุนนี้ กว่าสองล้านห้าแสนเหรียญสหรัฐ สำหรับปี ค.ศ. 2001 และ กว่าสองล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับปี ค.ศ. 2002

กองทุนทรัสต์ โดยสมัครใจ กองทุนที่สอง (BZ) มีขึ้นเพื่อช่วยภาคีประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้วหลังและประเทศพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และประเทศที่อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ให้สามารถเข้าประชุมหลายๆ เรื่องภายใต้อนุสัญญาฯ โดยเฉพาะสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ และคณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ฯ งบประมาณสำหรับกองทุนนี้ประมาณว่าสองล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับปี ค.ศ. 2001 และเกือบสามล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับปี ค.ศ. 2002 สภาสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 4 ได้ อนุมัติให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ ใช้เงินที่เหลืออยู่จากงบประมาณกลาง (BY) เพื่อช่วยประเทศดั่งกล่าวให้เข้าประชุมได้



ทรัพยากรการเงิน

อนุสัญญาฯ ได้ตระหนักดีว่าการสนองตอบต่อพันธกรณีอย่างเต็มกำลังนั้นทำให้ภาคีต่างๆ ต้องมีภาระหนักทางการเงิน ภาระนี้จะหนักหนาสาหัสสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมักจะเป็นประเทศที่ครอบครองความหลากหลายทางชีวภาพส่วนใหญ่ของโลก แต่ทว่าขาดแคลนเงินทุนในการอนุรักษ์ ภายใต้มาตรา 20 ของอนุสัญญาฯ ภาคีประเทศพัฒนาแล้วมีพันธกรณีที่**จะต้องจัดหาทรัพยากรการเงินทั้งใหม่และเพิ่มเติม** เพื่อที่จะช่วยภาคีประเทศกำลังพัฒนา สามารถใช้เป็นค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น (incremental cost) ในการดำเนินมาตรการตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ มาตรา 21 ได้จัดตั้งระบบที่เรียกว่ากลไกการเงินสำหรับการจัดหาทรัพยากรการเงินให้ภาคีดังกล่าว

มาตรา 39 ของอนุสัญญาฯ กำหนดให้ กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF) หากได้รับการปรับโครงสร้างที่เหมาะสมแล้วเป็นสถาบันที่ดำเนินกลไกการเงินเฉพาะกาลในระยะที่อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้แล้วจนถึงการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 1 หรือจนกว่าสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จะมีมติว่าสถาบันใดจะดำเนินกลไกการเงิน

ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 1 ที่ประชุมมีมติเกี่ยวกับบัญชีรายการประเทศพัฒนาแล้วที่จะให้ทรัพยากรการเงินทั้งใหม่และเพิ่มเติมแก่ประเทศกำลังพัฒนา เพื่อให้ประเทศเหล่านั้นสนองตอบต่อพันธกรณีของอนุสัญญาฯ ได้ อนุสัญญาฯ ได้วางข้อกำหนดสำหรับภาคีอื่นด้วยเช่นกัน รวมถึงประเทศที่อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงการเงิน ให้รับพันธกรณีของประเทศกำลังพัฒนาแล้วโดยสมัครใจ จนถึงทุกวันนี้ยังไม่มีประเทศใดดำเนินการตามนั้น



ภาคีประเทศพัฒนาแล้ว

ออสเตรเลีย	ไอซ์แลนด์	นอร์เวย์
ออสเตรีย	ไอร์แลนด์	โปรตุเกส
เบลเยียม	อิตาลี	ซานมาริโน
แคนาดา	ญี่ปุ่น	สเปน
เดนมาร์ก	ลิกเคนสไตน์	สวีเดน
ฟินแลนด์	ลักเซมเบิร์ก	สวิตเซอร์แลนด์
ฝรั่งเศส	โมนาโก	สหราชอาณาจักร
เยอรมันนี	เนเธอร์แลนด์	
กรีซ	นิวซีแลนด์	

หมายเหตุ : บัญชีที่ได้รับการรับรองในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 1 ประกอบด้วย 21 ประเทศ เบลเยียม ไอร์แลนด์ และลิกเคนสไตน์ ยังมีได้เป็นภาคี ซานมาริโน แม้ว่าป็นภาคีแล้วในขณะนั้น แต่ยังไม่ได้ถูกรวมในบัญชี มาตรา 20 กำหนดให้สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จัดต้องทบทวนเป็นระยะ และหากจำเป็น แก้ไขบัญชีนี้ได้ ปัจจุบันสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ยังไม่ได้ทำเช่นนั้น

บันทึกช่วยจำระหว่างสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ กับสภากองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF Council) ได้รับการรับรองจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่สาม และโดยสภากองทุนสิ่งแวดล้อมโลกหลังจากนั้นเล็กน้อย ภายใต้บันทึกฉบับนี้กองทุนสิ่งแวดล้อมโลกยังคงทำหน้าที่เป็นสถาบันที่ดำเนินกลไกการเงินเฉพาะกาลอยู่ บันทึกฉบับนี้ได้วางแนวทางการร่วมมือระหว่าง สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ กับกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก โดยเฉพาะระบุประเภทของคำแนะนำที่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ อาจจะสื่อสารกับกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก ภายใต้บันทึกฉบับนี้ กองทุนสิ่งแวดล้อมโลกจะต้องจัดทำรายงานกิจกรรมของตนเสนอต่อที่ประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในแต่ละครั้งด้วย

ภายใต้มาตรา 21 ของอนุสัญญาฯ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ต้องทบทวนความมีประสิทธิภาพของกลไกการเงินภายใน 2 ปีหลังจากอนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ และหลังจากนั้นให้ทบทวนเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ดำเนินการทบทวนครั้งแรกในการประชุมสมัยที่ 3 และมีมติที่จะดำเนินการทบทวนดังกล่าวอีกทุกๆ 3 ปี หลังจากนั้นข้อกำหนดสำหรับการทบทวนครั้งที่สอง ได้รับการยกร่างในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5

กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก

กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF) ได้รับการจัดตั้งในปี ค.ศ. 1991 เป็นโปรแกรมร่วมระหว่างโปรแกรมเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme-UNDP) โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) และธนาคารโลก (World Bank) เป็นโปรแกรมนำร่อง 3 ปี ที่มุ่งหมายเพื่อให้ทุนและให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่ประเทศกำลังพัฒนาเพื่อให้ดำเนินโครงการและโปรแกรมเพื่อลดความกดดันต่อระบบนิเวศ กองทุนสิ่งแวดล้อมโลกได้รับการปรับปรุงโครงสร้างในปี ค.ศ. 1994 หลังจากการประชุมสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลก (the Earth Summit) กองทุนได้ดำเนินงานในสี่เรื่องหลักได้แก่ความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ น่านน้ำสาagal และการร่อยหรอของชั้นโอโซน โครงการเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมของพื้นที่เกี่ยวกับหัวข้อดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะได้ทุนด้วยเช่นกัน

สมาชิกของกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกมี 166 ประเทศรวมถึงประเทศที่มีได้เป็นภาคีของอนุสัญญาฯ ด้วย ผู้แทนจากประเทศสมาชิกได้แก่หรือในคณะมนตรีกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF Assembly) ซึ่งประชุมกันทุก 3 ปีเพื่อทบทวนนโยบายทั่วไป และประเมินการปฏิบัติการของกองทุน สภากองทุนฯ (GEF Council) ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหาร ซึ่งอิสระมีความรับผิดชอบในการจัดทำ รับรอง และประเมินโปรแกรมกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก สมาชิกสภากองทุน 32 เสียง เป็นตัวอย่างที่ได้รับเลือกมาจาก 16 ประเทศ กำลังพัฒนา 14 ประเทศพัฒนาแล้ว และ 2 ประเทศที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ประชุมปีละ 2 ครั้ง มติทั้งหมดได้รับการเห็นชอบเป็นฉันทมติ หากไม่ได้รับฉันทมติจะใช้กลไกการออกเสียง (voting mechanism) คณะที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ และวิชาการ (Scientific and Technical Advisory Panel-STAP) จะให้คำแนะนำต่อสภาคณะที่ปรึกษานี้ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 12 คนที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการบริหาร (Executive Director) ของโปรแกรมเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และสามารถเชิญให้ผู้เชี่ยวชาญในบัญชีรายชื่อเข้าร่วมประชุมได้

โครงการและโปรแกรมที่ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกเป็นโครงการและโปรแกรมที่ประเทศภาคีต้องการและจัดทำขึ้น ข้อเสนอโดยตอบสนองต่อลำดับความสำคัญระดับชาติ ดังกำหนดในมาตรา 20 กองทุนจะสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น (incremental costs) ที่กิจกรรมดังกล่าวต้องการเพื่อสนองต่อผลประโยชน์ในระดับโลก ปัจจุบันมีโปรแกรมที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ 4 โปรแกรม ในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพได้แก่ ระบบนิเวศ พื้นที่แห้งแล้ง และพื้นที่กึ่งแห้งแล้ง ระบบนิเวศทางทะเล ชายฝั่ง และน้ำจืด ระบบนิเวศป่าไม้ และระบบนิเวศภูเขา ส่วนโปรแกรมเกี่ยวกับระบบนิเวศการเกษตรกำลังจัดทำอยู่ นอกจากนี้มีโปรแกรมเกี่ยวกับการจัดการระบบนิเวศแบบผสมผสานด้วย ซึ่งครอบคลุม 3 เรื่องหลัก ได้แก่ความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และน่านน้ำระหว่างประเทศ ในการให้ทุนกิจกรรมที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ กองทุนสิ่งแวดล้อมโลกดำเนินการตามคำแนะนำของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ทั้งที่อยู่ในข้อมติที่ระบุถึงกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก และในคำแนะนำทั่วไปที่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ เสนอแนะ

กล่าวโดยรวม โครงการและโปรแกรมที่สนับสนุนโดยกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท ได้แก่ โครงการเต็มรูป โครงการขนาดกลาง และกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทุนนี้มีตั้งแต่สองสามหมื่นถึงหลายสิบล้านเหรียญสหรัฐ

กิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ นั้น ตอนแรกๆ เน้นที่การเสริมสร้างสมรรถนะและการจัดทำกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการระดับชาติของแต่ละประเทศ ขั้นตอนวิธีที่จับใจทำให้กิจกรรมที่ขอเงินไม่เกิน 450,000 US\$ ได้รับการอนุมัติ ส่วนโครงการขนาดกลางที่ไม่เกินหนึ่งล้านเหรียญสหรัฐ และโครงการเต็มอาจครอบคลุมมากกว่า หนึ่งประเทศ สองประเภทนี้จะแยกออกจากกันในกระบวนการอนุมัติ ซึ่งประการแรกง่ายกว่าประเภทหลังมาก อย่างไรก็ตามทั้งสองประเภทอาจเป็นการดำเนินการในระยะสั้น และงานวิจัยที่มีเป้าหมาย มาตรการตอบสนองระยะสั้น เป็นโครงการที่ได้รับการกำหนดขึ้นมาเพื่อตอบสนองโดยด่วนต่อความต้องการเร่งด่วน หรือเพื่อให้โอกาสแก่ประเทศต่างๆ ได้ดำเนินงานตามสัญญา ส่วนโครงการวิจัยที่มีเป้าหมายเป็นกิจกรรมวิจัยที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ และเครื่องมือเพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิผลของโครงการและโปรแกรมกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเนื้อหาของโปรแกรมปฏิบัติงาน



กองทุนนี้ให้ความสำคัญกับการรวมทุนสนับสนุนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเงินสดหรือเป็นโดยอ้อมเพื่อเป็นสิ่งอื่นจนถึงกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2000 กองทุนนี้ได้จัดสรรมากกว่า 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐแก่ 345 โครงการและกิจกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพใน 121 ประเทศ ซึ่งคิดเป็น 40% ของเงินกองทุนในระยะนี้ โครงการเหล่านี้ได้รับการรวมทุนเกือบ 1.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ผู้บริจาคหลักแก่งบประมาณรวมทั้งหมดของกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกคือ สหรัฐอเมริกาซึ่งมิได้เป็นภาคีอนุสัญญาฯ ญี่ปุ่น เยอรมันนี ฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร ซึ่งรวมกันสองในสามของเงินทุนที่ให้ไปในระยะเติม (replenishment period) ครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1998-2002)



ทรัพยากรการเงินเพิ่มเติม

อนุสัญญาฯ ได้กระตุ้นให้ภาคีประเทศกำลังพัฒนาเพื่อจัดหาทรัพยากรการเงินให้ผ่านช่องทางอื่นนอกจากกลไกการเงินเพื่อช่วยประเทศกำลังพัฒนาอนุวัตอนุสัญญาฯ ซึ่งเรื่องนี้อยู่ภายใต้ความสนใจจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ตั้งแต่การประชุมสมัยแรก ที่ได้ขอให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดหาทรัพยากรการเงินดังกล่าว ในทำนองเดียวกันในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่สอง และที่สามได้มีการร้องขอซ้ำอีก โดยให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ รายงานต่อการประชุมสมัยที่ห้าด้วย มติสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ หลังจากนั้นได้สะท้อนถึงข้อสังเกตในรายงานของเลขาธิการอนุสัญญาฯ ว่าแม้ว่าจะดูเหมือนว่าสถาบันทุนหลายแห่งได้เพิ่มทุนสนับสนุนโครงการและกิจกรรมความหลากหลายทางชีวภาพ การขาดระบบรายงานที่มีมาตรฐานและขาดข้อมูลข่าวสารที่ละเอียดครอบคลุมทำให้ยากที่จะวิเคราะห์ว่าการให้ทุนทางความหลากหลายทางชีวภาพมีไปแล้วเท่าใด

ในข้อมติของการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 5 ที่ประชุมได้ขอให้เลขาธิการอนุสัญญาฯ จัดทำฐานข้อมูลกลไกที่ให้ทุนสนับสนุนการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพต่อไป และกระตุ้นให้ภาคีประเทศพัฒนาแล้วจัดตั้งกระบวนการตรวจสอบการสนับสนุนทางการเงินด้านความหลากหลายทางชีวภาพและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนี้ในรายงานแห่งชาติฉบับที่สองด้วย สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้เชิญให้กองทุนสิ่งแวดล้อมโลกช่วยเหลือเลขาธิการอนุสัญญาฯ ในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดหางบประมาณสำหรับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีองค์การระหว่างประเทศและสถาบันกองทุนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม

ความก้าวหน้าในเรื่องนี้ ซึ่งปัจจุบันค่อนข้างช้า นับว่าสำคัญอย่างมากต่อการกำหนดขอบเขตว่าประชาคมโลกจะตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แค่ไหน แม้ว่าการให้ทุนผ่านกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกจะได้รับการติดตามแล้ว แต่ไม่อาจบอกได้ชัดเจนว่าการให้ทุนผ่านกลไกการเงินอนุสัญญาฯ สนองตอบต่อมาตรา 20 ที่ให้จัดหาทรัพยากรการเงิน ทั้งใหม่และเพิ่มเติมได้แค่ไหน นอกเสียแต่ว่าจะสามารถระบุได้อย่างชัดเจนแม่นยำเกี่ยวกับทุนทั้งหมดที่ให้แก่โครงการที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ

ในข้อมติของการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 6 เชิญชวนให้ภาคีและรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง:

- ✿ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับมาตรการทางการเงิน
- ✿ พิจารณาบทบาทงบประมาณของประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- ✿ ผนวกประเด็นการพิจารณาเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ เข้าในการริเริ่มหรือโครงการพัฒนาระหว่างประเทศ
- ✿ ร้องขอให้กองทุนสิ่งแวดล้อมโลกส่งเสริมการจัดหาเงินทุนร่วม (co-financing)
- ✿ สนับสนุนให้องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ให้ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของทรัพยากรการเงิน (financial flow)





ในศตวรรษที่ผ่านมาอัตราการสูญเสียมหาความหลากหลายทางชีวภาพได้เพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่คาดไม่ถึง ซึ่งคุกคามการอยู่รอดของสรรพชีวิตบนโลก ประชาคมโลกตระหนักดีว่าการแก้ไขปัญหาคือความหลากหลายทางชีวภาพต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงวิถีทางที่ทรัพยากรถูกใช้ไป และวิถีทางที่ผลประโยชน์ถูกแบ่งปัน ซึ่งต้องทำในระยะยาวและในระดับพื้นฐานในการประชุมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมโลกและการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Conference on Environment and Development) ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ในปี ค.ศ. 1992 ที่ประชุมได้ตระหนักดีว่าการดำรงรักษาความหลากหลายทางชีวภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเมื่อเป็นดังนั้นการดำรงรักษาความหลากหลายทางชีวภาพจึงเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างใหญ่หลวงในยุคปัจจุบัน

การที่ประเทศต่างๆ ได้กลายมาเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ประเทศเหล่านี้ล้วนมีพันธะที่จะดำเนินมาตรการทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ โดยมุ่งหมายให้บรรลุความสำเร็จดังวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ คือ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้ประโยชน์ขององค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้ประชุมกันหกครั้ง โดยมีข้อมติมากมายซึ่งแปลงบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ไปสู่การปฏิบัติการอย่างจริงจัง กระบวนการนี้ได้ทำให้เกิดกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการระดับชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพในกว่าร้อยประเทศ เกิดความตระหนักเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ และมีการรับรองพิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ ซึ่งเป็นความตกลงที่วางกรอบการดำเนินงานควบคุมระหว่างประเทศ สำหรับการเคลื่อนย้าย การดูแล และการใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่เป็นผลมาจากเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่อย่างปลอดภัย

ประสบการณ์ที่ได้รับและบทเรียนในการอนุวัติอนุสัญญาฯ

สิบปีที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าอนุสัญญาฯ เป็นเครื่องมือหลักของโลกที่ช่วยให้ประชาคมโลกได้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ในบทที่ 15 “การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ” ของแผนปฏิบัติการสำหรับศตวรรษที่ 21 (Agenda 21) ความสำเร็จที่สำคัญมีดังนี้

- ✦ พิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพได้รับการรับรอง ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัชชวิสามัญ ณ กรุงมอนทรีออล เมื่อวันที่ 29 มกราคม ค.ศ. 2000
- ✦ กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ได้รับการจัดทำโดยภาคีมากกว่าร้อยประเทศ
- ✦ กลไกเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้รับการจัดตั้ง และปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมและเอื้ออำนวยความร่วมมือทางวิชาการและวิทยาศาสตร์ระหว่างภาคี
- ✦ ความตระหนักของสาธารณชนเกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ และวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ ได้รับการส่งเสริมอย่างดีในหลายประเทศ
- ✦ หนังสือโลกทรรศน์ชีวภาพ (Global Biodiversity Outlook) ซึ่งให้ภาพทั่วไปเกี่ยวกับสถานการณ์ของความหลากหลายทางชีวภาพ เน้นที่การสูญเสียมหาความหลากหลายทางชีวภาพ และสถานการณ์การอนุวัติอนุสัญญาฯ ได้รับการพิมพ์เผยแพร่
- ✦ ชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นได้เข้าร่วมในกระบวนการของอนุสัญญาฯ อย่างจริงจัง
- ✦ แผนกลยุทธ์ของอนุสัญญาฯ ได้รับการรับรอง และ
- ✦ กองทุนสิ่งแวดล้อมโลกเป็นหน่วยที่ปฏิบัติการกลไกการเงินของอนุสัญญาฯ กลไกการเงินอื่นผู้บริจาค และองค์การระหว่างประเทศหลายแห่งได้เกื้อกูลต่อการดำเนินงานของอนุสัญญาฯ ให้ก้าวหน้าไปอย่างมาก

บทเรียนที่สำคัญยิ่งในรอบสิบปีที่ผ่านมาคือ อนุสัญญาฯ ไม่อาจจะบรรลุความสำเร็จสมดังวัตถุประสงค์ได้ หากไม่มีการผสมผสานข้อพิจารณาทางความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่ภาคส่วน (sectors) อื่นๆ ด้วยความจำเป็นที่ต้องทำให้กระแสการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนไหลไปในทิศทางเดียวกันในทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจสังคมของชาติ และในทุกระดับ การตัดสินใจทางนโยบายเป็นเรื่องท้าทายที่ยากแต่ก็เป็นหัวใจของอนุสัญญาฯ หลายประเทศได้เริ่มต้นผสมผสานความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่การตัดสินใจในภาคการป่าไม้ ประมง และการเกษตร และกำลังขยายการดำเนินงานไปสู่ภาคอุตสาหกรรม การค้า และการขนส่งคมนาคม เช่นกันกับในระดับโลกได้มีการผสมผสานความวิตถกห่วงใยของอนุสัญญาฯ เข้าสู่ความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ เพื่อให้มีการดำเนินงานโดยสอดคล้องกัน โดยไม่ละเลยวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

อนุสัญญาฯ กับแผนปฏิบัติการสำหรับศตวรรษที่ 21



แผนปฏิบัติการสำหรับศตวรรษที่ 21 (Agenda 21) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า แผนปฏิบัติการ 21 ได้วางกรอบการดำเนินงานสำหรับประเทศต่างๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับศตวรรษที่ 21 ประสบการณ์และบทเรียนจากงานของอนุสัญญาฯ ได้ชี้ให้เห็นว่ามีหลายเรื่องที่ภาคีสามารถอนุรักษ์ทั้งอนุสัญญาฯ และแผนปฏิบัติการ 21 ควบคู่ไปได้ ดังต่อไปนี้

แผนปฏิบัติการ 21	อนุสัญญาฯ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
ส่งเสริมการให้การศึกษา การสร้างจิตสำนึก และการฝึกอบรม (บทที่ 36) การจัดการเทคโนโลยีชีวภาพอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (บทที่ 10) ตระหนักและเพิ่มบทบาทของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น (บทที่ 26) ทรัพยากรและกลไกการเงิน (บทที่ 33) ผนวกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเข้าในกระบวนการตัดสินใจ (บทที่ 8)	การให้การศึกษา และสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน (มาตรา 13) พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพที่สืบทอดตามประเพณี (มาตรา 8 (j) และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง) ทรัพยากรและกลไกการเงิน (มาตรา 20 และ 21) วางแผนและผนวกประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพเข้าในแผน โปรแกรมและนโยบายระดับประเทศที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 6)
ส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน (บทที่ 14) ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า (บทที่ 11) คุ้มครองมหาสมุทรและทะเลทุกประเทศ ทั้งทะเลเปิดและทะเลเปิด และพื้นที่ชายฝั่ง รวมทั้งการคุ้มครอง พัฒนา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพในระบบนิเวศดังกล่าวอย่างเหมาะสม (บทที่ 17) การดำเนินงานในระดับโลกเพื่อสนับสนุนให้สตรีได้รับความเสมอภาคและมีบทบาทในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (บทที่ 24)	โปรแกรมงานว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตร โปรแกรมงานว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้ โปรแกรมงานว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลและชายฝั่ง ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพที่สืบทอดตามประเพณี (มาตรา 8 (j) และข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง) การใช้ประโยชน์จากองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน (มาตรา 10 (c) และ 10 (d))

เรื่องที่สำคัญที่สุดสำหรับการอนุรักษ์แผนปฏิบัติการ 21 และอนุสัญญาฯ คือการจัดทำกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งหลายประเทศยังไม่ได้ดำเนินการ กลยุทธ์และแผนดังกล่าวควรผสมผสานเข้าเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาอย่างยั่งยืนระดับชาติด้วย

แม้ว่าอนุสัญญาฯ ได้ให้การศึกษาและส่งเสริมความตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของความหลากหลายทางชีวภาพตลอดมา แต่จากประสบการณ์พบว่ามีความจำเป็นต้องเพิ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ ให้มากขึ้น ในเรื่องเทคโนโลยีชีวภาพ บทที่ 21 ของแผนปฏิบัติการ 21 ได้วางกรอบการจัดการอย่างยั่งยืนสำหรับเทคโนโลยีประเภทนี้ไว้ พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพเป็นเครื่องมือหลักในการอนุรักษ์กรอบการดำเนินงานดังกล่าว ที่ประเทศกำลังพัฒนาสามารถ-

เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีได้ ในขณะที่สิ่งที่สำคัญคือการที่ประเทศต่างๆ จะต้องเข้าเป็นภาคี พิธีสารฯ และจัดทำมาตรการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 16 ของอนุสัญญาฯ ทั้งนี้เพื่อให้หลักประกันว่าการถ่ายเทเทคโนโลยีชีวภาพเป็นไปอย่างเป็นมิตรและปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศกำลังพัฒนา


แผนปฏิบัติการจากการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน


ในการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development) ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ ในระหว่างวันที่ 26 สิงหาคม – 4 กันยายน ค.ศ. 2002 สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้ดำเนินงานตามข้อมติของสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการประชุมสมัยที่ 6 โดยเสนอรายงานทบทวนความก้าวหน้าในระยะสิบปีที่ผ่านมาของอนุสัญญาฯ


ข้อเสนอแนะจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ได้รับความเห็นชอบจากการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน แผนปฏิบัติการจากการประชุมวางเป้าหมายให้ทั่วโลกช่วยกันลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพลงอย่างมากที่สุด ให้สำเร็จในปี ค.ศ. 2010 และให้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ทั้งสามประการของอนุสัญญาฯ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดสรรทรัพยากรการเงินและความช่วยเหลือทางวิชาการเพิ่มเติมแก่ประเทศกำลังพัฒนา ดังนั้นอนาคตของการดำเนินงานตามอนุสัญญาฯ จะมีทิศทางไปตามแผนปฏิบัติการดังนี้




ผลานความหลากหลายทางชีวภาพเข้ากับนโยบายของประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ

 *ผนวกวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ* เข้าในโปรแกรมและนโยบายของภาคหรือส่วนต่างๆ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนโยบายด้านอุตสาหกรรมของประเทศและสถาบันการเงินระหว่างประเทศต่างๆ


 *ส่งเสริมการดำเนินงานต่อเนื่องด้านการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน* เช่น การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่องและต้องอาศัยการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหลายฝ่าย


 *สนับสนุนการผลานการดำเนินงานระหว่างอนุสัญญาฯ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพกับความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ* โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดทำโปรแกรมหรือแผนการดำเนินงานร่วมกัน

 *ดำเนินงานภายใต้อนุสัญญาฯ และข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ* โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานภายใต้มาตรการ นโยบาย และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงการผนวกมาตรการดังกล่าวเข้าในนโยบาย กลยุทธ์และโปรแกรมการดำเนินงานของส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการแก้ไขปัญหาคความยากจน และการริเริ่มที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนโดยอาศัยชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก

พื้นที่ที่ตกอยู่ในอันตราย เครือข่ายและแนวเขตแดนระบบนิเวศ

 *ส่งเสริมการพัฒนาและดำเนินงานภายใต้แนวทางเชิงระบบนิเวศ*

 *ส่งเสริมการสร้างพันธมิตรและความสนับสนุนในระดับนานาชาติที่เข้มแข็ง* เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน เช่น ในการอนุรักษ์ระบบนิเวศในบริเวณที่เป็นแหล่งมรดกโลก หรือการคุ้มครองชนิดพันธุ์ที่อยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ โดยผ่านกลไกดำเนินงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรทรัพยากรการเงินและการถ่ายเทเทคโนโลยีให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และประเทศที่อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

 *ดำเนินการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ* ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการริเริ่มเพื่อการอนุรักษ์คุ้มครองระบบนิเวศในพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญในแง่ของความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการจัดทำระบบเครือข่ายและแนวเขตแดนระบบนิเวศ (ecological corridor)

 *สนับสนุนเงินทุนและความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนา* รวมทั้งการเสริมสร้างสมรรถนะในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพโดยอาศัยชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นเป็นหลัก

✎ สนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่การดำเนินงานในการควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และสนับสนุนส่งเสริมการจัดทำโปรแกรมงานด้านชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ที่มีประสิทธิภาพในทุกระดับ

✧ กรอบกฎหมายระหว่างประเทศ

✎ ส่งเสริมการดำเนินงานภายใต้แนวทางบอนน์ ว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม ซึ่งจะเป็นแนวทางแก่ประเทศภาคี ในการกำหนดนโยบายหรือร่างกฎหมายของประเทศที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรม และในการทำสัญญาหรือความตกลงเกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์

✎ เจรจาต่อรองภายใต้กรอบการดำเนินงานของอนุสัญญาฯ โดยคำนึงแนวทางบอนน์ ในฐานะที่เป็นกรอบแนวทางระหว่างประเทศในการส่งเสริมและคุ้มครองการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

✧ การลดความยากจน

✎ ตระหนักถึงสิทธิของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจ้าของความรู้ตามชนบประเพณี การประดิษฐ์คิดค้นและการถือปฏิบัติ ที่เป็นการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งจัดทำกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ความรู้ตามชนบประเพณี การประดิษฐ์ และการถือปฏิบัติดังกล่าวภายใต้ความตกลงที่ได้รับการเห็นชอบร่วมกันจากทุกฝ่าย

✎ สนับสนุนและส่งเสริมผู้ได้รับผลประโยชน์ทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตระหนักในบทบาทของเยาวชน สตรี และชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

✎ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นในกระบวนการตัดสินใจและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้ความรู้ตามชนบประเพณี

✎ ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนเงินทุนและความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับและจารีตประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

✧ การถ่ายทอดเทคโนโลยี

✎ สนับสนุนกระบวนการภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาและทรัพยากรพันธุกรรม ความรู้ตามชนบประเพณีความเชื่อของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น (จัดตั้งโดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก) และการทำงานของคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยมาตรา 8 (j) และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

✎ ส่งเสริมมาตรการในการเข้าถึงผลประโยชน์จากเทคโนโลยีชีวภาพด้านทรัพยากรพันธุกรรม โดยสอดคล้องตามมาตรา 15 และ 19 ของอนุสัญญาฯ เช่น ความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการด้านเทคโนโลยีชีวภาพ (การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ การฝึกอบรมบุคลากร และเสริมสร้างสมรรถนะในการค้นคว้าวิจัยของสถาบัน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)

✎ ศึกษาพิจารณาข้อมติภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ และสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา และสนับสนุนความร่วมมือระหว่างอนุสัญญาฯ กับความตกลงระหว่างประเทศดังกล่าว ตามที่ได้ระบุไว้ในปฏิญญารัฐมนตรีโดฮา (Doha Ministerial Declaration)

✧ การเสริมสร้างสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์

✎ ส่งเสริมการดำเนินงานภายใต้การริเริ่มทั่วโลกทางอนุกรมวิธาน

✧ การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ และความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ

✎ เชิญชวนประเทศต่างๆ ที่ยังไม่ได้เป็นภาคีให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาฯ พิธีสารคาร์ตาเฮน่าว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ และความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ



ข้อมูลเพิ่มเติม



Glowka, L. et al. 1994. *A Guide to the Convention on Biological Diversity*. IUCN, Gland and Cambridge.

McConnell, F. 1996. *The Biodiversity Convention; A Negotiation History*. Kluwer Law International, London and The Hague.

Secretariat of the CBD. 1994. *Convention on Biological Diversity : Text and Annexes*. UNEP, Switzerland.

Secretariat of the CBD. 1997. *The Biodiversity Agenda : Decisions from the Third Meeting of the COP to the CBD*. UNEP. Switzerland.

Secretariat of the CBD. 1998. *A Programme for Change : Decisions from the Fourth Meeting of the COP to the CBD*. UNEP. Switzerland.

Secretariat of the CBD. 2000. *Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity*. UNEP. Switzerland.

Secretariat of the CBD. 2000. *From Policy to Implementation : Decisions from the Fifth Meeting of the COP to the CBD*. UNEP. Switzerland.

Secretariat of the CBD. 2001. *Global Biodiversity Outlook*. Montreal.

Secretariat of the CBD. 2002. *Action for a Sustainable Future : Decisions from the Sixth Meeting of the COP to the CBD*. Montreal.

Secretariat of the CBD. 2002. *Bonn Guidelines on Access to Genetic Resources and Fair and Equitable Sharing of the Benefits Arising out of their Utilization*. Montreal.

Secretariat of the CBD. 2003. *Handbook of the Convention on Biological Diversity*. 2nd edition (Updated to include the outcome of the sixth meeting of the Conference of the Parties) Montreal.

UNEP. 1995. *Global Biodiversity Assessment*. Cambridge University Press, Cambridge.

UNEP. 1999. *Cultural and Spiritual Value of Biodiversity : A Complementary Contribution to the Global Biodiversity Assessment*. Intermediate Technology Publications. London, United Kingdom.

World Commission on Environment and Development. 1987. *Our Common Future*. Oxford University Press, Oxford and New York.

Websites

<http://www.biodiv.org/>

<http://www.wri.org/wr2000>

www.ramsar.org/

www.cites.org/

www.wcmc.org.uk/cms/

www.unesco.org/whc/

www.bdmthai.com

หนังสือทศวรรษ

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

เล่ม 2 การปฏิบัติงานของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย	ฝ่ายความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0-2279-7186-9, 0-2271-4232-8 ต่อ 186, 286 โทรสาร 0-2271-3251, 0-2271-3226	
สงวนลิขสิทธิ์	2546, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย	
การอ้างอิง	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2546. หนังสือทศวรรษ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เล่ม 2 การปฏิบัติงานของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ. 60 หน้า	
ISBN	974-9623-22-3	
พิมพ์ครั้งแรก	กันยายน 2546	
ที่ปรึกษา	คณะอนุกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ	
เรียบเรียง	สิริกุล บรรพพงศ์	
ประสานงาน	กัลยารัตน์ รัตนะจิตร วรนาถ ตั้งธัชทอง	ไพราณี สุขสุเมฆ อัญชิรา มณีวงศ์
พิมพ์ต้นฉบับ	ศิวาพร วรณรังษี	ยุพิน สังข์ทอง

ออกแบบและจัดพิมพ์โดย บริษัท อินทิเกรตเต็ด โพรโมชัน เทคโนโลยี จำกัด
โทรศัพท์ 0-2585-2076, 0-2586-0837, 0-2913-7761-2
โทรสาร 0-2913-7763